

Universul cărții

GUTENBERG

• ANUL XII • DECEMBRIE, 2020

• NR. 45

GUTENBERG

N
I
V
E
R
S
U
L

PUBLIKAȚIE TRIMESTRIALĂ EDITATĂ
DE EDITURA GUTENBERG UNIVERS ARAD - ROMÂNIA

Anul XII, Nr. 45
Decembrie 2020
Serie nouă

CĂRȚII

COLEGIUL REDACȚIONAL

Flavius ȘTEȚCU - Director Tipografia Gutenberg Arad

Florica R. CÂNDEA - Redactor șef

Carina BABA - Redactor șef adjunct

COLEGIUL CONSULTATIV

Eugeniu CRISTE

Anton ILICA

Iuliana PINTEA

Horia TRUȚĂ

REDACTORI / RELAȚII SPECIALE

Lucia BIBARȚ

Mira ODAGIU

Loredana TUDORESCU

IMAGINE CONCEPTUALĂ

Constantin AVADANEI

Ioana NISTOR

FOTO

Mircea BORAN

Mircea IRIMESCU

RELAȚII EXTERNE

Vasile BARBU

Teodor GROZA DELACODRU

Ioan GODJA

Daniela GUMANN

CUPRINS

DOCUMENTAR - Aradul în timp	3
ESTETICA LIMBII	8
DIALOGURI LA SALON	9
RECENZII	18
SALON GUTENBERG	27
LA O CEAȘCĂ DE CAFEĂ, DUMINICA	39
MAȘINA TIPOGRAFICĂ	48
MISCELANEA	54
LECTURI PARALELE	62
GUTENBERG CONFLUENȚE	67

D.T.P.

Ecaterina MEHESZ

DISTRIBUIRE

Radu BOLOVAN - chioșc ziare str. Mețianu

Magazin de prezentare, Calea Victoriei nr. 41

*Revista Gutenberg Universul Cărții
fondată în 2009

Revista Gutenberg Universul cărții precizează

Toate materialele publicate pe parcursul anului 2020, vor fi ierarhizate la sfârșitul anului și vor face obiectul Galei Excelenței, conform segmentelor cunoscute ca generice. Cu această ediție, se termină anul 2020, urmând ca materialele din toate cele patru numere să constituie obiectul clasificării pentru Gala Excelenței.

Notă: total semnături 2538 (an XII)

total articole 2674 (an XII)

Revista se distribuie gratuit, avem colaboratori din toate domeniile, din toată țara, dar o distribuim și înafara țării. Avem și o pagina de facebook, din care oricând putem aduna peste cincizeci de membri.

Vă invităm să accesați pagina web: www.edituragutenbergunivers.ro

Responsabilitatea asupra conținutului textelor aparține autorilor

CUVINTE LA UN NOU ÎNCEPUT

Flavius ȘTEȚCU

Simplul fapt că ții în mâini această revistă, că ai ales să-i citești rândurile, că poate îți umezești din când în când degetul pentru a-i răsfoi paginile, ar trebui să-ți dea o senzație de bine. Simplul fapt că ai ales cuvântul tipărit pe hârtie.

Nu întâmplător această revistă poartă numele celui care a (re)inventat tiparul.

Trăim vremuri bizare, dar poate asta s-a spus de multe ori de-a lungul anilor. Istoria se repetă, iar noi, în funcție de cât de bine suntem echipați la etajul superior, învățăm sau nu din această repetare, pentru că din nou, din dorința de a ne agăța de modernitate, din dorința de a scăpa de frustrările geopolitice acumulate zeci de ani, suntem, din nou, copleșiți de forme, cărora nu li se identifică niciun fond.

Bulversați și agasați de avalanșa isterică a acestor (di)forme, simțim nevoia să ne refugiem acolo unde fondul este plămădit de oameni a căror idei și scrieri reprezintă o speranță că lumina pe care o vedem se află, într-adevăr, la capătul tunelului și nu este un felinar agățat pervers de o grindă.

În această perioadă în care orice analfabet funcțional își poate expune online părerile, într-o limbă română schingiuită, ba mai mult, poate câștiga și adepți, apariția Salonului Cultural Gutenberg, pecum și a revistei cu același nume, apropo într-o formă nouă (sic), o consider o sărbătoare, o nouă bătălie câștigată pe frontul unei lupte deschise, parcă întru îngenunchierea intelectualității.

Adaptându-ne limbajul, putem spune că Aradul a fost și va fi un focar cultural, care răspândește idei, opinii și informații, infectând intelectual cu virusul cunoașterii prin ziarele și revistele tipărite, iar principala „vină” o poartă Tipografia Gutenberg.

Mă înclin cu respect în fața celor care publică aici, în fața celor care de atâția ani, din dragoste pentru cititori, își expun talentul și sentimentele. Fără munca lor am fi mult mai săraci. Vă invit să-i citiți. Să-i aplaudați, să-i comentați sau să-i criticați. Dar să-i citiți!

13/45

Florica R. CÂNDEA

La vreme de sărbătoare, vă întâmpinăm în haină nouă, bucurându-ne, emulativ, de forța noastră creatoare, vreme de doisprezece ani. În aceste veșminte ne vom conduce penița scrisului, mulți ani de-acum încolo.

La mulți ani, tuturor!

Fără îndoială, anul 13 nu e unul fatidic și nici nu sperie precum strigoii, acel mort special. Din contră! Narativi cum suntem, abia așteptăm vreo aniversare, să ne putem da mâinile, să ne îmbrâncim... și să ne și... codim... De ce nu?

Why not??! ar zice un trendist însă noi îndemnăm să scriem și să pronunțăm corect românește de unde și permanența rubricii Estetica limbii...

Însă, nu ne lungim cu vorba. Anul 13 ... Dar parcă mai contează?

Am început într-un sfârșit de an, ne sărbătorim tot în decembrie și, cu atât mai mare ne e plăcerea vârstei 45 cu cât ninge peste noi din beteala fulgilor.

Durabili, efemeri, trecătoare ne sunt potecile și coapte faptele.

Pe buze ni se flutură atâtea întrebări... Ce-ai făcut în ultimii 13 ani...

Total semnatari = 2538, total articole = 2674

Anul 2020... anul eufonic al panicii covidpandemice la Gutenberg a fost anul unor producții literare de mare calitate și de o profunzime de netăgăduit. Pentru că aici nu am avut obstrucții nici noi nu am stat cu mâna în sân și i-am dat peniței cerneala necesară. La Gutenberg ne cheamă exigența și teoria lucrului bine făcut. Permanent. Tehnologia nu mai joacă un rol minor și astfel nume sonore locale, regionale, internaționale au ales această tipografie cu iz principal. Iar noi, unii, am devenit părți de carte.

Noi, oamenii avem multe drepturi însă cel suprem este dreptul la dragoste. De cuvânt! În cuvânt!

În anii aceștia și cu fiecare ediție în parte am avut mâinile curate și mințile limpezi. Purtam mănuși să fim echidistanți de onoranți. Și de bună seamă onorați.

Personalități consacrate și debutanți ne-au călcat pragul drumului prăfuit de aura tipografică.

Am străbătut anii 70 ai existenței noastre (ai tipografiei) și nu ne-am temut de jertfa prin scris. Să zicem Merci până aici! Mănușile? Încă ne sunt bune! Pe bune! Însă tot ce ni se întâmplă acum (ca și când am lucrat din taxi ori telefonic), ne induce la paroxism.

Să ne imaginăm puțin... dacă am avea o tavă ruginită și un vraf de reviste... din care am înfuleca într-o lăcomie aparte? Desigur... ambele țin de... foame... însă Călătoria noastră a rezolvat o unică explorare-Creația!

Acum, la aniversare, sorbim arome de acalmii spirituale și mulțumim tuturor care ne-au învăluit în vibranta dumnealor frumusețe.

„ Să ai un turn în care să te sui / Un cuib al păsărilor fără pui”, spunea Constanța Buzea... deci... să ai o tipografie și o editură și revista Gutenberg să urce pășind trepte de oraș e un privilegiu! Rar.

Haideți, dragi colaboratori, să ne lăsăm inspirați de dragoste și de caligrafia unicului Gutenberg!

Decembrie înseamnă Luna cadourilor și Ziua Tipografilor!

Să nu ne ratăm amintirile începutului nici bomboanele-litere din îmbrățișari pentru că vârsta 45 e tinerețe iar 13 e emoția de altădată!

ASPIRANȚI LA MEDIOCRITATE LITERARĂ

(în urma unui dialog cu redactorul-șef al revistei)

Anton ILICA

Foaia culturală cu numele întemeietorului tiparului, *Gutenberg*, ajunge curând la numărul 50, apărând cu periodicitate de douăzeci de ani. Orașul Arad dispune de revista *Arca* a Uniunii Scriitorilor, în jurul căreia s-au adunat scriitori ai filialei Arad, condusă de poetul Vasile Dan. Literatura are câteva criterii valorice, principalul ”judecător” fiind nu doar cititorii, ci modul în care critica literară identifică virtuți, evidențiate în cronici de carte, publicate în reviste de specialitate. Revistele literare, cum ar fi România literară, Orizont, Familia, Arca, Tribuna, Apostrof, Ramuri, Convorbiri literare, Vatra, Viața românească etc., publică numeroase recenzii de carte, iar criticii literari ”cântăresc” și expun opinii. Pentru a evita manifestarea unor confuzii de valori și a încuraja ”aspiranții la mediocritatea literară”, onestitatea criticii literare dovedește responsabilitate. Se scrie mult, se citește puțin, se publică mult și orice, la edituri comerciale și tipografii insignifiante și rafturile de cărți se încarcă de literatură amatoristică. Mai mult, indivizi fără cultura scrisului se revendică, în propriile autobiografii (civiuri), scriitori, poeți, romancieri, critici, esești fără nici o jenă față de maculatura pe care-și pune numele. Se cred vedete, chiar dacă efemere, aspiră spre sufrageria literaturii. Dispariția unei cenzuri valorice de la unele edituri ori publicații – animate doar de rațiuni economice – a dus la o inflație publicistică, la o izmeneală poetică ori un bazar de cuvinte, la o falsificare a relației dintre calitate și cantitate și la o inversare a sensului valorii cuvintelor cu aromă literară.

Iată de ce, critica literară onestă și corectă este necesară, pentru a proteja cititorii de agresivitatea mediocrității și de a feri literatura română de balasturi și scriituri false. Criticul literar are câteva criterii valorice – estetice, filosofice, dispune de spirit hermeneutic și comparatist, degajează onestitate și responsabilitate ș.a. – pentru ca admirația sa să fie exigentă, iar opiniile să fie credibile și puternic selective. El ferește literatura română de invazia amatorismului, de o scriitură mincinoasă și de intrarea fățărniciei în bucătăria limbajului. Știu că devine, cu timpul, epuizant să negi, deși cea mai grijulie selecție a criticului este ignorarea. Nu scrii despre ceea ce consideri că iese din sfera limitativă a valorilor literare. Orice revistă literară respectabilă are nevoie de o critică de direcție, de o atmosferă propice afirmării valorilor și a înlăturării orgoliilor și falșilor doritori de glorie prin scriitură.

Foaia culturală arădeană *Gutenberg* nu s-a revendicat vreodată a fi concurentă a revistelor literare profesioniste. A dorit să fie capabilă de a poleniza viața și a fi o publicație de încurajare a tinerilor, a le oferi spațiu de tatonare a capacității de a scrie. A fost și va fi o publicație pentru cei care n-au ”curajul” sau ”sunt respinși de clanurile din jurul altor reviste ”închise în orgolii”. Va fi, în continuare, un seismograf cultural, oferind spațiu membrilor Uniunii Ziariștilor profesioniști din România, profesorilor, artiștilor plastici, celor care doresc să riște confruntarea onestă cu cititorii. Uneori, scrierea astupă cicatricile sufletului, iar alteori în jurul unei publicații, cum este și *Gutenberg*, se încheagă prietenii și se încropesc grupuri, de tip ”salon literar” pentru înălțarea prin cultură.

PARCUL CU STATUI

Horia TRUȚĂ

Aprecierile pozitive ale primelor două ediții a Taberei de sculptură din Căsoaia (1979, 1980), au determinat forurile culturale arădene, să experimenteze acest gen de monumentalism și în municipiu. Ideile au fost prezentate în expoziția *Estetica orașului*, generic care a atras o participare consistentă din partea plasticienilor și arhitecților creîndu-se o opinie favorabilă deschiderii și în Arad a unui atelier similar, numit generic *Malul Mureșului*. Sculpturile urmau să fie creații originale prin care să se manifeste personalitatea individuală a artiștilor.

Astfel, timp de 1982, au participat la șapte respectiv opt artiști locală a Uniunii unele excepții, s-au ambele serii, realizând lucrări. Sculpturile au calcar aduse din Viștea și travertinul de Simeria și lucru s-a organizat în lângă fostele ateliere ale UAP din apropierea Casa de Cultură a Sindicatelor.

doi ani, în perioada 1981-această activitate, câte arădeni selectați de filiala Artiștilor Plastici. Cu înscris aceiași sculptori în astfel fiecare câte două fost cioplite în blocuri de Podeni. A mai fost folosit Cărpiniș. Șantierul de Pădurice, pe spațiul de

Sculptura a fost realizată, exclusiv prin metoda cioplirii directe, fără a exista vre-o constrângere în tematică sau expresia artistică. Lucrările degroșate, au fost finisate pe postamentele așezate, pe Malul Mureșului în dreptul străzii Praporgescu, pe un spațiu în curs de amenajare. Se dorea modelarea acestei suprafețe prin înscrierea unor noi forme și dimensiuni ale expresivității artistice, puțin folosite până atunci în arhitectura arădeană. S-a admis ca în conceperea acestor forme spațiale, în funcție de opțiunea sa artistul să aibe posibilitatea se abată de la figurare, atât ca reprezentare cât și ca interpretare a unor elemente din realitatea cunoscută, principala funcție a lucrărilor fiind cea decorativă. Colecția formată prin 15 sculpturi semnate de 9 artiști arădeni, este însă unitară, prin cele câteva elemente dominante care le apropie: robustețea volumelor, simplitatea și dinamismul formelor, încadrarea în spațiul ambiental al parcului pe care-l mobilează.

Le prezentăm sumar, în ordinea alfabetică a autorilor. În paranteza din dreptul numelui sculpturii, este consemnat anul execuției, originea pietrei și dimensiunile lucrării.

1. Delia Brândușescu (n. Arad, 1954, sculptor), în lucrările numite *Forma* (1981, calcar de Podeni, 160/160/110) și *Meditație* (1982, travertin de Simeria, 200/130/70), artista și-a expus geometrismul trasând prin linii curbe volume perfect echilibrate, ca simbol al mișcării sau al perfecțiunii.

2. Livia Cernensky (n. Timișoara, 1922 – d. Arad, 1996, sculptor, ceramist), în lucrarea *Ecoul* (1981, calcar de Podeni, 150/160/70) evocă sfârșitul tragic al nimfei mitologice Echo, devenită stâncă ce repercutează toate sunetele, iar în relief numit *Mureșul* (1982, calcar de Viștea, 160/110/60), descriptivează nimfa râului prin trupul arcuit al unei tinere.

3. Constantin Doichiță (n. 1951, Săcele-Brașov, ceramist, sculptor, pictor), sugerează în *Compoziție* (1981, calcar de Podeni, 130/150/130), planuri, volume, suprafețe, coloane, arce, cu înțelesuri estetice individuale, în concordanță cu principiile simetriei, ritmului, măsurii și proporțiilor, iar în *Eu și Cetatea* (1982, travertin de Deva 200, 160, 90), prezintă metaforic chipul meditativ, atent elaborat, al unui adolescent, încorporat în conturul unor elemente de arhitectură ce definesc o cetate medievală: creneluri, firide, deschizături înguste.

4. Ionel Munteanu (n. Arad, 1938 – d. 2015, California, sculptor), realizează prin lucrarea numită *Radar* (1981, calcar de Podeni, 230/180/1190), o interesantă transpunere plastică, corespunzător unei viziuni artistice originale a unei instalații tehnice cu aplicabilitate militară.

5. Vasile Sandu (n. Dolhești-Fălticeni, pictor, sculptor), prezintă în *Strămoșul* (1982, Travertin de Cărpiniș, 160/50/50), un chip aretipal împodobit cu plete și barbă, coborât din legende, gata de a povesti taine ancestrale.

6. Petru Stoicu (n. 1956 Sâmbăteni-Arad – d. 2013, Arad, sculptor), a imaginat printr-o siluetă feminină numită *Ursitoare* (1982, calcar de Viștea, 280/80/50), concepută în linii schematice, primitive, pe trei registre, echilibrate în plan frontal, personajul ancestral scos din cultura populară numit *Ursitoare* (1982, calcar de Viștea, 280/80/50).

7. Dumitru Șerban (n. 1948, Gura Ialomiței, sculptor), prin însumarea înălțării cu monumentalitatea, beneficiind de robustețe, cu sculptura *Apărătorul cetății* (1981, calcar de Viștea, 500/100/110), a reușit să domine spațialitatea, făcând aluzie sculptural la justificarea ideii de apărare, iar monumentul numit *Ctitor* (1982, travertin de Cărpiniș, 400/110/150), ilustrează ruina unui personaj scufundat în trecut și estompat de timp.

8. Ioan Tolan (n. 1927, Arad – d. 2015, Arad, sculptor), în lucrarea numită *Cibernetica* (1981, calcar de Podeni, 180/170/120) a prelucrat sculptural forma ideală a cubului, sugerând îmbinări și deschideri, pline de mister. În *Tinerețe* (1982, calcar de Viștea, 270/60/40), simbolul vârstei este împlinit sculptural prin silueta unei adolescente țâșnește din stânca unde a fost încremenită.

9. Emil Vitroel (n. 1929, Cermei – d. 2001, Arad), în demersul său sculptural, sugerează sacralitatea unui *Izvor* (1981, calcar de Podeni, 210/150/150), prin atribuirea simbolului maternității, iar în alegoria *Dualitate* (1982, travertin de Deva, 200/120/40), sugerează figurarea dublă a feței umane.

Deși materialul folosit, posibilitățile și experiența erau altele, superioare celor din anul 1971, amenajările ulterioare nu au ținut cont în totalitate de relațiile spațiale concepute de artiști. În acest fel, unele sculpturi, au ajuns să poată fi privite doar din poziții și distanțe necorespunzătoare, chiar contrare propunerilor autorilor. Vegetația lemnoasă, alcătuită din arbori și arbuști, s-a dezvoltat în timp, neregulat, obturând priveliștea și spectacolul oferit de fiecare statuie în parte.

POVEȘTILE BODROGULUI

Baba-Cloanța

(povestită de Mărioara Damian, auzită de la mama Catița Cirin -1940)

Delia CHEVEREȘAN

Era odată un fiu de împărat căruia-i venise vremea de însurătoare. A pornit la drum lung prin lume să-și caute aleasa, care să fie frumoasă, isteță și harnică.

După o vreme, a găsit o fată frumoasă și isteță, dar se îndoia că ea este și harnică. De aceea a hotărât să o pună la o încercare. A trimis servitorii să-i ducă trei saci cu lână de scărmanat, cerându-i să o scarmene în trei zile.

Fata s-a apucat de lucru, de îndată ce au plecat servitorii. Văzând că oricât se străduiește, nu reușește, a început să plângă, fiindcă tare mult își dorea să ajungă prințesă.

Baba-Cloanța, care trecea pe acolo, s-a înduioșat de plânsul fetei și a intrat să vadă ce se întâmplă. Fata i-a povestit de-a-fir-a-păr, iar baba a ajutat-o să scarmene sacii cu lână.

Prințul însă nu era convins de hărnicia fetei, așa că, în ziua următoare, i-a trimis trei fuioare de tors pe care să le tragă în fire în alte trei zile. Și din nou s-a pus pe un plâns mai năpraznic. Auzind-o, Baba-Cloanța a venit și a ajutat-o din nou.

Acum prințul nu mai avea niciun motiv să se îndoiască de hărnicia fetei și a hotărât să o ia de nevastă. Fata i-a cerut răgaz să se sfătuiască și cu mătușa ei și din nou a început să plângă. Baba a liniștit-o, spunându-i:

-Cere-i prințului să mă invite și pe mine la nuntă.

Și s-a pornit nunta. Când petrecerea era în toi, a apărut și baba. Mesenii s-au speriat de urâtenia ei și nu le venea să-și creadă ochilor că o fată atât de frumoasă are o mătușă atât de urâtă. Prințul însuși era nedumerit și a întreat-o:

-Cum se face că mătușa ta este atât de urâtă încât se sperie lumea de ea?

Fata cea isteță i-a răspuns fără să stea prea mult pe gânduri:

-Când era tânără era chiar mai frumoasă decât mine, dar muncind prea mult, ochii i s-au holbat, părul i-a albit, dinții i-au căzut și nasul aproape că-i ajunge la pământ.

Auzind acestea, prințul a hotărât să o ferească pe soția lui de muncă numai ca să nu ajungă la fel la Baba.

Și așa fata cea isteță și frumoasă a trăit ca o prințesă, așa cum a visat.

Dorul

Teodor GROZA-DELACODRU

Dintre flori cea mai aleasă
Spune-mi, floare de sulfină,
Când pleacă dorul de-acasă
De ce inima suspină?

Și mai spune-mi, mândră floare,
De ce ochiul mi se zbate,
Cine plânge-n mine oare
Cu silabe-ngândurate?

FLORICA R. CÂNDEA ÎN DIALOG CU MONICA RODICA IACOB

FRC-Dragă Monica, de dimineață m-am trezit cu un aforism în gând „, Ce repede se face târziu în viață ”, nuuu, nu sună a regret, nici a teamă, dar dat fiind faptul că noi două discutăm foarte mult despre Praguri și parcursuri te îmbii să ne spui, aici, la Salon, despre Parcursul tău de viață.

MRI-Parcursul meu de viață este sinuos și prefer să-l păstrez pentru mine chiar mulțumindu-i bunului Dumnezeu pentru toate experiențele care au avut rolul de-a mă defini ca om și de a înțelege rostul meu pe lume (chiar dacă mai am lecții ... de învățat).

FRC-Da, frumos parcurs, frumoasă poveste pentru acei care nu te cunosc. Monica, aforismul de mai sus e ca o pildă sau poruncă. Ești un poet desăvârșit, am citit și am scris despre tine. Cum e să te joci cu Lemnul, cu Pinocchio, cu mireasa în negru... iată eu mă joc acum puțin cu sensuri, motive simboluri depletite din creația ta, dar nu e deajuns, cuvintele ce vor urma îți aparțin, opera, volume, titluri te vor dezvălui așa cum aș dori și eu să știu mult mai mult despre tine.

MRI-Eu nu mă joc, ci scriu și rescriu la nesfârșit, pe curat, apoi scot o nouă carte.

FRC-Da, foarte frumos știi să ne induci în poezia ta, o poezie feminină, de un suflu feminist, aparte. Ei fac aici o mărturisire, nu știu să mai fi spus toată viața mea am avut o admirație față de grația feminină, una fără invidie din contră, am admirat talent, frumusețe interioară, gust de ruj și parfum. Nu știu de ce am urmărit unele femei pentru delicatețea lor, Carolina Ilica, Lavinia Betea, Elena Dan, Valentina Emilia Balas, Elena Feher, Elisabeta Billa, Delia Ilica, Mia Criste, Mona Julean și multe alte exemple, iată Mama mea, Livia, plecată de 30 de ani să se roage pentru noi cu îngerii la 8 mai,... o mamă discretă și introvertită fooc, confidente sau nu, care îmi ofera un dram de confort în preajma, deși nu toate scriu. Sunt din varii domenii de activitate dar îmi plac. Toate mă respiră. Au un anume parfum.

Te rog, Monica, la ceas de dezvălure, care ar fi un model de prietenă ca prototip pentru tine și de ce.

MRI-Frumoase nume, frumoase prietenii! În discreția lor și a noastră. Prototipul pentru prietenia adevărată nu există. Ea se naște pur și simplu și se probează în timp.

FRC-E frumos ce spui, ești deosebită. Oare spune, un cântec, Cum am ajuns să te cunosc... Dar, de ce pseudonim în scrieri..

Știu, am fost cam peste tot în ultima vreme Gyula, Varscet, Mesici Săvârșin, Macea, crezi Monica în hazard, de ce. Am fost la prezentările tale de carte, la Scienta, Casa Jelen, ne-am făcut prieteni comuni însă, te întreb, e oare veșnică prietenia sau e devorator de păcălitoare și de ce.

MRI-Pseudonimul este numele meu de față față de numele din buletin care este obținut prin căsătorie. Eu mă simt bine în „pielea mea de fata” care mă reprezintă în scris iar în cealaltă reală, mă simt cea mai norocoasă mamă și îi mulțumesc lui Dumnezeu că a făcut o minune. Ca și cămila prin urechile acului și

mi-a dăruit un miracol: copilul meu, Daniel. Consider că parcursul unei prietenii se consolidează în timp chiar sau mai ales vicisitudinilor întâlnite. Da, eu cred în prietenie dar nu în cea interesată, pe care am curajul să o tai de pe listă.

FRC-Perfekte îți sunt gândirile și am să te urmez. Aș vrea să vorbim puțin despre Scris. Ca vocație. Se spune mereu despre Scriitori consacrați sau amatori. Călinescu recunoaște alt termen, Scriitori minori. De fapt, eu, la facultate, de exemplu, pe Mircea Eliade, l-am studiat facultativ.

Cum vezi, așadar avalanșa de scriitori și dacă vei crede în capacități valorice și de ce da, de ce nu.

MRI-Cu talentul te naști apoi urmează multă muncă, studiu, citit mult, suferință, sacrificiu, uneori te poți pierde pe drum. Avalanșa de scriitori o consider o ciupercărie după ploaie. Mai nou toți se cred mari scriitori ..., scriitorii de vâgăună sunt și ei scriitori? Câte orgolii!

FRC-Așa este. Aș dori să mai vorbim puțin despre noi. E o îngemănare, o asemănare profundă între noi. Ne vizitam ne plângem, ne vedem de treaba. Totuși, scriem cu creion încă, ne ducem povara faimoasa a ideilor prin vremuri, avem mulți prieteni comuni. De o vreme, domnul Cornel mă tot întreabă despre tine. De la dânsul am aflat că ați fost colegi la Comerciala Arad. Cum e să îmbini cifre în catrene sau invers.

Ce mai scrii și pe cand un nou volum.

MRI-Ești un om cald, minunat, scriitor fără niciun interes. Așa este; noi ne vedem de treabă și scriem cu creion, încă! Pe domnul Cornel încerc să mi-l scot din sertarele memoriei creierului din „Comerciala” Arad și mi-e ciudă că nu-l găesc; așa o fi din moment ce dânsul își aduce aminte de mine.

În pandemie am lucrat să termin noul volum de versuri ce așteaptă cu nerăbdare să vadă lumina tiparului.

FRC-Acum, nu că vreau să te laud, nici să spun că eu nu aș fi o gospodină, dar, ceea ce pui tu pentru iarnă, e operă. De gastronomie. Ce rețete folosești. Prajituri, antreuri, murături, toate au gust de poezie.

Apoi tot de gusturi aș întreba. Care ar fi după tine rețeta unei prietenii sau iubiri trainice. Crezi în neîncredere, trădare, deochi sau praf în ochi. De ce.

MRI-Gastronomia și gătitul este moștenire de familie cu rețete simple dar sigure. Adevărul este că-mi place, chiar este o pasiune secretă, care mă relaxează și mă deconectează de toate tensiunile și tristețile. Se pot realiza multe cu ingrediente puține (dar cu mai multe?)

Rețeta unei prietenii constă în sinceritate, chiar dacă adevărul spus doare și inteligența de a accepta să mergem mai departe în compasiune, generozitate cu ușa deschisă zi și noapte, telefoane asemenea, înțelegerea necondiționată și ascultarea problemelor, stărilor celuilalt.

Despre iubire trainică nu știi ce să spun... Sunt basme, sunt și realitate. Și... Doamne... câte lucruri necurate sunt pe lume!

FRC-Cam mă regăsesc.

Monica timpul trece. Citesc la tine versuri scurte, versuri lungi. Din ele răzbate un filon de spleen, durere înglodată în metafore, cotidianul e la fel

prezent, o ușoară tentă biografică răzbate. Haide să ne recunoaștem în stiluri, daaaa, însă eu nu sunt poet profesionist, nici prozator, nici eseist eu, da sunt actorul propriei vieți. Tu, ca membru al USSR, ești, la Arad, și nu numai, în linia întâi, ce citești, ce crezi despre Literatura feminină, e obol, e festin, e declin, e suspin și de ce. Care poetese îți conferă alint și de ce. Recunosc, eu, că Doamna de Macea, ms prăfuiesc în cronici dar...

MRI-Literatura feminină nu este o căpușă a celei masculine, ea există și are propria ei personalitate, dar mai ales se exprimă în diverse forme literare. Se exprimă prin ea însăși fără complexe, cu drag, nu-și dezvăluie un catren ci un poem.

FRC-Am aflat, iată atatea cu tine. Te rog în final să ne dezvălui un catren aici, cu tot cu podoabe stilistice. Știu ce spun. Apoi am să îți mulțumesc pentru că m-ai primit în casa ta, că îmi ascunzi tainele în care tu chiar crezi. Că nu dezavuezi târcoale.

MRI- Cu drag, nu-ți dezvălui un catren ci un poem:

„Lemnul așteaptă securea

Ca invalidul ce așteaptă lemnul protezei

Eu, așteptând untura pe pâinea buniciei, cartofi copti în dubă

Și ciorapi de lână

Ce-mi încălzesc picioarele

Doamne, doi metri e prea mult

Iar eu, deasupra

Am rămas cu degetele înghețate

LA CEAS DE RĂSPÂNTII FLORICA R. CÂNDEA ÎN DIALOG CU DOMNICA POP

FRC-Bună dimineața, Domnica. Știu, pare bizar să primești o astfel de invitație, nepregătită fiind, dar tocmai acesta e farmecul neconvenționalului. Ce face, la început de săptămână, Domnica Pop, mamă, soție, fiică, amică?

DP-Bună dimineața, dragă prietenă! Am început să trăiesc prima săptămână în starea de urgență decretată prezidențial, din cauza epidemiei virale COVID 19 - o denumire prea fină (glumesc) din partea specialiștilor pentru un inamic biologic atât de ticălos; i-aș fi spus PERFID 19. Încerc să mă consolez cu gândul că în lume au existat pandemii mult mai incontrollable, catastrofe, războaie despre care doar am citit, instalată confortabil în conjunctura vremii evaluate pe care o trăiesc.

Mă gândesc la destinul lui Corneliu Coposu, cel care a stat nouă ani în izolare totală în infernul temniței comuniste, și a rezistat șaptesprezece ani în pușcărie. Fac un puzzle ajutător din toate, cât să rezist fricii care mă încolțește. Despre amicitia dintre noi două pot spune că e susținută pasiv, dar ferm, de principiile comune care mențin statornicia nivelului de încredere, simpatie și empatie, deoarece comuniunea principiilor imunizează ca un vaccin legătura de suflet în fața destabilizării ori a vreunui semn de îndoială, fals creat sau indus.

FRC-Ne-am cunoscut cu mulți ani în urmă la Ceneclul Luceafărul, de duminică, așa îmi plăcea mie să spun, căci acolo, era Catedrala noastră, de suflet. Ce ai scris, cât ai scris, scris rămâne. Te rog, aș dori să știe Salonul Gutenberg, și nu numai, cine ești, ce ai scris, ce înseamnă scrisul pentru tine.

DP-Eu sînt, succesiv, copilul care s-a născut în 14 iulie 1967, la Vinga, într-o familie de bulgari - familia Bociov, fata de 19 ani debutată de moartea tatălui și mama unui băiat, Felix. Port în mine aceste trei ființe decidente compoziției integrale: copilul care își punea întrebări existențiale cînd privea ivirea stelelor, tînăra fată orfană care și-a pierdut steaua nordului și, cel mai important, salvator și promotor vital – mama, mama care ar vrea să-i aducă în palmă copilului ei, dacă s-ar putea, acele cîteva stele pe care le-au numărat împreună într-o seară de demult. Scrisul înseamnă pentru mine actul de a-mi desăvîrși prin propria contribuție întregul meu creat, în interioritate. Noi sîntem creați pentru a crea, fiecare excelăm în ceva, toți avem un dar, har și rol pe pămînt. În ultimii unsprezece ani, de la debutul editorial din 2009, am scris cincisprezece cărți: haikuuri, distihuri, poeme și proză. Cărțile mele au funcție de oglinzi eseniene.

FRC-Ne vedem rar, dar existăm prin fir de prietenie. O prietenie a cuvintelor din salbe de catrene sau o prietenie din etern feminin care unește sublimul măsurat în vieți căutate. Te rog Domnica, să-mi spui cum decurge o zi din viața ta.

DP-În afara orelor de serviciu din domeniul social, caut să-mi bifez absolut toate punctele din agenda zilei. Sînt un om extrem de organizat și nu-mi place să amîn lucrurile. Mă dedic familiei, dar în fiecare zi am un timp exclusiv al meu în care să mă plimb cu bicicleta, să scriu, să citesc. În timp ce fac treburi casnice ascult conferințe despre credință și despre știință, muzică sau cărți audio. Nu-mi place să am timp steril. Eu valorific fiecare minut, oră, zi. Mă bucură soarele, vorba bună, blîndețea, liturghiile. Așa-mi umplu zilele, căutînd frumosul în orice moment. Tot ce fac încerc să fie la nivel de operă de artă. Fie o cămașă călcată, fie o tavă de paste la cuptor, fie cuvintele rostite sau gesturile mele. Nu tratez nimic superficial pentru că pun suflet în absolut tot ce ating.

FRC-Frumoase împletiri. Acum aș îndrăzni sa-ti amintesc că în urmă cu peste trei ani, amîndouă în același tramvai, căci noi vecuim același cartier te-a izbit negrul ca de tăciune al hainelor mele. Ca un fulger ai luat de pe mîna ta o brățară și mi-ai oferit-o. Domnica, te rog, ce gînd te-a mînat atunci.

DP-Gîndul de a fi om bun. Oricine s-ar afla în interacțiune cu mine devine automat terenul meu de manifestare sufletească și mă comport ca și cum m-aș afla față-n față cu propria persoană, căci altfel pe mine m-aș decompensa. Eu cred că fiecare gest însămîntează și germinează înlăuntru nostru. Depinde numai de noi cum alegem să fim. Toate reflexele mele se exprimă dintr-o sursă interioară pe care mi-am alimentat-o din culesul de frumos, de pe drumul vieții. Mai știi că lumea nu-ți poate da ceea ce nu primește de la tine. În acea zi te-am văzut întristată ca o floare ruptă, mi-ai spus de pierderea ta și automat m-am gîndit ce-aș putea face pentru tine. Purtam o brățară sfințită, și mi-am dat seama că tu aveai mai mare

nevoie de ea. Sînt convinsă că nici nu mi-a fost destinată, eu am fost doar un mijlocitor. Și mai cred că nu obiectele ne ating coarda sensibilă, cea înaltă și greu accesibilă, ci momentele. Drept dovadă această întrebare a ta după atîta vreme, care m-a surprins, și a întărit și mai mult compatibilitatea noastră.

FRC-Mulțumesc. Acum te întreb cum e să fii poet și să te rogi în același timp. Cum e să-ți reciți poemele nu doar ale tale, ci și ale altora, de pildă, al meu, cred, ultimul.

DP-A fi poet înseamnă puterea de pătrundere dincolo de vălurile care animă realitatea, spre tărîmuri nevăzute, dar sperate, visate și imaginate. Cînd recit din poemele mele, să le înregistrez pentru canalul meu youtube, retrăiesc motivele și emoția, și nu mi-e foarte ușor. Dar cînd lecturez din alți autori mă situez sub un felinar de lumină caldă care-mi asigură calea în parcurgerea poeziei. Nu singură, căci autorul mă poartă de mîna prin poiana lirică așa cum a fost și în cazul tău, dragă prietenă. Și mă bucur că am servit ca model și pentru alți colegi, în spațiul online. Iar despre rugăciune cred că este cea mai bună cale de a-l accesa pe Dumnezeu, de a ne coordona vertical alegerile în timp și spațiu. Rugăciunea îi dă posibilitatea omului de a-și explora sufletul pînă la descoperirea esenței.

FRC-Ce frumos... Aș dori să te întreb dacă scrii haiku în momente când plăsmuiești bucate acasă, celor dragi.

DP-Cînd prepar ceva stau cu ochii mari pe rețetă și pe aragaz. Eu gătesc numai de doi ani, de cînd s-a îmbolnăvit mama. Ordonată cum sunt de felul meu, am îndosariat peste o sută de rețete de bază, preluate de pe internet, și mă descurc excelent. Pot spune că haikuul m-a organizat foarte mult în viață, deci și în bucătărie. Să fiu atentă, profundă, logică dar și spirituală. Iar de cîte ori gătesc fac semnul crucii. Și aceasta poate fi clasificat un haiku, nu scriptic, ci faptic- motric. Gătesc din ingrediente comune în spirit de haiku, pot spune.

FRC-Suntem într-o vreme acum în care nori negri ne spulberă-n dram speranța. Știi, nu e ușor, dar văd că te refulezi, plimbarea pentru tine nu e zgomot. Povestește-ne te rog...

DP-Îmi place foarte mult natura, apa curgătoare și iarba verde. Din primăvară pînă toamna, merg să mă plimb aproape zilnic pe malul Mureșului, fie și pentru o jumătate de oră. Acolo mă simt mai liberă și deconectată de la agitația orașului. Privesc curgerea apei, mă fascinează, ea poartă un strop din prima apa, a genezei. Îl recunosc pe Dumnezeu pînă la firul plătînd de iarbă și, mai mult, în cerul de deasupra. Întotdeauna, dar întotdeauna, cînd este senin îi fac o poză soarelui.

FRC-În încheiere, te întreb ce face mami și dacă ai ales rețeta din ultima carte. Un dulce e bun acum. Mulțumesc.

DP- Mami este o mare admiratoare a ta, deși te știe doar din cărțile tale. Te apreciem amîndouă pentru dăruirea și efortul de a realiza monografia comunei Macea. Plăcînta aceea cu nucă din cartea ta a fost ultima făcută de mama. Puterile ei slăbesc din zi în zi. Pot spune că tu ne-ai dăruit în familie o prăjitură istorică - ultima prăjitură făcută de mama.

**DIN PRIMĂVARĂ PÂNĂ ÎN TOAMNĂ
(VIA SACRA – RĂSFOIND FILE)
DIALOG CU CONSTANTIN AVĂDANEI
(Realizat de Florica R. Câdea și Ioana Nistor)**

Reporteri-Răsfoind file, din aprilie până în septembrie, adresându-ne domnului col.(r) lect. dr. ing. Constantin Avădanei, reamintindu-i patru repere: 8 aprilie – cartea de debut, 21 mai – volum ce personalizează, 14 august – volum ce prefătează o mare sărbătoare creștină, 8 septembrie – o filă cât o carte și toate la un loc, o CĂLĂTORIE. Stimate domnule Constantin Avădanei, iată un an ce vă definește calitatea de om și inginer militar și, prin urmare, permiteți-ne să vă spun din nou un „Bun venit la Arad!” ca să... mai scriem o filă de viață. Spuneți-mi, vă rog, cum și alături de cine ați urcat la sărbătoarea Sfintei Marii Via Sacra.

C.A.-Bine v-am găsit! Această sărbătoare a Sfintei Marii, ce include și acest subiect „Transfăgărășanul – Via Sacra”, înseamnă o poveste foarte lungă despre adevărate poteci și căi prin care românii au colaborat și comunicat între ei, între cele două regiuni, din sud – Țara Românească și din nord – Transilvania, peste vârfurile Munților Făgăraș. Poporul român este un popor puternic și acest fapt este dovedit de numeroasele fapte reflectate în istoria noastră. La fel și cu Transfăgărășanul, construit în anii '70, ca un drum între români și români, între istorie și istorie; mărturie sunt plăcile comemorative și monumentele ridicate pe această cale a românismului, făcând acum parte din istoria îndelungată a poporului român. La fel și pentru viitor. Pot fi inițiate și diversificate diverse acțiuni culturale, literare, științifice care să pună în valoare Transfăgărășanul.

Reporteri-Mulțumim pentru explicații, cum de altfel mulțumim și pentru pasiunea de a făuri în cuvinte puse pe hârtie o operă și o viață evocativă, cu toate că unii s-au grăbit a vă eticheta în mod eronat, ambiguu și fără viitor literar. Acesta este unul dintre motivele pentru care vă provocăm la un altfel de dialog. Sunt 46 de ani de la inaugurarea spectaculară a Transfăgărășanului; vă rog, afirmați cu tărie de neclintit în consemnările dumneavoastră că l-ați cunoscut pe Pavel Finta, care, în anul 1971, militar fiind, caporal, instruia militari pe șantierul Transfăgărășanului. Ce a rămas în memoria dumneavoastră cu privire la personalitatea acestuia – știut fiind faptul că ați coordonat, în calitate de Președinte al Grupului de Inițiativă „Centenar-Marea Unire-Alba Iulia-2018”, delegația de la Alba Iulia? Prin urmare, vă rugăm să redați cele petrecute atunci.

C.A.-Cunosc toată istoria construcției Transfăgărășanului, deoarece ca student la Academia Tehnică militară, în anul IV și în anul V, am fost pe această rută istorică, la început într-adevăr, pe șantier și pe drumurile în lucru, neamenajate... iar, ulterior în decursul timpului, ca inginer militar, am primit numeroase sarcini cu probleme tehnice pe Transfăgărășan. Am fost martor la finalizare, practic am văzut derulându-se istoria construirii acestui drum istoric. Astfel am început să iubesc Transfăgărășanul. Această dorință și dragoste m-a legat de constructorii care au participat în mod efectiv la făurirea acestui proiect

măreț. M-a legat de d-nul Pavel Finta și de d-nul col. Ion Bratu, doi oameni cu forță și dăruire cu adevărat românească, implicați în construirea tronsoanelor Transfăgărășanului până sus la Bâlea Lac. Astfel, împreună, am făcut un program, proiectul „*Transfăgărășan Via Sacra*”, ce s-a concretizat într-o placă de marmură ce are gravat „Imnul Transfăgărășanului”, scris de colonelul Bratu, ca monument de for public. La baza plăcii sunt inscripționate numele celor au contribuit la acest proiect, printre care și Pavel Finta, pe care îl cunosc și cu care împărtășesc multe proiecte de viitor; el era caporal, militar în termen, atunci când a participat la construirea Transfăgărășanului, pasionat de armată și de munte, și capabil să realizeze cele mai dificile sarcini, cu siguranță a făcut față cu brio la toate „probele de duranță” ale Transfăgărășanului, un drum național deosebit de important pentru țară.

Reporteri-Cu cine mergeți an de an pe acest drum de epopee?

C.A. -An de an, să știți că merg foarte mulți români din toată țara. Din Alba Iulia, ne adunăm cei din cadrul Grupului de Inițiativă, alături de d-nul col. Bratu, alături de colegi, familii și urmași. Suntem ca o adevărată familie când ne întâlnim și să știți că noi am realizat și un steag tricolor pe care îl avem tot timpul alături, steag ce este predat în fiecare an, o dată pe partea sudică a Transfăgărășanului, iar anul următor, pe partea nordică.

Reporteri-Un steag ce rămâne ca o tradiție, ca un moment istoric, ca un legământ față de viitor...

C.A.-Acest steag l-am considerat și l-am compus pentru a fi permanent. Steagul tricolor nu va dispărea niciodată. El va fi dus mai departe, în schimb de stafetă, indiferent de condiții, este un simbol etern al poporului român.

Reporteri-Din interviul dumneavoastră cu Pavel Finta, un moment evocativ este acela al scrisorilor din timpul armatei pe care dumnealui vi l-a împărtășit. La rândul dumneavoastră, ați împărtășit în mod generos cu noi, cu cititorii, amintirile păstrate cu sfințenie scrise de tatăl dumneavoastră ce s-au concretizat într-un volum omonim, semnat: Ioan Avădanei. Credeți că trecutul reprezintă o punte spre prezent și Transfăgărășanul o Via Sacra?

C.A.-Este un element important și fundamental pentru că a devenit în timp... Fiecare dintre noi acumulează în timp cunoștințe, experiența de a gândi și de a scrie, ce, acum, în anul 2020, m-au determinat să scriu, să pot să scriu ceea ce gândesc. Astfel, volumele realizate în calitate de autor și coordonator, reflectă în mod teoretic și practic, experiența mea de viață, bagajul meu de cunoștințe, așternut pe hârtie. Cu siguranță doresc să continui aceste exprimări ale vieții personale prin noi și noi volume, atâta timp cât Dumnezeu îmi va da viață, ca să pot lăsa moștenire generațiilor următoare, tot ceea ce înseamnă pământ românesc, istorie românească, pentru a duce mai departe acel fir neîntrerupt de existență milenară a poporului românesc.

Reporteri-Apreciind explicațiile oferite, revenim la una din afirmațiile interogativ-reflexive dintr-un studiu privind Transfăgărășanul: „Cum vor suna oare legendele care se vor izvedi peste veacuri despre această îndrăzneată monumentală operă?”. Ca și un patriot care s-a implicat și prin alocarea de

resurse atât intelectuale, sufletești, cât și resurse materiale și financiare, dezvoltând o cultură imaterială și materială pentru promovarea căii românești ce desparte două regiuni istorice, Ardealul de Muntenia (comuna Arefu, jud. Argeș), ce înseamnă și acum ca simbol, steagul, ștafeta, imnul, monumentul de for public și ce impact a avut acum în 14 septembrie asupra celor prezenți?

C.A.-Realizarea în scris a gândurilor mele privind această evoluție a comunicării firești între români peste vârfurile Munților Făgăraș creează un viitor și o cale prin care noi studii, articole și volume pot descrie istoria Transfăgărășanului. Sunt simboluri ce subliniază trecutul, prezentul și viitorul acestui măreț proiect al nostru.

Reporteri-Răspunsurile dumneavoastră converg înspre o odisee cât o epopee. Din florilegiul de imagini conceptual-vizuale, răzbate o unanimă idee: „Via Sacra” nu este o „Via Dolorosa”, ci reprezintă un adevărat loc de pelerinaj al românilor. Vă mulțumim pentru emoția transmisă, ilustrând interviul cu un fragment din rostirea de la fața locului (știut fiind că Imnul Transfăgărășanului este semnat de poetul Ion Bratu). Nu încheiem discuția noastră fără a vă întreba cum acolo, în apropiere de Bâlea Lac, și în ce calitate ați semnat efigia comemorativă alături de Nicolae Damian?

C.A.-Am semnat această memorie într-un cadru extraordinar pentru poporul român și cei care au fost prezenți, cu siguranță, au trăit momente emoționante, sentimente ce exprimă gândurile de bine ale întregului popor român. Când am ajuns pe Transfăgărășan, am gândit și simțit românește, pentru viitorul copiilor și tinerilor. Un simbol ce adună român lângă român și sunt mândru că fac parte dintre cei care au o conștiință comună și continuă, pentru valorile fundamentale ale istoriei poporului român.

Reporteri-Susținându-vă pledoaria pentru conservarea trecutului istoric, ne bucurăm că am înscris încă o filă în conștiința colectivă, prin promovarea unui adevărat român ce simte românește cu adevărat. Vă mulțumim.

Redăm mai jos *Imnul Transfăgărășanului* de col. (rt.) Ion Bratu

*Oricine-ați fi, de pretutindeni,
Veniți în fiecare an,
Ca să vedeți minunea noastră,
Veniți pe Transfăgărășan!*

*El s-a născut din dor fierbinte
Ce i-a unit pe frații-frați
Să construiască noua cale
Peste fruntarii de Carpați.*

*Voinici de pe întinsul țării
s-au prins în bătălia grea
cu vitregiile naturii,
cu muntele ce nu ceda,
pe-acolo unde nici cu gândul
n-ai fi trecut în veci de veci
ei au trecut, sfidând chiar moartea
ca tu să poți acum să treci.*

*în defileu, sub clar de lună,
Se văd și azi, trudind soldați,
Rămași așa, sculptați în stâncă,
Cu stânca-n veci îngemănați.*

*Nu s-au lăsat încă la vatră,
Veghează-n posturile lor,
Iar de-ar fi, la o comandă,
Vor face alte trecători.*

*De-aceea orișicine sunteți,
Veniți în fiecare an,
Veniți cu toți pe Via Sacra
Veniți pe Transfăgărășan!*

GUTENBERG ANIVERSAR

*Cu gândul acasă vă scriu,
cu stropi de rouă ,ud trupul cuvintelor,
ca să-mi crească albastre ,cu aripi de dor
că să-mi plămădească -n parfum și culori
cu amprente de suflet .*

Cultura nu are granițe, fiecare popor, prin limba,cultura și tradițiile sale reușește să se distingă de restul lumii .

România noastră își poartă cu drag cămașa națională fie în țară fie în străinătate și scrie despre propria-i istorie cu mândrie.

Sunt onorată sa fac parte din ilustra „ familie Gutenberg” ,acolo unde mă întâlnesc la o cafea literară în fiecare dimineață virtual .

Citesc arunci când timpul îmi permite, minunatele articole publicate pe rețeaua de socializare internațională, care cuprind cronici , promovări de talent, imagini cu locuri de suflet, oameni, eroi , și cărți.

Revista Gutenberg,este asemeni unui copil crescut și educat în spiritul credinței și iubirii de neam. Stilul îngrijit și tonul plăcut al fiecărui articol,, te poartă spre concluzia finală, că oameni minunați, trudes z de zi cu dăruire și înțelepciune în înrăurirea cuvintelor, pentru a fascina și a informa cat mai adânc cititorii din întreaga lume

Doresc să mulțumesc redacției revistei , Gutenberg.

Daniela FORCOȘ

CU MINTEA MEA DE FEMEIE

Mira ODAGIU

Mihaela Miroiu este profesoară universitară de Științe Politice la Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București. Inițiază, la noi, studiile feministe și studiile de gen, începând cu anul 1994, primul masterat de studii de gen (1998) și școala doctorală de Științe Politice (2000). A publicat, de asemenea, 12 cărți de filosofie, teorie și analiză politică, publicistică feminină și literatură autobiografică.

”*Cu mintea mea de femeie*” este o carte autobiografică structurată simbolic în șase părți cu titluri care îi marchează devenirea: *Copila, Fata, Tânăra, Je chante avec toi, liberte!, Viața pur și simplu și Secolul femeilor*.

Copila, este fiică de învățătoare, nu-și cunoaște tatăl biologic fiind crescută între femei care o învață ceea ce au fost și ele învățate de zeci de generații: ”că lumea aparține bărbaților”. Aceasta va fi lupta vieții sale pentru că copila își dorește să fie bărbat.

Fata stă sub semnul nedumeririi și al revoltei și este marcată de două evenimente revelatorii, unul este fapul că ”femeia, în afară de mama care era învățătoare, nu avea voie să citească decât pe ascuns” și al doilea este declanșat de imaginea revoltei mamei sale copleșită de multitudinea sarcinilor domestice și care se întreabă retoric și fatalist ”eu mă sacrific pentru voi și vă slugăresc în fiecare zi, iar vouă puțin vă pasă?” , iar răspunsul fetei țâșnește instictiv ”Cine naiba te pune să te sacrifici?” Acest ultim episod o va obseda toată viața și ajunsă la rândul său soție și mamă își asumă revolta mamei și se va răzvrăti împotriva condiției femeii încercând să schimbe optici și mentalități aberante.

Destinul *Tinerei* cunoaște încercări traumatizante (care îi vor dezvolta ideile progresiste ulterioare): un profesor universitar încearcă să o violeze în timpul unei tabere tematice, colegi misogini, bărbații atotputernici de la Securitate, un director de școală cu un comportament despot, etc. Este martoră indirect la alte abuzuri comise asupra prietenelor sau elevelor ei, violate ani în șir de către bărbați aflați în funcții înalte. Le ascultă confesiunile și deplânge, cu pumnii strânși, sinuciderea unora dintre ele sperând ca într-o zi să fie portavocea acestor suferințe.

Drumul spre feminism echivalează la Mihaela Miroiu cu „revalorizarea filozofică a femeiescului”, cu o *femeitate* asumată nu numai teoretic, ci și prin toate experiențele proprii și pornește vertiginos după 1990 când își începe cu adevărat „*viața de om liber*” și *Je chante avec toi, liberte!*

„*Cu mintea mea de femeie*”, este cântecul de lebdă al unei femei puternice și vulnerabile, care are curajul să-și facă „*sinegrafia*” și să demonstreze că ele, femeile, nu sunt doar „umbra unui gând”.

ACOLO UNDE CÂNTĂ RACII

Roxana LĂDUNCĂ

Delia Owens și-a obținut licența în zoologie la Universitatea din Georgia și doctoratul în etologie la Universitatea din California. Împreună cu fostul ei soț, Mark, a scris trei bestselleruri internaționale despre anii pe care i-au petrecut ca naturaliști în Africa: „Cry of the Kalahari”, „The eye of the Elephant” și „Secrets of the Savanna”. A primit premiul John Burroughs pentru cartea de știință și a publicat articole în „Nature”, „African Journal of Ecology” și „Internațional Wildlife”.

„Acolo unde cântă racii” este romanul ei de debut, apărut recent în librăriile românești, care s-a bucurat de un succes uriaș în rândurile cititorilor de pretutindeni. Este un roman fascinant prin naturalețea descrierilor și prin firescul narațiunii la persoana a treia, a cărui acțiune este plasată în anii 50-60, în Carolina de Nord, acolo unde se întâlnesc oceanul cu apele dulci, cu delta, cu pădurea, în adâncul căreia „cântă racii”.

Frumusețea tulburătoare a locurilor este dublată de frumusețea personajelor și a curgerii epice: Kya este o fetiță abandonată, pe rând, de mama și de frații mai mari, apoi de tatăl alcoolic și violent, rămânând astfel singură, la 9 ani, să trăiască în baraca veche, pe marginea bălții, și hrănindu-se cu midii și pâine de mălai, uneori cu peste prins de ea. Este nevoită să supraviețuiască din vânzarea midiilor și a peștelui afumat la prăvălia cea mai apropiată, de unde face periodic plinul cu benzină pentru motorul bărcii vechi, pe care o conduce ca un om mare. Respinsă de săteni, privită ca o ciudățenie a naturii și numită batjocoritor Fata Mlaștinii, Kya refuză să urmeze școala și se mulțumește cu lecțiile oferite zilnic de natura din jur, cu care se simte în deplină armonie. De ea se apropie doar Săltărețu', proprietarul prăvăliei cu benzinăria și soția acestuia, Mabel, oameni de culoare modești și sufletești, care înțeleg singurătatea și suferințele fetei, apoi Tate, băiatul alături de care copilărise, pasionat, ca și ea, de biologia marină și de fauna înconjurătoare. Acesta o înțelege perfect și o învață să citească, să scrie, să socotească, îi aduce cărți și reviste, o vede crescând și devenind o adolescență de o frumusețe exotică.

Când Kya avea 15 ani, Tate pleacă însă la facultate, să studieze biologia marină și realizează că fata nu se potrivește în noua lume din care el face parte. Dar sentimentele profunde nu pot fi înnăbușite, în ciuda trecerii timpului. Între timp, Kya își continuă existența ei aparte citind permanent, studiind singură vietățile din jur, colecționând pene, scoici, cuiburi de păsări, iar la 19 ani este atrasă de Chase Andrews, tânărul cel mai atrăgător din comunitate, sportiv, apreciat de localnici, dar alunecos, superficial, afemeiat. Cei doi încep o relație și Kya se lasă ademenită în mrejele cuceritorului Chase, care nu vrea decât să profite de setea de afecțiune a singuraticii fete. Când ea află din ziarul local că iubitul ei se va căsători cu o față de condiția lui socială și materială, îl respinge și se retrage din nou în propria carapace a singurătății, unde se simte, aparent, în siguranță. Fiindcă Chase o

urmărește și o bruschează, încercând să o violeze, însă Kya reușește să se smulgă din confruntarea violentă, iar după o vreme Tate și Săltărețu' își dau seama că vânătăile de pe față erau provocate de Chase. După absolvirea facultății și a unui doctorat, Tate revenise în satul natal, unde construise un laborator de cercetare a faunei marine și încerca să îi fie din nou aproape fetei pe care o iubise și o iubea, chiar dacă ea nu uitase că a părăsit-o cu ani în urmă. Datorită lui Tate și a cunoștințelor lui, Kya reușește să scrie și să publice cărți despre scoici, ciuperci și despre viața păsărilor care o înconjoară. Datorită cărților ei, unul dintre frați, Jodie , o regăsește și se întoarce în baraca lor, astfel că fata se reconectează cu familia pierdută, chiar dacă mai sunt doar ei din această familie (Jodie îi spune că a aflat cu întârziere că mama lor murise, iar de ceilalți frați și surori nu știe absolut nimic).

La scurt timp, într-o noapte de octombrie, Chase moare în urmă unei căzături de la 20 de metri înălțime, din foșorul aflat pe o plajă pustie și, fiindcă poliția și familia acestuia consideră că nu a fost un accident, ci o mâna criminală, principala suspectă devine Kya, Fata Mlaștinii, pentru că există motivul și probe care duc către ea.

Apărată pro bono de un avocat iscusit, cu experiență, Tom Wilson, Kya este achitată la proces, fiindcă acesta demontează toate așa-zisele probe ale poliției, care se bazau doar pe speculații și pe presupuneri ale unor localnici, iar fata fusese plecată într-un oraș apropiat în noaptea cu pricina, la întâlnirea cu editorul ei. Așadar, alibiul ei este perfect și judecătorul își cere iertare, în numele tuturor, pentru cele două luni de arest ale Kyei. Aceasta revine la viața dinainte, care îi lipsise atât și îl acceptă pe Tate ca iubit, pentru că sentimentele sincere nu dispăruseră, în toți acești ani.

Cei doi își petrec împreună, în locuința Kyei, toată viața, până la moartea ei prematură, la 64 de ani, din cauza unui infarct. Naturaliști pasionați de muncă în laborator, Kya și Tate lasă în urmă lucrări valoroase și studii apreciate în marile universități americane. După moartea Kyei, Tate descoperă cu surprindere, sub podeaua bucătăriei, o cutie cu poeme semnate cu pseudonim, Amanda Hamilton, publicate în reviste locale, (regăsite în paginile romanului), iar elementul-surpriză îl reprezintă „Licuriciul”, o poezie din ale cărei versuri reiese perfect faptul că, în acea noapte de octombrie 1969, Kya, deghizată în băiat, luase un autobuz de noapte, se întorsese în sat, îl ademenise pe Chase la foșor și îl împinsese către moarte, apoi plecase înapoi la motelul din Greenvile, după ce calculase totul până în cele mai mici detalii. Rănile sufletești și trupești produse de Chase cândva au putut fi astfel cicatrizate, iar Kya a luat cu ea în mormânt toate acestea.

Scrisă pe două planuri narrative, prin tehnica paralelismului, cartea lasă la o parte intriga polițistă generată de moartea lui Chase și procesul intentat Kyei și vorbește despre efectele abandonului familial asupra psihicului și comportamentului uman, despre iubire, despre maturizare timpurie, despre armonia și comuniunea om-natură. „Acolo unde cântă racii” este un omagiu adus naturii, o lecție complexă de viață, o poveste splendidă despre simplitatea vieții.

CLIFE DIN PAGINI

Anton ILICA

”De ce scriu femeile?” se întreabă Floare Căndea, autoarea volumului ”Pagini din clipe”, apărut la Editura UZP, București, 2020, în elegante condiții grafice, cu o copertă elaborată de artistul plastic Cristian Sida. Întrebării de mai sus, repetată ca un fel de explicație prefațatoare, îi răspunde o femeie, autoarea unor monografii, volume lirice, articole literare, coordonatoarea foii culturale ”Gutenberg”, profesoară de literatură și membră a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România; întrebarea capătă un răspuns poetic: ”de ce scriu?”. Ambele întrebări amână răspunsul, deși niciun cititor nu-l poate lua în seamă, pentru că diferența de gen nu (mai) are de-a face cu scrierea.

La un moment dat, totuși o sintagmă ține loc de răspuns: scriu, ar zice femeia, despre ”clipe netrăite, retrăite în pagini...”. Viața e înșiruire de clipe, cea mai poetică măsură a timpului, iar ea, femeia, se confesează, nu pentru ceea ce a ascuns, ca păcate ori nepăcate, ci pentru ceea ce-ar fi dorit să facă și clipa nu i-a fost favorabilă. Prin confesiunea ”scrisă”, ”se ține moartea la distanță”, iar umplerea clipelor ”cu cuvinte”, cu ”suveniruri de suflet pe crengi de rouă”, ascunzând ”dorinți, simțiri, trăiri fragmentate din propria viață”, e gest creator prin ”îmbrățișări de pagini trăite și clipe netrăite”.

Să fie numărate mai multe volume decât zilele săptămânii publicate de Floare CÂNDEA, lirice intitulate ”Clipe trăite” ori ”Pagini netrăite”. Volumul actual are 435 ”pagini din clipe”, grupate în șapte secvențe: *De ce scriu femeile?!?*, *Cartea dimineților cu amiezi înserate*; *Myria sau ... poeme salvate din alte clipe*, *Aliane*, *Crinariene*, *Iubite*, *Scrisori imagine*. Să batem la poarta ”clipelor poetice”, orânduite pe două rânduri în pagină, după tehnica spațiilor deschise, în care un cuvânt scurt, cum ar fi conjuncția ”și” alcătuieste un vers, iar titlurile repetă obsesiv aceleași veșminte (ex. 40 de texte intitulate ”*Crinariana*” ori 46 de lirice cu titlul ”*Iubite*”). În ciuda inducției din titlu, volumul nu preia niciun text din cărțile de poeme anterioare.

Deși psihologii scriu de logica sentimentelor ori de inteligența emoțională, din această viziune ar fi nevoie de o redefinire a ”genului liric”, în sensul în care raționalitatea omoară duhul poeziei, lirismul își extrage seva din iraționalitatea minții și din zgândăririle imprevizibile ale sentimentului. Chemarea cuvintelor spre o împreunare poetică, dedată cu miera liricii configurează farmecul limbajului și oferă limbii române răsufare și fremătare. Poezia întemeiază limbajul, creând o terminologie rebarbativă.

Fără poezi, limba ar rămâne un instrument fad de comunicare, cu sprijinul căruia se construiesc utilități estetice. Floare Căndea este un poet autentic, trăindu-și cu obstinație modestia și cultivând neîncrederea în capacitatea sa de ”a respira litere, cuvinte, silabe”, de ”a scrie o carte din raftul întâi” etc. Se lasă revitalizată de neliniște, își injectează lirism pentru a rămâne în febra creației, alcătuiind o lume poetică, pe care și-o animă sub formă de ornament al vieții.

Găsește o motivație de a textualiza ”*clipa retrăirii paginilor netrăite*”, ceea ce orânduie Scrierea în sfera imaginarului, a dorințelor, a refulărilor, a unui dor învins de viață, recuperat prin vocabule și imagini desenate cu litere. Ispitită de visuri inocente și de seducții refulate, Floare Câdea transubstanțiază emoțiile lirice, respirând frumusețile din cuvânt, iluzionându-se că-și prelungește adolescența având cicatrici în suflet, ce nu se vindecă de uitare decât prin scriere.

Glăsurile poetice întretin experiențe prelungite în candoare, iar corporalitatea imaginilor este tușată de o semantică dificil de înțeles în lipsa simpatiei pentru ineditul neexplicit al figurației lexicale: ”*creanga încercată*”, ”*răsare luna în cuibul de săgeți*”, ”*când ninge luna nouă*”, ”*borangic de creolină*”, ”*noapte de mov*”, ”*far de supărări*” și multe altele. Adâncite într-o zveltă duminică lexicală, ilustrările de cuvinte oscilează între pasiune și uimire, patimă și nebunie, configurându-se într-o iluzorie înțelepciune dintr-o adolescență netrăită: ”*Cândva/ Mi-am sinucis nunta/ Cu un căpăstru/ Mistuit/ La rădăcina/ Unui plop/în flăcări/ Apoi/ Am dat bice/ cailor de la caleașca/ Vieții/ Să mă gonească/ Pe jar/ Cât har/ Aveai/ Iubite/ La plecare/ Că nici un nod/ De la cravată nu-mi/ Lăsați/ Nici sânii/ Goliți de sărutare/ La mal/ Să se prăvale/ Era așa/ Ca în poveste/ Cu zale și podoabe/ Mirese din crăiesel (Mistuiți, 165)*”. Chiar într-o altă arhitectură textuală, imaginea poetică rămâne misterios de ezoterică și metalogică: ”*Cândva, mi-am sinucis nunta cu un căpăstru mistuit la rădăcina unui plop în flăcări. Apoi, am dat bice cailor de la caleașca vieții să mă gonească pe jar. Cât har aveai, iubite, la plecare, că nici un nod de la cravată nu-mi lăsați, nici sânii goliți de sărutare la mal să se prăvale! Era așa ca în poveste cu zale și podoabe, mirese din crăiese*”.

Aceleași imagini superbe, reieșite din clipe tulburate de nostalgii, se regăsesc în ”*Scrisorile imaginare*”, prin excelență lirice, adresate (dar neexpediate) de Crinaria unui Crinarian ori de Aliana unui Alian: ”*Privesc fereastra ochilor tăi ... Și în dermatograful acestei dimineți, culoarea verdelui tomnatic, din pictura naivă a valizelor gândurilor, se scurge pe obraji cu tapet de vise...*”. Sunte texte afective, cu intens miros de iubire și o puternică forță sentimentală, care - altfel aranjate în pagină – configurează texte lirice la fel de tâlcuitoare ca celelalte.

Nici nu avem îndrăzneala de a căuta modele de poetizare. Floare Câdea scrie ca pentru sine și cu propriul sine, iar încropirile cuvintelor-imagini sub un titlu nu se regăsesc în modele or în asemănări cu alți poeți.

Fiind profesor de limbă românească știe prețul fiecărui cuvânt și cunoaște supravaloarea acestuia dacă e livrat cu sensul mai înfocat decât cel din dicționar. De aceea, împerecherea de sensuri configurează metafore inteligente, iar abaterea silabisirilor spre accidente de sens are o semantică plină de înțelesuri subtile: ”*te argintesc cu grația nopții*”, ”*praf de valuri*”, ”*și într-un alt târziu vom coace ninsori...*”, dar și ”*poemziceri*”, ”*să mă răsar*”, ”*ochii tăi nestrămuțați din somnuri*”, ”*eu am plecat acum să cos brândușe...*”, ”*să mă aplec înspre cronica din tine*”, ”*literele pasc mierea fluturilor*”. Alteori, mesajul poetic se lasă ademenit de rime interioare, un fel de potriveli de cântec și culoare, fără noimă,

dar cu aromă de lirism sfidător: ”Rostogoliri din dimineți/ Se scaldă-n ploii/ Și treisprezece suntem/ Noi. Noi doi/ Ca două foi/ Noi amândoi” (Prier, 16) sau ”canțonete cu sticlete”, ”catrene cu migrene”, ”sonete cu răsunete” etc.

Fiind un volum nou, (*”Pagini din Clipe”*), se impun câteva concluzii:

- În inflația contemporană de ”poeți”, versificatori, lirismatici, aceste ample clipe devin porți (*”intrânduri”*) prin care înțelesurile nespuse ale vieții primesc binecuvântarea aerului poleit cu frumuseți, construind icoane pe fila cărora privirea regăsește suflet și arome de viață;

- Poemele înglobează în sine valoare și originalitate, fiind un volum echilibrat, unitar ca stil și seducător ca problematică afectivă; cu resurse a unei adolescențe întârziate, imaginația eliberează icoane iluzorii și amintiri cu fante luminate de dorinți refulate;

- Textualizările sunt încropite printr-un limbaj elegant, creativ, seducător prin recuzite poetice (ritm, rimă, arhitectură) și prin mesaj afectiv, având o puternică încărcătură psihică.

Incurajăm încrederea doamnei Floare Căndea în virtuțile sale lirice, în capacitatea de a ști săpa la rădăcina cuvintelor și a le descoperi sensuri pe care le înmănușează în crochiuri poetice. Valoric, poemele din *”Pagini din clipe”* dau autoarei prestigiul scriitorului liric deasupra creațiile multor membri incluși în vreo uniune profesionistă. Dispune de maturitate, originalitate, angajament afectiv, mesaj problematic, farmec în exprimare, configurare și atmosferă poetică. Cartea *Pagini din clipe* consfințește (și confirmă) calitatea de poet valoros pentru Floare Căndea, înșiruindu-i vocația între valorile autentice ale liricii contemporane românești.

AVANCRONICA DE VOLUM ...

Amintiri / Ioan Avădanei

Florica R. CÂNDEA

Asumându-mi obiectivitatea editorului de carte, vă propun la ceas aniversar câteva gânduri ce se însumează amintiri, idei, emoții, imagini păstrate în memorie, cuvinte așternute cu răbdarea timpului într-un caiet manuscris, o experiență de viață ce face parte din cultura memorialistică a sergentului-fruntaș Ioan Avădanei, omul care și-a așternut gândurile vieții pe coala albă a cărții și a istoriei, într-un volum intitulat „Amintiri”, apărut în condiții grafice deosebite la Editura Gutenberg Univers din Arad, Anno Domini 2020.

Povestea fiecărei cărți reprezintă o poveste specială, iar acest volum cu siguranță nu face rabat deoarece epopeea sa provine de pe legendarele plaiuri ale Bucovinei unde autorul Ioan Avădanei a văzut lumina zilei în anul 1913.

Peste ani și ani, conștient de valoarea informațiilor înscrise pe hârtia îngălbenită de trecerea timpului, unul dintre cei 5 urmași ai autorului și cel care a devenit un bun prieten al orașului Arad, d-nul colonel (r.) lect. dr. ing. Constantin

Avădanei, în calitate de coordonator de volum, redă prezentului nu doar un volum de „Amintiri” personale ale tatălui său, ci redă istoria unei generații.

Stabilim prin această cronică de volum, un pod al sufletului. Da, fiecare dintre noi străbate drumuri necunoscute, însă acest pod leagă orașul Arad de orașul Fălticeni, de istoria Sucevei, de Bucovina lui Ștefan cel Mare și Sfânt. Și nu doar atât... deoarece acest pod al sufletului cuprinde oameni de seamă, de la literați, artiști, scriitori, oameni de știință și artă, de la Ion Creangă, Mihail Sadoveanu, Anton Holban, Horia Lovinescu, Vasile Lovinescu, Nicolae Labiș, Arthur Gorovei, la Eugen Lovinescu, Constantin Ciopraga, Matei Millo, Ion Irimescu, Grigore Vasiliu-Birlic și mulți, mulți români care fac parte cu cinste din bogatul lexicon al personalităților fălticene. Iar astăzi, se alătură acestei pleiade, și sergentul-fruntaș Ioan Avădanei, alături de fiul său, colonel (r.) lect. dr. ing. Constantin Avădanei.

Firul sinuos al vieții l-a adus pe coordonatorul volumului să fie un apropiat al orașului Arad, prin frumoase împrejurări, aureolate în suflul istoric, elitist-cultural, cunoscându-l personal pe plaiuri vieneze. Nu distanța geografică unește oameni, ci intuiția. Intuiția primordială mi-a șoptit că d-nul colonel (r.) lect. dr. ing. Constantin AVĂDANEI își iubește la modul absolut patria, neamul și glia. Glia străbună. Pumnul acela de țărână românească pe care fiecare român trebuie să îl poarte în suflet, plaiurile natale care sunt împodobite cu iluștri înaintași demni și vrednici de neuitare.

De-a lungul călătorilor ce ne-au purtat către românii de pretutindeni, d-nul colonel ne-a împărtășit prețioase povestiri despre locuri și oamenii minunați ce i-au fost modele de viață, adevărate clipe în care naratorul talentat își atrage ascultătorii prin complexa creionare a unui clipe trecute, însă rămase în suflet pentru totdeauna. Iar propoziția: „Știi că tata și-a scris amintirile pe un caiet?”, a iscat un adevărat „brainstorming”, o muncă asiduă a colectivului, un interes crescând de a descoperi mai multe și de a reda fidel valorile întipărite în mentalul omului Ioan Avădanei, prin coordonarea volumului de către un descendent al său, prin conturarea personalizată ce redă viața și trăirile, pornind de la idealuri și continuând cu intense emoții, sentimente și experiențe de viață desprinse din cariera militară.

Caietul de Amintiri, semnat Ioan Avădanei, astăzi devine Cartea „Amintiri”, autor: Ioan Avădanei, îndeplinind un vis, istoria făcând parte fiecare dintre noi, aceia care pășim demni pe treptele neuitării.

O carte cu iz de epocă. O carte cu și despre familie. Cu și despre pârjol la propriu și la figurat. O carte care se va așeza pe postament de monument la Cotu Băii unde străbunii Urmașilor lui Ioan Avădanei dau binețe vremurilor de azi.

Cu sinceritatea ingenuă a editorului de volum, vă propun să îl întâmpinați pe Ioan Avădanei, sergentul-fruntaș care vine prin carte la Arad, făcând parte de astăzi din pleiada străbunilor despre care vocea cronicarilor vorbește. Iar urmașul său, leagă Aradul ca punte înspre Europa, spre Viena unde acesta a sfințit Tricolorul, cu Marea Unire de la Alba-Iulia în suflet. Orașul de pe Mureș, ca punte al sufletelor în timp și peste timp, devine leagăn de carte, „bun de tipar”, acum la 75 de ani de la încheierea celui de-al Doilea Război Mondial.

În ajun de Mare Praznic, Sfânta Maria Mare, se lansează o carte... scriind aceste rânduri, realizez că le-am mai scris o dată, la 21 mai 2020, când de sărbătoarea Sfinților Împărați Constantin și Elena, a văzut lumina tiparului, volumul cu valoare de viață de român a demnului său urmaș: „*Valențe umane dintr-un univers aparte. Trăiri interioare și exterioare ale unui militar de carieră*”, autor: colonel (r) lect. dr. ing. Constantin Avădanei...

Ce potrivire fericită... când se realizează astfel Dorința Harului Ceresc pogorâtă peste urmașii românilor ce se dovedesc demni de nume și prezentul actual. Iar în ajun de sărbătoare, cu inima în bucurie și speranță, editorul de volum, alături de colaboratorii dedicați, urează ca Sfânta Maria să aducă raze de soare cu fericire și bucurie în familia fiecărui român.

Bucuria clipei este prin urmare, duală. Astăzi, volumul „Amintiri”, autor: Ioan Avădanei; coordonator: col. (r) lect. dr. ing. Constantin Avădanei, își primește botezul la mal de Mureș, unde, pe versuri coșbuciene, „În vaduri ape repezi curg / Și vuiet dau în cale”, Ioan Avădanei este aproape de „Urmașii” săi, de familie, de tipografi, de făuritori de carte.

Această avancronică sporește farmecul țesăturii de carte, oferindu-i și conferindu-i o valoare de simbol, concretizată simplu în: dragoste!

Tată și fiu. Un vis împlinit în slove aurite de istorie pură!

DEBUT GUTENBERG

Antiteză

Amina LUP

Vorbe goale, umplute cu dor...
Ore pierdute, găsite-n amor.
Inimă gheață, topită-n iubire,
Sufletul negru, luminat-n sclipire...

Buze uscate, umezite-n dorință...
Atingere aspră, netezită-n voință.
Trupuri reci, încălzite-n pasiune,
Săruturi blânde, furioase-n acțiune...

Emoții stabile, mișcate-n frenezie...
Sentimente false, valide-n poezie.
Trăiri interioare, exteriorizate-n agonie,
Simțiri fade, colorate-n armonie...

OUT/IN... UN VOLUM CU ȘI SDESPRE PRIETENI...

Carina A. BABA

De curând, a ieșit de la tipar un nou volum semnat de Florica R. Cădea: „Out / In”. Tipărit la Editura Gutenberg Univers, Arad, 2020, acesta cuprinde evocări, consemnări, studii, dialoguri (ne)convenționale, confesiuni și proză, proză curată, mascată de ideea unui „jurnal de călătorie”.

Editori - Gabriela Adina Marco și Ioana Nistor, DTP - Ecaterina Mehesz, fotografiile – Mircea Octavian Boran și coperta – Cristian D. Sida.

Coperta, predominant vișinie, cu inserții de roșu, negru și alb, duce cu gândul la imaginile vectoriale create pentru teme abstracte, cum ar fi gândurile umane. Nu întâmplător, conținutul volumului urmează mai multe drumuri de gând, paralele și intersectate, cum sunt însăși drumurile vieții. Iar viața prinde semnificație în momentul în care noi înșine dăm altcuiva viață, astfel volumul Floricăi R. Cădea debutează, firesc, cu poezia „Când eram Mamă”.

Punctul de plecare este anul 2017... anul în care s-a născut fratele mai mare, „In / Out”. Nu trebuie să răsfoim prea mult acest volum, despre care autoarea mărturisește că este „o mixtură de poezie și precizie (pag. 14), pentru a ne da seama de inedit, de faptul că Florica R. Cădea preferă să îi lase pe alții să o prezinte, ca de pildă pe Dorin Ocneriu, la pagina 18. În plus, apar linkurile și trimerile la diverse ziare on line, ca și cum volumul ar vrea să păstreze doar esența, doar cuvintele cheie ale celor trăite, detaliile fiind la doar un click distanță, pentru cei care doresc să afle mai multe. Print screenurile de pe paginile de facebook intră tot la inedit, după cum e și cel de la pagina 113, unde apare o metaforă cât o poezie, precum și comentariul prompt.

În comparație cu anul 2017... apar în viața autoarei nume noi, prieteni noi: col. (r) dr. ing. Constantin Avădanei, Ioan Godja, Daniela Gumann, aceștia legând-o cumva pe autoare de Alba Iulia și de Viena, prin revista Unirea, prin proiectul radio „Români pentru Români”, prin ASRA și prin Condeierul diasporei... Aradul devenind un loc de popas, primitiv și tentant.

Volumul se încheie cu 30 de pagini de proză: „Jurnal de călătorie. Descoperirea la persoana I. Anelian a decis”: 20 de fragmente, postate și pe paginile de facebook, îmbinând imaginarul cu realul, ne-o descoperă pe Florica R. Cădea și în altă ipostază: *cea de prozatoare. (Iată un fragment din volum)*

Anelian a decis. 13

Atât am așteptat să se facă o altă iarnă. Țara lui era între două ierni. Diminețile erau rouă. Sare în gust și miere în brațe, Anelian era ca un stejar peste care a trecut furtuna. În fiecare zi de miercuri, mergea să vadă câmpul. Din când în când, culegea pietre de stâncă și le dădea forma unui vas. Pe care îl umplea cu frunze moarte. Răsuflarea lui dădea mângâiere peste lămpile arse. Căci folosea un fel de lămpi în copacii aplecați ca pentru închinare, deci folosea așa unele lămpi, să sperie cuiburile. Avea el un așa fel de spaimă pentru berze. Una, Barza neagră, scormonea în gol zboruri.

Călătoream...

Într-o dimineață, cu vânt domol, sună ceasul.

Ina, care înnoptase la mine, a văzut pe ecran o dără de cuvinte. Era așa un ceas cam vechi. S-a apropiat, a făcut puzzle din ele...(...)

DEBUT GUTENBERG PASUL CÂT O VIAȚĂ

Iuliu-Cezar STURZA

Coborî din întuneric în întuneric. I se părea ireal, dar ghionturile, mirosul de alcool și vorbele aruncate peste umăr îl asigurau că nu se afla într-un vis. Se afla în șirul de oameni nerăbdători să coboare din trenul oprit în Gara de Nord. Când auzi în minte acele cuvinte strânse mai tare mânerul trollerului său.

Ajunse pe peron împleticit, prins în șuvoiul de oameni neatenți și adormiți. Se opri, se scuză și încercă să ajungă lângă banca unde cineva își așezase deja bagajul. Voia să-și tragă sufletul, să simtă că a ajuns la destinație, măcar pentru un moment. Era o zi mare pentru el dar aceste detalii mărunte profanau aura de noutate.

Reuși să-și tragă trollerul aproape de el. Rucsacul apăsa greu pe spate, încărcat cu câteva cărți, un laptop și alte mărunțișuri de care credea că va avea nevoie la casă nouă. Mâinile îi erau reci. Plouase sau încă ploua, nu era prea sigur. Nu se îmbrăcase prea gros pentru că citise prognoza care îl asigura că azi va fi o zi călduroasă. Trebuia să-și fi dat seama că la ora șapte dimineața lucrurile vor sta altfel.

Vedea în fața sa, dincolo de zecile de jachete, paltoane și gecii care erau purtate înspre luminile agresive ale reclamelor, capătul de drum. Peronul gării, locul unde începea cu adevărat Bucureștiul. Trase aer în piept și își făcu curaj. Mai avea puțin de chinuit.

În jurul său se risipise șirul de călători. Câțiva studenți s-au strâns ciorchine pentru a se încălzi și a depăna povești. Pe bănci stăteau doi bătrâni cu priviri pierdute sau turiști ce vor să urce în tren și să pornească în căutarea munților sau orașelor pe care le visau explorate. Îi invidia deja. Era student, așa că drumul său va fi unul care se va termina mereu într-o carte pe care trebuia să o studieze.

Un trenuleț cu bagaje, portocaliu șters, venea din sens opus. Șoferul claxona de zor și făcea semne cu mâna, dar călătorii păreau să ignore mamutul din fier ce venea înspre ei. Puțin mai încolo un polițist lua o declarație scriind citeț și lent plângerea unui bărbat între două vârste cu mâinile în buzunar. Zgomotele se amestecau în urechi. Era încântat de acea cacofonie matinală.

Deasupra sa cerul era negru. Nu îndrăznea să-și ridice privirea pentru a căuta stele temându-se să nu lovească pe cineva sau să fie lovit. Dar era sigur că totul era ascuns în nori cenușii. Pe drum contemplase ploaia ce uda câmpia. Reușise să ațipească doar de vreo trei ori fiind cuprins de entuziasmul de a ajunge în București.

Se găsi însă singur. Pentru prima dată își dădu seama că nimeni nu îl ținea de braț, nimeni nu îi dădea indicații încotro să o ia. Imediat ce ajunse pe peron mai mulți bărbați îl întrebă dacă dorește un taxi. Îi refuză și continuă să privească peste mulțimea ce se răspânda pe fiecare dală aurită a gării.

Vorbise cu părinții, cu sora lui prin telefon. Dar nu mai era același lucru. Între ei se căsca un hău pe care nu-l mai putea sări înapoi. Mai trase o dată aer în piept sperând că infuzia de noutate îi va îneca nostalgia.

-Ionuț!

Auzi o voce. Strigase numele lui. Știa că pe el îl căuta, chiar dacă numele său era unul comun. Se străduia să-l găsească pe cel care îl cunoștea. Nu înota singur în marea de străini. Simți o bătaie pe umăr și se întoarse. Era Vali, unchiul său ce trăia acolo de zece ani.

Îl strânse în brațe și îi luă bagajul. Vorbea. Aproape încontinuu, așteptând răspunsuri monosilabice. Îl conduse afară din gară la mașina lui povestind despre lucruri pe care Ionuț oricum nu le auzea. Pe cer, soarele își făcea timid apariția. O rază se răsfrânse și prin parbrizul mașinii ce se pregătea să intre în trafic. Un salut de bun venit.

UN GÂND LA FRICĂ TA, NUMIT „IUBIRE”

Paul KRIZNER

E trist să constat că nu boală sau virusul ne omoară ci răutatea din suflet, răutate care s-a cuibărit ca un vierme și ne mănâncă puțin câte puțin, parcă ne-am îndrăcit, suntem tot mai răi și urâm fără motiv.

Trăiesc și eu în lumea unde soarele răsare și peste cei buni și peste cei răi dar, nu asta e lumea pe care mi-o doresc, nu asta e lumea despre care am învățat la școală, nu asta e lumea pe care o port în suflet, o lume a păcii a iubirii ai acceptării, și sincer îmi vine să strig până se oprește lumea în loc, dar cred că în zadar.

Zilnic văd cum ți-e teamă, poate și mie, poate și altora, trăim cu o teamă atât de profundă încât disperarea e vecină cu noi toți, e aproape de noi, e lângă mine, e lângă tine, sau poate în noi, e o teamă devastatoare și te scufundă, și poate nu poți să vezi liniștea după furtuna din sufletul tău răvășit, zdrobit, dezamăgit și zdruncinat de atâtea cuvinte rele ce se înfig în tine și în pieptul tău ca niște gloanțe.

Singurătatea te copleșește iar deprimarea lumii parcă are privirea ațintită spre tine, nimic nu te face să vezi mai mult decât frica..., da frica de necunoscut, frica de ce va fi,

Frica de mâine, dacă va mai fi un acel „mâine”. Parcă totul este inutil și inima ta în piept îți bate tot mai tare iar, ziua parcă nu se mai sfârșește, privești cu atâta tristețe și cu atâtea lacrimi te uiți la splendoarea cerului și parcă ai vrea măcar el să te îmbrățișeze însă refuză ca și cum ți-ar spune că: mai ai..., mai ai de îndurat și până la urmă trebuie să te obișnuiești cu această frică și haos al lumii, până vei face parte și tu din ea.

Și totuși frica ce te sufocă se va sfârși doar atunci când iubirea ta întrece frica din lume, în fond de ce fugi nu scapi, iar între o lume isterică până și finalul tău trebuie umbrit de răutate și invidie.

Și totuși..., până la urmă, toți avem o datorie finală, să lăsăm aici acest trup pe care l-am primit, pășind spre marea întâlnire ce ne așteaptă, dar nu cu teamă ci cu iubire.

Îți scriu acest gând numit ” iubire” la frica ta, pe care o simt și eu, știu nu e ușor să vezi cum orice gând de speranță se năruie în jurul tău, nu e ușor să vezi cum

lacrimile și-au făcut sălaș în inima ta, dar dacă tu ai fi din lume ai fi ca ea, și de aceea te urăște pe tine lumea pentru că nu vrei să fii și să accept să fii asemenea ei.

Dăruiește iubire, blândețe, dragoste, îmbrățișează ce ți-e drag pentru că toate acestea înving frica, înving acest virus care se numește „ură” și care te macină mai rău decât orice boală, te dezumanizează și parcă nu mai ai limite și măsură în suferințele tale, dar totuși iubirea ta te ține în viață..., da iubirea, ce cuvânt frumos care nu are o definiție clară, iubești și totul pălește în fața ei, totul devine plin de viață, plin de sens, inima îți sare din piept de fericire și viața îți devine un rai.

Da..., iubirea alungă frica și te face să vezi în toți frumusețea de altă dată a lumii, să vezi că totul prinde culoare și lumină, iubirea ta încălzește inimii, iubirea ta îți curge prin vene și îți lăcrimează chipul de dor, te îmbrățișează, te ocrotește și te înfrumusețează.

Da..., iubirea e leacul cel mai bun la frica ta de care tocmai, parcă ai uitat, pentru câteva clipe..., Mă bucur pentru tine, mă bucur pentru că, sincer, acesta a fost gândul meu la frica ta, iubirea, care te pătrunde și care te face să trăiești tresărind la fiecare privire caldă.

Și totuși... Quando respiro, spero!

ÎMI SPUI

Lidia LEAHU

Tu îmi spui că am ceva,
Îmi spui că-l am pe vino-ncoa.
Deja de mult mă urmărești,
De aproape mă privești,
Faci tot ce stă-n puterea ta,
Să cucerești inima mea.

Parcă mă știi de mult, și-ai vrea,
Să-mparți cu mine casa ta.
Să-mparți și masa, să-mparți patul,
Să-mparți făina și aluatul.
Să îmi oferi iubirea ta,
Să mă alinți “dragostea mea”.

Să-mbătrânim frumos, noi doi,
Și-apoi copiii după noi.

Să fim exemplu de iubire,
Și-n clipe grele și-n senine.
Și-atunci când boală ne apasă,
Sau încercarea nu ne lasă.

Și-atunci când oamenii de-afară,
Mă văd pe mine o povară
Și-atunci când oameni vin să-ți spună,
Că meritai una mai bună,
Care să fie sănătoasă,
Să poată trebăului prin casă.

Și-atunci să-mi spui, te rog, aș vrea,
Că încă-l am pe vino-ncoa.

LUCIAN EMANDI
„CÂNTAREA FIULUI PIERDUT ȘI CELELALTE POEME“

Eugenia PONTA PETE

În cadrul ședinței festive a Consiliului Local, care s-a desfășurat cu prilejul Praznicului de Pită Nouă la Pecica, în data de 23 august, s-a lansat volumul antologic de poezie Lucian Emandi „Cântarea fiului pierdut și celelalte poeme“, apărut recent la Editura „Mirador“ din Arad.

Volumul, îmbrăcat într-o copertă minunată ilustrată de către Blazena Karkus a beneficiat de un spațiu oficial, fiindu-i salutată apariția de către edilii orașului și un special public.

A onorat această carte-document, prin scrierea prefeței, domnul Vasile Dan, președinte al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Arad, Lucian Emandi fiind membru al acestei importante entități culturale. Prefața volumului este un material foarte bine documentat și prezintă, cu date și fapte, condiția poetului pecican/arădean în anii grei ai comunismului.

În cadrul lansării, primul invitat la microfon a fost editorul, poetul arădean Ioan Matiuș, care a răspuns cu bucurie invitației noastre. Dumnealui a prezentat structura volumului și a apreciat importanța acestuia pentru cultura pecicană și arădeană.

A urmat cuvântul ilustratoarei, artistul plastic membru al cenaclului pecican, Blazena Karkus. Dumneaei a explicat elementele redată în ilustrația copertei și paleta cromatică utilizată.

Tatiana Moș, cea care s-a ocupat de corectura materialului scris, a mărturisit auditoriului că a descoperit, cu entuziasm și admirație, profunzimea poeziei emandiene și tehnica utilizată de poet în a împleti, cu măiestrie cuvintele, arhaismele cu neologismele, astfel încât „... poezia să fie ca o casă frumos mobilată“.

Camelia Chifor, care în urmă cu zece ani a avut ideea de a iniția un cenaclu și care a propus ca numele acestuia să fie Lucian Emandi, vădit emoționată, a salutată apariția acestei integrale poetice, care va îmbogăți zestrea culturală pecicană.

Am luat, în continuare, eu, cuvântul, pentru a mărturisi motivul realizării acestei lucrări: prieteni poeți și cantautori își exprimaseră regretul de a nu găsi poemele scrise de poetul pecican. A fost momentul în care am simțit o vină a noastră că nu ne-am preocupat în a aduna poemele, pentru ca cei interesați să aibă acces la ele. Am început să lucrez. A fost dificil să adun toate cele șase volume publicate de poet pe parcursul vieții, în special să găsec primul volum, cel editat în anul 1940 și care poartă titlul „Cântarea fiului pierdut“. L-am achiziționat, după lungi căutări, de la un anticariat din București. Au fost câteva luni de muncă, să redactez poemele în format electronic, să gândesc structura volumului, să găsec colaboratori din rândul cenacliștilor, pentru personalizarea acestui volum al nostru. Am dorit cu înverșunare ca această carte să apară în anul în care aniversăm centenarul nașterii lui Lucian Emandi. Sunt mulțumită că s-a împlinit visul meu.

În completarea volumului, alături de mine, au semnat Camelia Chifor și rudele poetului care locuiesc în Pecica, povestind despre omul Lucian Emandi.(...)

OFRANDA

Ioana NISTOR

A fost mama. Ființa pe care sufletul tău o percepe drept primordială. Indiferent de vârstă, de stare economică, de visuri și de realitățile pe care le trăiești. Da, a fost mama care mi-a insuflat... nu, nu „mi-a insuflat” trebuie folosit aici, ci sentimentul ce se „reflecta” în ochii mamei...

O boală perfidă s-a strecurat în trupul mamei, iar copiii săi erau conștienți de fiecare clipă. Da, într-adevăr, eu ajunseseam deja un om adult, cu un job, cu prieteni și prieten, cu un frate pe care îl consider „geamănul meu de geniu”, cu 16 ani mai tânăr însă. Era un ritual zilnic când, cumva rușinată, mama zicea: „Mă duc să îmi fac insulina”... și diabetul cerea... cerea periodic un sacrificiu...! O dată la 6 luni. Știam că o dată la 6 luni, se va reîntâlni cu deja prietenii ei de la Chirurgie, iar ofranda consta, după lupte temeinice, într-adevăr, însă zadarnice, ale medicilor, la amputarea unui deget de la picioarele diabetice. Și știu că numărăm lunile. Încă o dată, la 6 luni...

Dacă v-am întristat, nu fiți triști, pentru că mama ajungea la secția de chirurgie cu inima cât un purice, însă cu ochii plini de speranță. Și o „cazam” în patul aproape cazon, aveam deja ritualul de aranjat obiectele necesare în noptiera aceea..., v-ați gândit vreodată că acea noptieră reprezintă de fapt camera voastră? Deoarece ai acolo tot ceea ce este necesar și la îndemână... dar să nu divaghez. Puneam și uneori în bagaje, o perinuță să aibă „mirosul de acasă”, o instalam frumos în pat și începea „socializarea” mamei cu asistentele și medicii: „Vai, draga mea, de când nu te-am văzut! Ce îți mai face familia/ soțul/fiica/fiul?”, râzând frumos cu ochii.

A fost o noapte. Una din multele. Înainte de o intervenție... la 6 luni. La vizita de seară, doctorul chirurg i-a explicat că operația va fi mai complicată, ulterior necesitând o transfuzie de sânge. Îndreptându-se spre ieșire, a ezitat un pic, adăugând: „Să vedem, e mai complicat, nu prea este sânge”. Stăteam lângă fereastra deschisă, care lăsa parfumul unui tei de iunie să umple salonul acela arid de spital. Mama s-a ridicat din pat și a venit spre fereastră, șontâc-șontâc, inspirând adânc dulceața aerului, sprijinindu-se de un perete. Era mai scundă decât mine, dar nu cu mult. Și-a ridicat ochii spre mine, iar ochii îi erau profund de triști, speriați, cu inocența unui suflet ce are nevoie de sprijin. M-a întrebat: „Și dacă nu e sânge?”...

A doua seară, deja spre amurg, mama dormea după intervenție, iar priveam în gol spre tubul cu lichid roșu ce intra în corp nou..., iar cuvintele: „Și dacă...?” îmi răsunau în minte. Iar răspunsul sufletului a fost simplu: „Te duci și donezi sânge”.

Așa am făcut. Așa am întâlnit și eu doctori și asistente cu care acum sunt prietenă. Și da, le zâmbesc cu sufletul în ochi. Și da, mi-am luat prietenii la rând cu mine. Unii nu au putut să doneze din motive medicale. Alții o fac, ca și mine, în mod regulat; bărbații, o dată la 3 luni, iar femeile, la 4 luni. Ba chiar avem un ritual de întâlnit dimineața, de donat sânge și de mâncat un langoș cu brânză și mărar. Și da, a venit și fratele meu cu mine. Îmi aduc aminte de atenția personalului medical feminin față de tânărul de 18 ani ce dona pentru prima dată și de mândria pe care am simțit-o în sufletul meu.

Iar acele momente în care intrăm în sala de donare, ne întindem pe paturi... Eu vorbesc cu asistentele care mă „înțeapă”, văd că și-au vopsit părul și că le stă foarte

bine... apoi ele pleacă la ceilalți donatori. Mulți dintre noi privesc la televizorul suspendat pe un perete. Însă mie îmi place să privesc faianța. Da, faianța cea roșu-vișiniu... ce începe să își intensifice culoarea, devenind ca sângele donat. Și da, inima începe să bată mai tare, și da, simt că facem un lucru atât de firesc și natural și ... necesar.

Și îmi aduc aminte de o mămică care se afla acolo, la centrul de transfuzii, care mă aștepta afară pe hol, după vizita medicală: „Mi-a spus doamna doctor că aveți grupa de sânge pentru fetița mea. Vă rog frumos, puteți să donați pentru fetița mea? O cheamă Mirela”. O mamă. O mamă ce își frângea mâinile, cu ochii plutind în lacrimi, și care îmi repeta: „vă rog, vă rog”..., iar apoi, „vă mulțumesc, vă mulțumesc”, cu zâmbetul pe buze, cu aceleași lacrimi, însă sper, de speranță.

Ofranda mamei, la 6 luni, ofranda mea, la 4 luni. Totul este cum trebuie...

TĂCERI

Carina A. IENĂȘEL

departele meu, tăcerile noastre
ne duc înspre-un mâine amar și hain,
schițat, pe de-a-ntregul, cu cerneluri albastre –
simți, oare, miros indigo de pelin?

puteam să ne fim senin și furtună,
tălmăcind, cu răbdare, limba ploii din noi,
dar în datul ironic al vieții se-adună
detalii ciudate înmulțite cu doi.

vezi bine cum toate se leagă-ntre ele:
tăcerile sapă adânc, până-n dor,
și-n albia lor de os și de piele
cresc apele tulburi atât de ușor...

desigur, acestea sunt arme letale,
deși rugăciunea ne este un scut;
vorbindu-I de tine, în zorile pale,
simt rana din suflet și mai acut –

de parcă tăișul tăcut ar pătrunde,
precis, drept în cerul ascuns bine-n trup
și-n urma-i albastră s-ar naște, rotunde,
cuvinte-ncifrate în urlet de lup.

TOAMNA, ANOTIMPUL UNUI DESTIN

Iulia PINTEA

A mai murit o vară...

I-a luat locul toamna ce rostește prin foșnet dureros de frunze numele Iuliei Hașdeu, cea care la 20 de ani ar fi devenit prima femeie doctor în litere a Facultății din Paris, dacă nu s-ar fi răzbunat “Pasărea cu colț de rubin”.

Toamna, acest anotimp cu belșug, dar și pieire, cu fericire, dar și regret, nostalgie, este parcă predestinat Iuliei Hașdeu întru toate.

Se naște la 1/14 nov. 1869.

În toamna anului 1881 este primită la Liceul “Sévigné” din Paris, după ce trecuse cu succes clasele gimnaziale de la Liceul “Sfântul Sava” și cele de la Conservator. Despre răsunătorul succes al copilei de 12 ani avea să se spună într-un articol din ziarul “Românul” apărut în toamna aceluiași an.

În 1882 tatăl Iuliei, scriitorul Bogdan Petriceicu Hașdeu, a fost trimis oficial la Paris ca să participe la dezvelirea bustului lui Jules Michelet, istoricul și publicistul francez, preocupat de istoria și tradițiile poporului nostru. El a făcut cunoscute în presa franceză Revoluția de la 1848 și Unirea Principatelor. La despărțirea de LILICA, dezmierdul său, marele român Bogdan Petriceicu Hașdeu i-a spus printre altele: “să nu uiți niciodată că te cheamă Hașdeu, iar deviza familiei noastre trebuie să fie - *Patrie, Onoare, Știință*”.

Da, copila conștiințioasă continuă și acolo să fie prima din clasă perseverând în studiul limbilor greacă, latină, și fără a neglija lecțiile de canto, pian, pictură.

Este tot mai mult atrasă de studiul filologiei, istoriei, al filozofiei, iar izvorul nesecat de lectură îl constituie operele lui Hugo, Lamartine, Molière.

1885 – *Moartea* lui Victor Hugo, idolul pentru care nutrea exaltate sentimente, o marchează profund. Poezia dedicată acestuia este edificatoare. Spre exemplificare prezint în traducere prima stofă:

“Hugo, tu nu vei muri, se teme
Sfioasă moartea ce veghează patul tău,
Se-ndepărtează, șovăie să cheme
Cumplita clipă să te-arunce-n crudul hău”.

1886 – Iși trece cu brio bacalaureatul și devine studentă la Sorbona, Facultatea de Litere și Filozofie.

Are o perioadă de creație literară fructuoasă, selectează poeziile pentru volumul “Bourgeois d'Avril”, poemele în proză, povestirile, poveștile adresate “celor de o seamă cu mine”. Deosebite sunt și maximele, aforismele sau cugetările proprii, toate concepute în limba franceză.

În aceeași perioadă a scris în limba română nuvela “Sanda”, nuvelă despre care nu s-a știut decât după moartea ei.

Iși alege tema de doctorat “Filozofia populară la români: logica, psihologia, metafizica, etica și teologia”.

1887 – Studenta Iulia Hasdeu susține a doua comunicare la Sorbona privitoare la “Cartea a II-a a lui Herodot”.

1888 – Boala ce se instalase în pieptu-i, înaintea aniversării celor 19 ani, în 17/29 septembrie îi curmă viața, rămânând în urmă-i sufletul răvășit al tatălui ce și-a asumat marea misiune de a da posterității întreaga ei gândire literară, originală. (...)

Avem în *Iulia Hasdeu* un inegalabil model demn de urmat pentru copii și părinți, în tot ce înseamnă familie, școală, iubire de neam și țară. Chiar tema de doctorat aleasă de ea este dovada grăitoare a respectării îndemnului tatălui, dovada identității ei, a sufletului de româncă ce a păstrat și a purtat nealterate toate cele ale ființei noastre naționale. (...)

Iulia Hasdeu este o tulburătoare poveste,
o poveste ce începe într-o toamnă târzie,

(1869, 2/14 nov.)

ca să se încheie tot într-o toamnă, nu prea târzie

(1888, 17/29 sept.)

În urmă-i lăsând “*Muguri de prilie*”.

ULTIMA MĂRGEA

Aida VOIVODICIAN

Risipă de emoții...
precum șiragul de rozariu
rupt în toiul nopții...
Dezmărgelat de ultima sclipire
a negrului de turmaline,
a spart vitraliul porții
cu gerul din privire...
De mână morții
s-au luat, mișcați de vaietul din mine
și-un scut scheletic au durat
între dusul tău de mine
și ultima mărgea...
Seacă de regrete,
printre falange de schelete,
curge...

Fină ca satinul fie neuitarea
când te învelesc.
În scrinul ce-mi păstrează îndurarea
nu vreau să scrijelesc.

PRAGUL ZILEI

Eugenia PONTA PETE

Treci pragul, îndrăznește, lumea-i vie!
Lumina-n unde tremură pe prund,
Și-n fiecă crâmpiei de veșnicie
Nedeslușite taine se ascund.

Mai naște-un răsărit, imbold să-ți fie!
Prin ochiul zilei, scormonind comori,
Ca alți răscolitori, asemeni ție,
Învață, cu folos să te strecuri!

Să lași un semn, sub pași, crini albi
să-ți crească;
În legea noastră-i scris, dintotdeauna:
Ce semeni azi, în trecerea-ți lumească,
S-adune alții, înflorindu-ți urma!

AMURGUL ÎNVĂȚĂRII (SAU DICTATURA MEDIOCRITĂȚII)

Dorin OCNERIU

Din ce vedem în ultima vreme, se pare că mediocritatea și insuficiența sunt mai importante decât performanța, neștiința și ignoranța mai valoroase decât competența, iar lenea și comoditatea mai de preț ca sângele.

În favoarea celor dintâi (clar mai multe), celelalte (mai puține) trebuie puse la index, ascunse sau măcar să stea în umbră, ca să nu deranjeze majoritatea de non valori. Și asta nu doar în funcțiile din administrația excesiv de politizată (situație pe care, culmea! am ajuns să o considerăm normală), ci chiar în școală, locul unde, prin excelență, ar trebui să triumfe valoarea adevărată, munca asiduă, rezultatele excelente și premiile meritate.

Dar în România de-acum lucrurile stau taman invers. De ce spun asta? Am mai multe motive, dar dau un singur exemplu, cel mai actual și mai acut: bacalaureatul!

S-a decis ca rezultatele de la examenul de bacalaureat din acest an să nu se mai afișeze public, pe nume de candidați, în ordinea mediilor, cu ADMIS sau RESPINS în coadă, ci doar cei interesați să poată afla, după un cod de cifre, ce rezultate au obținut.

De ce asta? M-am întrebat și eu ca și (poate) mulți oameni normali din această țară tot mai anormală. Am găsit un singur răspuns: probabil ca să nu aducă prejudicii de imagine loazelor care au trecut prin liceu ca gășca prin apă și nu s-a lipit nimic învățatură de ei. Vezi Doamne, li s-ar încălca dreptul la imagine, li s-ar aduce prejudicii de nerecuperat, ar fi traumatizați pe tot restul vieții dacă ar vedea toată lumea „fenomenalele” note obținute la examenul maturității.

Cinismul politicienilor și goana lor după imagine au ajuns atât de grave, încât nu mai vor să fie promovați și aplaudați cei cu rezultate foarte bune la școală, pentru că munca și sacrificiul acestora contrastează evident cu imaginea tot mai șifonată, de profitori și de jigodii care trec barierele (inclusiv cele școlare) pe dedesubt, a celor care au ajuns în fruntea instituțiilor statului și pe care presa îi devoalează - de multe și totuși de prea puține ori - în adevărata lor hidoșenie cultural-profesională.

Mă tem de lucruri și mai grave decât neafișarea publică a rezultatelor la bacalaureat. Poate că măsurile antiCovid din acest an vor fi premisa renunțării pentru totdeauna la festivitatea de premiere de la sfârșitul anilor școlari viitori, cu coroniță și strigarea premianților, care e posibil să se facă pe email, doar cei în cauză știind că au luat premiu. Asta pentru a nu leza dreptul la imagine al celor care nu au muncit pe rupte pentru a lua note ce le-ar dadreptul la premiu sau mențiune.

Zguduitor, dar așa se prefigurează a fi lumea viitorului, o lume artificială, în care vor prima doar interesele meschine ale celor pentru care școala e doar o corvoadă inutilă. Inutilă la orice, de la alfabet și abecedar (înlocuite cu gadget-uri atotștiutoare), trecând prin obținerea permisului auto și sfârșind cu doctoratul sau cu funcțiile bănoase de conducere (toate fiind accesibile celor care știu să se descurce și fără școală).

De ce să te spetești învățând, când ai la dispoziție cuvinte prefigurate pe telefon, ai formule gata să rezolve exercițiile, ai imagini și GIF-uri care să-ți exprime sentimentele? Doar „tocilarii ochelariști” mai învață în ziua de azi, „băieții de băieți” știi că totul se rezolvă cu un telefon (la propriu sau la figurat), pe care-l au în buzunar (ei sau părinții lor).

Și-atunci, de ce să se dea mare cu notele de la bac un astfel de tocilar fraier și să se simtă superior unui „fiu de baștan”, care însă nu a luat mai mult de 2 (doi) la niciuna din probe? De ce să aibă el un ascendent moral asupra șefului său de mai târziu, atunci când tocilarul va fi un biet angajat cu salariu minim pe economie în instituția condusă (cu indemnizații și sporuri de mii de euro) de „picatul” de azi? Nu-i mai bine să nu se mai știe niciodată nimic din ce s-a întâmplat în anii cumpliți de școală? Hai să nu mai avem nici cataloage (cele on-line de-acum pot fi precursorile unora confidențiale), hai să nu mai dăm nici premii, hai să nu mai mergem nici la școală, că e obositor să te scoli cu noaptea-n cap ca să mergi la cursuri, unde mai trebui să și înveți ca să fii pe placul unor sărăntoci de profesori.

Ca dascăl militar și civil, care și-a dedicat toată viața misiunii sfinte de luminare a minților, de instruire și educare a tinerelor generații, mă cutremur în ce lume vor trăi copiii și nepoții mei și ai celorlalți oameni de bună credință din România.

HIMERĂ

Ioan Alexandru ARDELEAN

am fost acolo
unde se bat
munții în capete
fulgere și scânteii
foc și fum
în jurul lor erau
pasări arse
pluteau pe apa
limpede și rece
era învățătura
lor
după ea am venit
face oamenii
mai frumoși
mai buni
mai apropiați
totul s-a oprit
apa s-a tulburat
munții au murit
eu m-am trezit

DEVĂLMĂȘIE

Lazar MAGU

Privesc tăcut al toamnei spectacol uriaș
- mirese lungi, în galben, colindă prin oraș.
Toți norii sar în hamuri ca niște cai lichizi,
pescarii prind la gută conserve cu guvizi.

Ard zâne de magneziu-n lumina din terasă
- în candelă tămâie, în cupe tămâioasă.
Vioara, vestejită, vibrează fără glas,
însăși suflarea vieții ajuns-a în impas.

Pădurea plânsă pare o cruce pe-un mormânt,
zilieri lucrează-n schimburi la morile de vânt.
Și gaite zboară-n stoluri prin spațiile vaste,
e anotimpul acesta chiar toamna vieții noastre.

Se îngustează zarea și se transformă-n pungă,
cotrobăie prin lucruri un ins cu mâna lungă.

Livia CIUPAV

vârtej de frunze –
trenul de călători
iese din ceață

lansare de carte –
câinele vagabond
ajunge primul

ziua morților –
un zmeu purtat de vânt
spre nicăieri

doi bătrâni în parc –
amintiri nerostite
de ambele părți

după ploaie -
pe telefon deodată
un mesaj de-adio

intersecție –
o frunză tot încercă
să traverseze

ploaie nesfârșită –
încep o scrisoare
către cei de-acasă

aniversare –
la ușa mea un câine
fără stăpân

toamnă târzie –
un trandafir de la el
în albumul vechi

ziua recoltei –
din hamac se revarsă
grămezi de frunze

noapte de veghe –
niciun semn prevestitor
în zațul cafelei

cruce fără nume -
rămas de veghe
un măr stafidit

nopti fără stele –
nimic din ceea ce știm
nu va mai fi

din nou acasă –
pe soba fără tăciuni
ceașca ciobită

ziua lupului –
un vânt tăios răsfiră
stolul de vrăbii

față în față
niciun cuvânt de spus -
valul pleacă

Ajun de Crăciun –
păianjenul începe
decorarea

noapte geroasă –
când trosnetul lemnelor,
când torsul pisicii
(din volumul
„când pe-o frunză, când pe-alta”)

CIMILITURI**Claudiu MARGHIOLU**

Ca ploaia întru cimitir,
aud nemernici cum mă știu,
și-n cântul lor, wagnerian,
îmi sap un pas ușor
printr-o trăsură de petrol!
Și tot omor la muște, îl tachinez
pe Dumnezeu,
plângând tablouri negre...
Mai bine făr' de mine!

BINECUVÂNTAT FIE...**Vasile BARBU**

Doamne,
Binecuvântată fie
această glie trudita
de vânturi, de ploii
și zăpezi
De roua din cerul vieții
De gând și cuvânt.

Binecuvântat fie Uzdinul
un tărâm al viselor
logodite cu Cosanzenele,
semiramida peste umbre,
o grădină inmiresmata a vesnicei poftă
de răbdări, de vijelii
și așteptări
De inimi ascunse-n stele.

Binecuvântat fie
omul de aici
Femeia care și -împlinit datoria
Copiii nesimtind oboseala
Binecuvântate fie picioarele,
drumurile lungi,
vuietele, urletele,
nelinistele...
Rătăcirile noastre.
Binecuvântat fii
Tu, Tibiscus-
Trup de erou,
Băutor de ecouri,
de licarități blânde
și mistere.
Statornic vrăjitor
al dorințelor moștenite,
al adancurilor beznei și luminii,
al negraitelor zări.

Fericit fii, Tu Tibiscus
în firea Ta
coborâta din legendele despre lumânări
din paharele pline cu zodii
din străbunii stropi ai aghiazmei
și din rostogolirea clipei

Binecuvântat fie Dorul Tău
de ducă, Tibiscus
și de întoarcere.

Semidea ȘULEA

Nu sunt poet ... încă
nu s-a descoperit
umbra cuvintelor
nici măcar ...
pictor de lumină ..
sau întuneric..
nu sunt..
Sunt ..doar umbra
misturii unui foc
mâzgăind înfrigurată...
umbra acestei caverne...
nemernica... inimă
umbra unui dumnezeu...
umbre de uși...
umbre de lanțuri..
umbre de lacăte..
umbra umbrei mele
îmbrățișând
umbra umbrei tale...

Ah...oare
cât mi-a mai rămas
din umbra
zilei de mâine?
Câte umbre de furtuni...
câte umbre de nopți
mai sunt...
până la umbra ta...
câte umbre de dor...
până la umbra
mâinii tale
cu umbra
unei singure chei...
câte umbre de sânge
până la umbra
desăvârșitei misturi
a unei singure umbre
a unei singure inimi
a unei singure iubiri...

COLȚUL MUCALITULUI

Alexandra TUDORESCU

„În viață orice ocupație e bună, cu condiția să nu se transforme în muncă.” – Marin Preda

„Împrumută întotdeauna bani de la un pesimist. Nu se va aștepta să îi dai înapoi.” – Oscar Wilde

„Mi-a luat 15 ani să descopăr că nu am niciun talent pentru scris, însă nu am mai putut să renunț ulterior fiindcă în momentul acela eram prea faimos.” – Robert Benchley

„Oamenii care nu mă cunosc cred că sunt timid. Oamenii care mă cunosc, își doresc să fi fost timid.” – Mark Twain

Întâmplări mici despre oameni mari

„Deoarece uitase să-și ia ochelarii, Einstein îi ceru chelnerului să-i citească lista cu meniuri. Acesta îi răspunse prompt: - Nu pot, domnule! Nici eu nu știu citi. Sunt analfabet ca și dumneavoastră“

„- Știi că te-am căutat ieri? Îl întreba un prieten pe marele umorist Tănase, căruia îi desenase cu creta un măgar pe poartă..

- Da, când am venit acasă și-am găsit cartea de vizită!“

„Fiind flatat mereu de un pisălog care-l compara cu Caragiale, Tudor Mușatescu ripostă: - Da, avem amândoi câteva ceva din Caragiale: eu din spiritul lui, matale din personaje“.

CARTEA DE DUMINICĂ

„Un veac de singurătate”- Gabriel Garcia Marquez

Loredana TUDORESCU

Există un anumit grad de confort în a-ți cunoaște istoria. Paginile ale căror colțuri au fost roase de moliile timpului stau martore eroilor neînfricați și conducătorilor sângeroși ce s-au perindat de-a lungul secolelor, asigurându-te că veacurile dinaintea ta nu s-au scurs în neant. Și totuși, cine îți garantează veridicitatea caracterelor șterse de pe paginile seculare, când tu nu ești sigur nici de ce vezi în oglindă, nu știi care dintre rudele, prietenii și alți vizitatori ce străbat podelele casei tale sunt vii și care sunt fantome, iar spusele unei lumi întregi se contrazic cu propriile-ți amintiri? "Un veac de singurătate" zugrăvește imaginea unei familii ale cărei personaje puternic individualizate își transcend propria existență, semnificând evoluția întregii omeniri. Abordând mai multe teme, situat la limita dintre real și fantastic, romanul ridică periodic problema "ce este viața?", lăsând cititorul într-o dilemă nedeslușită despre esența ei.

O DORINȚĂ**Vasile POP-MĂDĂRĂȘANU**

Aș vrea s-opresc declinul românesc ,
Aș vrea s-opresc exodul tineresc,
Aș vrea s-opresc trădarea și hoția
Aș vrea s-opresc Elita -n România.

Cine mai poate astăzi garanta,
Că România întregă-i țara mea?
Ce nu-i vândut, a fost furat cu acte
Si -atunci te -ntreb: Mai poți spera-n dreptate?

Îmi pare rău că țara mea-i trădată,
Lupii-s păstori și turma-i decimată,
Un tineret șomer își ia lumea în cap
Îmi pare rău,d ar ce-as putea sa fac?

Speranța mea-i în neamul de săraci,
Ce au încă mândria că-i mostenesc pe daci

Dar poate că odată, ne-om revolta cu toții
Și facem noi dreptate, să maturam cu hoții!

Justiția e blândă ori e ticăloșită
Averea țării toată pe-afară e dosită
Ciocoi de acasă și corbii de afară
Ne-au făcut robi, ne-au alungat din țară!

Gălăgie mare-n stradă, lumea e debusolată
Politruci fără rușine ne mai cer votul odată,
Ei care-au mințit atâta, cu tupeu, fără obraz
Nu văd ce-au adus în țară? Sărăcie și necaz!

Doamne, dă-ne iar un Țepeș, cu zece mii de osteni
Toți cu câte -o țepă-n mână, de preferat ardeleni
Să vedem o țară nouă, fără pleava și tăciuni
Îmbrăcată-n straie albe, cum e portul la români!

DEBUT GUTENBERG MELANCOLIE

Ca un călător rătăcit
la marginea dintre lumi,
îmi port plancarda cu numele meu,
să mă recunoști
din clipe ce s-au scurs
depărtându-ne.

Poate mă vei găsi
prin mulțimea de gânduri;
și atunci,
pentru o clipă,

Adina MATEI
îmi vei săruta
lacrima neplânsă.

Iar dacă ochii tăi
nu mă pot zări
de dincolo de timp,
voi înțelege
că doar sufletele noastre
se vor putea atinge
la țărmul unei mări
de vise.

ÎN CURÂND

Cătălin DRĂGAN

În curând voi pleca înspre zarea curbată,
Unde paltinii plâng și ploi nu-s niciodată,
Unde frunza rămâne tot verde-amăru,
Unde poți să vorbești și nimic să nu spui.

În curând o să-ți bată în ușă lumina,
Tu, iubito, s-o lași, dar alungă-ți și vina,
Fă-mă iar cum am fost, un erou dispărut,
Dintr-o urmă de dor, dintr-o mască de lut.

Eu un pat îmi voi drege, de cum o s-ajung,
Cu rășină albastră din stele îl ung,
Ca să pot să-l descânt în cuvinte anume,
Pe o piatră rotundă, departe de lume.

În curând, o să-ți cânte la poartă din nai
Tu, iubito, ascultă și-o vreme mai stai,
Căci e-un cântec de lume atuncea născut,
Ce din aripi gătește un zbor nevăzut.

Să te uiți după mine prin casă-ntr-o vreme,
Lasă-ți ochii și patul cândva să mă cheme
Și-am să vin de sub zări, am să vin deîndată,
De-unde paltinii plâng și ploi nu-s niciodată.

GÂND DULCE AMĂRUI**Margareta NERON**

Gandul meu drag, dulce amarui...
Ma porti pe valurile inalte,
semn al zbuciumului intinsei mari.
Ma porti in calomel bland al mării limpezi,
sa vad si contopirea ei cu cerul...acolo- n zare.
Si-apoi in larg o vreme,
unde jucausii cumulus de vreme buna
s emai privesc nestingheritiin oglinda apei,
printre razele fierbinti si luminoase,
Semn al vietii in florite.
Ma porti printre stancile reci apoi,
sa-mi arati falnicia crescuta
in sunetul surd al existentei.
Ma lasi un timp sa contemplez...
Si ma porti apoi
printre frunzele ce-mbraca teii,
sa le ascult geamatul la atingerea zefirului,
simtind parfumul emanat in plin extaz.
Ma lasi un timp din nou sa contemplez...
Si sufletul meu se trezeste!
Offf ... gandul meu dulce amarui...
Stiai tu ce faceai
atunci cand ma purtai
cu repezeala-ti copilareasca
in asa de multe locuri?
Stiai tu oare ca sufletul trezit
te va ingenunchia?
Stiai tu oare ca sufletul
foloseste alt alfabet?
Acum mi-e calauza simtirea,
in timp ce tu gand dulce amarui
privesti si-ncerci sa spui ceva.
Insa vorba ta e neauzita,
e ne-ntealeasa...
Printre margaritarele constelatiilor,
ma poarta acum in ritm de vals
sufletu-mi incins si luminos...
Ma poarta pe a Lunii scara cu matase fina
pana in zori cand lunec usor pe o raza
a soarelui viata datator
la pasii marunti ai unui nepamantean
in lumea pamanteana.

DESPRE JURNALISM CU "ONOARE ȘI CREDINȚĂ"

Anton ILICA

*Recent, în prezența membrilor UZPR din Arad, președintele D. D. Glăvan a prezentat un provocator volum, semnat de Corneliu Vlad, intitulat **Cavalerii noilor apocalipse** (Editura UZPR, București, 2020). Revista Gutenberg, editată de Floare Cândeia, a fost distribuită participanților, iar președintele UZPR a apreciat calitatea publicației culturale și a calificat-o ca o foaie culturală "valoroasă", care exprimă spiritul arădean, fiind expresia năzuințelor jurnaliere ale grupului de ziariști ce aparțin uniunii".*

Doru Dinu GLAVAN, președintele Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (UZPR), în 20 august 2020, a adus "omagiul și venerație" pentru Pamfil ȘEICARU, punând o placă omagială pe mormântul acestuia de la Mănăstirea "Sfânta Ana" din Orșova. Erau 0 sută de ani de la înființarea, în 1919, a UZPR, iar Mănăstirea a fost ctitorită de acest publicist, unul dintre cei mai controversați din ziaristica românească. A fost conducător al publicației "**Curentul**", care, vreme de 16 ani (1928 - 1944), a reprezentat, în presă, "*dreapta politică românească*" în perioada celor două războaie mondiale. Numai Dumnezeu știe de ce a ales să construiască o biserică pe înălțimea dealului de la Orșova, de unde se deschide priveliștea superbă a unui amplu golf dunărean, spre pădurile sârbești și dispăruta insulă Ada-Kaleh.

Nu era nici bănățean și nici mehedințean, era originar din Buzău, fusese decorat ca ofițer în primul război mondial, la 24 de ani avea studii juridice și se apucă de ziaristică, fiind unul dintre cei mai combativi și talentați gazetari profesioniști. Înainte de părăsirea țării, în 9 august 1944, a fost de trei ori deputat independent, a înființat Sindicatul Ziariștilor, a ctitorit Mănăstirea Sfânta Ana de la Orșova, dar, mai ales, a avut opinii vehemente și combative ca atitudine antisovietică, antinazistă și anticomunistă. În jurul ziarului **Curentul**, a construit trustul de presă, cu o clădire de câteva etaje care a ajuns Casa Scânteii, fiind numit "gangster de presă", legionar, securist, demascator al corupției, patriot, șantajist, oportunist etc., iar, după opinia unor monografi (Fănel Teodorașcu, Andrei Ando, I. Cristoiu, V. Frunză, F. Bichir, G. Stanca ș.a.) avea venin în condei, suplețe în argumentare și inteligență vizionară ("**Călimara unui gazetar de luptă nu poate fi umplută cu apa sălcie a amabilităților**"). Iau exemplul textului următor pentru a demasca procedura corupției: "*Cum se explică operațiile de zeci de milioane pe linia ferată Mărășești-Panciu? Prin lipsa de control, prin anarhizarea tuturor serviciilor statului, prin multiplicarea complicităților prădalnice de sus în jos. Fiecare tănuiește ceva și devine tovarăș involuntar al unor taine subalterne. Nimeni nu mai controlează spre a nu mai fi controlat, nimeni nu mai supraveghează pe vecin spre a nu fi supravegheat*". Biografia sa a constat că a fost condamnat la moarte (el fiind în exil), apoi a fost iertat, având chiar o întâlnire de taină cu Ceaușescu.

În străinătate, a susținut cauza țării noastre prin presă, stabilindu-se la Madrid, iar ultimii ani și i-a petrecut în Germania, murind, în 1980, la Munchen (osemintele vor fi aduse în țară (2005) și depuse în pridvorul bisericii mănăstirești din Orșova, ctitorită de el, în 1939). A scris editorialele caustice, a fost memorialist,

eseist și romancier (*Vulpea roșcată* – relații intime dintre Carol și Elena Lupescu), iar textele sale *Istoria partidelor politice din România* (1959) și *Istoria presei* (2007) sunt excelente sinteze tematice.

UZPR, prin grija președintelui, Doru Dinu GLĂVAN, aduce un omagiu nu doar întemeietorului, cât ideii de ”profesionalizare” a presei, de configurare morală a jurnalistului de opinie, care contribuie la păstrarea limbajului corect, la demascarea corupției politice și administrative, la promovarea valorilor culturale și construcția publică a unor atitudini de servitute în favoarea țării și a demnității acesteia. De ce acest titlu? Comemorându-l pe jurnalistul Pamfil Șeicaru la Orșova (2020), D. D. Glăvan, președintele UZPR, menționează că sub acest generic se vor desfășura și alte omagieri ale jurnalismului românesc pentru ”a conștientiza actuala generație de ziarști” ”asupra valorilor perene ale acestei nobile profesii”. Sperăm să fie expresia demnității, onestității și moralității.

ÎNTÂMPLĂRI EUFONIC NEPANDEMICE DIN GRĂDINA DE LECTURĂ (note, glose, comentarii)

Florica R. CÂNDEA

Fără îndoială, în viață, avem nevoie de dragoste. Fără îndoială, în Arad, orașul de la Poarta de Vest, Întâmplările culturale schimbă lumea trecătoare iar un eventual haos este înlocuit cu evenimente, nu doar în aceste vremuri ale izolării, ci întotdeauna, tocmai în spații neconvenționale care sporesc corola minunilor sufletești ori vizuale.

Grădina de lectură a Bibliotecii Județene „A. D. Xenopol” din Arad s-a gătit, în haina-i nouă spre a primi oaspeți deosebiți în ale culturii scrisului jurnalistic și nu doar, într-o zi în care toamna și-a purtat ultimele raze înspre selecta asistență.

Sub înaltul patronaj al Uniunii Ziarștilor Profesioniști din România, prin prezența președintelui, omul de cultură și voce a undelor, domnul Doru Dinu Glăvan, am asistat la două evenimente ale după amiezii de vineri, 18 septembrie 2020, peste care amurgul a coborât frumuseți, creație și bogăție de inspirație.

Dacă ne întrebăm cum se îmbină Emoții de toamnă printre file de carte și miros de peliculă fotografică, vă vom răspunde: frenetic și sincretic deoarece întotdeauna o carte poate fi urmată în lectura ei, de imagini conceptual-vizuale.

Evenimentul cultural de la Arad, moderat de dr. Doru Sinaci, director al Bibliotecii Județene, a surprins prin lansarea itinerantă a unei cărți, „Cavalerii noilor apocalipse”, inedită prin titlu și conținut, autor fiind omul de presă Corneliu

Vlad, volum ce a apărut la Editura UZP și despre care autorul a declarat: „Deși a fost elaborată înainte de acest flagel pandemic, volumul lămurește că întotdeauna orice teamă poate fi învinsă dacă mentalul uman este stăpânit de voință”.

Presărată, după-amiaza, de recitaluri medievale în interpretarea Formației Lupus Dacus, s-a trecut, pe fondul emoțional la prezentarea Expoziției „Made in China”, în cuvinte încărcate de patos și lirism ale doamnei prof. univ. dr. Lizica Mihuț, procedându-se ulterior la vernisaj în cadrul interior panotat, respectiv Sala Clio.

Protagoniștii acesteia, vădit emoționați – Eugen Negrea, președintele Asociației Artiștilor Fotografi din România, Ovi. D. Pop, președintele Filialei Bihor a U.A.F.R și Nelu Scripciuc, FotoClubPro Arad– și-au exprimat rostuit, ideile despre fotografie ca o călătorie în umbre și culori, răsărituri și amurguri care se iscă și plac ochiului. Frenetic și de un zâmbet aparte, președintele U.Z.P.R, domnul Doru Dinu Glăvan, în vocea-i catifelată, a deschis, din nou la Arad, o Filă: aceea a simbiozei dintre file de carte cu file de fotografie peste care s-au așezat, autumnal, refrene, într-o panoplie de momente, declarând emoționant:

„Iată, în ambientul unei Grădini de lectură, la Arad, își dau mâinile, armonios, ochiul minții și mintea ochiului; este o mare bucurie să constat că lumea presei arădene coboară pe vals de ape și unduie, frenetic, întru dragoste de carte și dragoste de vizual; de aceea promovăm și sprijinim astfel de Întâmplări culturale devenite Dialoguri din Loja culturală arădeană.”

Din care Lojă, afirmăm noi, am văzut chipuri iluminând rezonanțe și bucurii de expresii ale lucrului bine făcut – ne referim aici la contribuțiile președintelui Filialei Arad a UZPR, domnul Vasile Filip, a domnului conf. dr. Sorin Bulboacă, director al Complexului Muzeal Arad – alături de alte nume ale intelectualității și presei arădene și nu numai: Gabriela Groza, Emil Șimăndan, Vasile Sărăndan, Lucian Șerban, Ioan Tuleu, Anton Ilica, Florin Lucian Coita, Constantin Avădanei s.a.

În concluzia firească, în ambientul și mărturisirile vorbitorilor pigmentate cu linul clapelor eufonice, am fremătat și am frământat gânduri de final care converg, după cum au exprimat atât domnul Doru Dinu Glăvan, cât și domnul Corneliu Vlad: „Orice teamă poate fi învinsă prin atitudini ale Aproapelui, aici Cartea cu filele ei și Fotografia cu umbrele ei, prin sărut și îngenunchere în fața frumuseților iscate de om, pentru că, nu-i așa... Sofocle avea dreptate:

„În lume-s multe mari minuni!
Minuni mai mari ca omul nu-s.”

Iar după cum concretiza prin sinceritate, domnul Doru Dinu Glăvan, „Să dăm frâu Zborului din noi, să vibram întru frumos, să nu ne temem de China și să exprimăm adevăruri copertate în file de carte, de la răsărit de zi la amurg ruginiu de Răpciune”.

Serata culturală arădeană s-a încheiat frenetic, îngânând vibrații muzicale prin alte Emoții de toamnă sub concertarea tandră a Festivalului ”Eufonia” într-o percuție, strop cu strop, ruginie și aurie de toamnă, autografe lirice la figurat și încreionate la propriu.

(Foto: Mircea Irimescu)

SUNETUL LUMINII

Victor Marola, Versuri. Note. Cugetări

Daniela GUMANN

Tocmai am terminat de citit volumul de poezii SUNETUL LUMINII - Versuri. Note. Cugetări, a cărui autor este domnul Victor Marola - asistent universitar și doctorand în filosofie.

Pentru că am avut ocazia să-l cunosc și personal pe autor, nu pot să nu remarc faptul că la final de lectură am rămas cu impresia că muza din spatele acestor versuri, note și cugetări, este însăși experiența, trăirile, dorințele și visele sale ca om și mai apoi poet. Lectura versurilor m-a purtat printr-un performance poetic cu totul și cu totul special, așa cum îi șade bine unui poet intelectual. Remarcăm neobositul avânt spre frumos, neînfrânta pornire spre gestul mântuitor și extremul fior din inima însetată de lumină și de poezie.

Sunetul Luminii scris de Victor Marola cuprinde în cele 85 de pagini, 42 de poezii cu ritm, cu cadență și mesaj. Cât de plăcut este să descoperi talentul unui poet, care își cântă dorul, iubirea, natura, credința, cu cele mai limpezi emoții. Discursul poetic este sincer și convingător: sufletul poetului vibrează sensibil la frumusețile naturii și la aspirațiile nobile ale omului. Poetul visează o umanitate purificată prin iubire, o armonie universală care să se întemeieze pe virtute.

Dorințele, speranțele, gândurile, lecturile, gesturile, atitudinile, călătoriile, concepțiile despre artă, om, societate, politică, percepția constrângerilor sociale și reacția față de acestea, impactul modernizării societății românești, mult mai puternic resimțite la nivelul elitei, sunt revizitate de autor la nivelul scriiturii, căci rigoarea, cunoașterea profundă a gândurilor și sensibilităților oamenilor oferă certitudinile unei veritabile creații. Poetul trece în revistă valorile morale și bucuriile iluzorii asupra cărora planează, implacabilă, viața. În poeziile din volumul *Sunetul Luminii* vestigiile romantismului se văd clar. Poezia și fantezia izvorăsc între oameni de la începutul începutului.

Tematica iubirii estompată pentru o vreme, lăasă locul melancoliei, mitologiei, lirismului grav. Încă din școală ni se spune că în fiecare poezie, eul liric își face puternic simțită prezența. Nici Victor Marola nu face abstracție de la acest lucru. Este un poet descriptiv, care și-a ales ca temă principală natura, pe care o cântă în toate ipostazele ei. Discursul poetic este sincer și convingător: sufletul poetului vibrează sensibil la frumusețile naturii și la aspirațiile nobile ale omului. Poetul visează o umanitate purificată prin iubire, o armonie universală care să se întemeieze pe virtute.

M-a impresionat simplitatea poeziilor lui, universul său tematic poetic, desprins din fiecare dintre noi, dar și felul în care reușește să ajungă la cititor. Este posibil ca același poem să-ți creeze stări diferite dacă îl citești de mai multe ori. Mie mi s-a întâmplat.

Poetul Victor Marola construiește, complementar, vizual, o lume încântătoare, alegând „imagini”, secvențe din versuri și dându-le contur de jur împrejurul poemelor. Versurile sunt sincere, plăcute și liniștitoare.

La final de lectură înțelegem că marile adevăruri nu se spun prin multe cuvinte, ci cu multă iubire. Acestea fiind spuse, cred că volumul pe care vi l-am prezentat mai sus, este o combinație excelentă de stiluri. Recomand acest volum iubitorilor de poezie și de literatură română, dar și iubitorilor de frumos.

O ALTĂ ARITMETICĂ A SUFLETULUI - ARVO PÄRT

Carina A. BABA

Muzica compozitorului estonian Arvo Pärt este, cu siguranță, o consecință a întâlnirii acestuia cu divinitatea, întâlnire ce, probabil, a avut loc în anii grei de cenzură comunistă și de exil. Estonianul nu s-a lăsat impresionat de tehnicile, mai mult sau mai puțin subtile, de intimidare ale sovieticilor, căutându-și locul în muzică și în lume și descoperindu-le în compozițiile religioase. De fier să fii - tot ți se topesc oasele, ascultându-l, pentru ca între muzică, „De Pacem”, să zicem, și sufletul tău să nu mai existe deosebire, ceea ce definește cel mai bine muzica lui Arvo Pärt fiind simplitatea, liniștea, pacea.

Nu trebuie să greșim: Arvo Pärt este un ascet al muzicii, dar nu în stil sau limbaj, el putând fi încadrat cu ușurință în ceea ce specialiștii în domeniu numesc „polistilism”. Dovadă, în acest sens, este compoziția „Credo”, o adevărată declarație de credință în Dumnezeu. Vă mai amintiți de perioada martiriilor creștine? Cum își mărturisea omul credința, cum era ucis. Cam tot așa și acum, după un mileniu și mai bine: în urma mărturisirii credinței (prin muzică!), opera compozitorului estonian a fost interzisă. Dar să dăm Cezarului ce îi aparține: această compoziție a fost creată în timpul studiilor la... Moscova. Pärt folosește tehnica colajului, prelucrând diverse partituri... poate din acest motiv „simțim” puțin din Bach în acest minunat simbol de credință.

Compozitor minimalist (fiindu-i suficiente, pentru a exprima fragilitatea și frumusețea vieții, o notă singulară, o triadă, câteva cuvinte!) nonconformist și avangardist, Pärt deține însă (și) talentul de a transcede genurile muzicale, devenind o sursă de inspirație pentru muzicieni ca Radiohead, Nick Cave, Björk, Rufus Wainwright.

Muzica lui apare în documentare, seriale sau filme artistice: „Queen of Hearts” (1989), „Mother Night” (1996), „Aleph – lectures contades” (documentar, 1999-2001), „C'est la vie” (2001), „War Photographer” (documentar, 2001), „North & South” (serial, 4 episoade, 2004), „Auschwitz. The Nazis & the final solution” (documentar, 2005), „The War” (documentar, 2007), „Loveless” (2017), „A Hidden Life” (2019) etc.

GUTENBERG SALON

Foto: Ioana Nistor

SALON GUTENBERG – 3G - BRUNCH, TEA, COFFEE SAU #OCTOBERMOOD

Florica R. CÂNDEA, Carina A. BABA

Parcă special pentru acest Salon Gutenberg a scris Monica R. Iacob, prietenă bună a revistei și a salonului, poemul scurt, în care a reușit să surprindă esența ultimelor opt luni, câte au trecut de la Gala Excelenței: „Dacă aș avea pe cine lua în brațe, aș rămâne așa!”

În data de 17 octombrie 2020 s-a nimerit să fie dulce(-amăruie) dimineața de toamnă, dulceața fiindu-i conferită de reușita întâlnirii Salonului Gutenberg, de distribuirea celor trei numere ale revistei (42,43,44) ajunse (când oare?!) în anul 12, de revederea și îmbrățișarea (metaforic vorbind!) a vechilor ei prieteni. Urma de bitter a fost dată de absența, motivată, a atâtor și atâtor prieteni și colaboratori cărora, de această dată, le-a fost imposibil să ajungă la Salon, dar care au fost amintiți, fiindcă prezența lor fizică nu a împiedicat transferul câte unui gând telepatic, ca un argument că distanțele... devin relative.

22. Număr simbolic desigur. Atâția au reușit să ajungă la „brunch, tea & coffee”, printre ei numărându-se Flavius Ștețcu, directorul Editurii Gutenberg Univers, Constantin Avădanei, Anton Ilica, cel din urmă spărgând gheața, prin câteva cuvinte de laudă aduse colectivului redacțional, dar și prin prezentarea noului director al editurii, Flaviuș Ștețco, care a apreciat calitatea Salonului, afirmând: „Mă bucur să (re)întâlnesc prieteni dragi. Printr-o conjunctură, sunt directorul Editurii Gutenberg Univers. Revista Gutenberg reprezintă o surpriză minunată, scrisul arădean fiind pe mâini bune. Cât voi fi acolo, veți avea în mine un sprijin real.” După exprimarea unor gânduri atât de frumoase, după ce Iuliana Pintea l-a prezentat, cu mândrie și căldură, pe omul Flavius Ștețcu, era firesc ca acesta să fie numit MEMBRU ONORIFIC AL SALONULUI GUTENBERG.

Tot Anton Ilica a observat, frumoasă coincidență!, că în parcul din fața restaurantului în care se desfășoară acest Salon, există o statuie – bustul lui Bujor Buda, ziarist arădean care a iubit Aradul mai mult decât orice, pe socul cărui a scris: „Dragi arădeni, voi nu aveți idee cât de frumos e Aradul!”. Pornind de la această afirmație, aparent fără nici o legătură cu întâlnirea Salonului, Anton Ilica a realizat o rețea de „noduri și semne”, din care nu a lipsit Stamatiad, profesorul și omul de cultură care a înființat, la Arad, un Salon Literar. De la acest „nod” s-a ajuns la Lucian Blaga, legat de asemenea de Arad, atât datorită faptului că aici și-a

făcut debutul poetic, la 15 ani, în revista „Tribuna”, cât și datorită debutului în filozofie, cu patru ani mai târziu, publicând „Reflecții asupra intuiției lui Bergson”, în revista „Românul”. Sigur că Blaga a fost legat și de Celălalt Salon, al lui Stamatiad, publicând, în mai puțin de un an, șase eseuri filosofice.

Salonul Gutenberg, salon atipic, în trei culori anotimpurale, nu s-a însingurat, din contră, în acest an de pomină, a strâns în jurul lui tineri, le amintim doar pe Bianca Pop, Noemi Szentesi și pe Lidia Leahu, cele mai tinere voci/condeie ale Salonului, în această dimineață de octombrie, Noemi îmblânzind melancoliile specifice toamnei prin interpretarea unui minunat cântec, iar Lidia recitând două dintre poemele sale lirice, despre care Anton Ilica a afirmat, pe bună dreptate, că „sunt poezii pline de candid și sensibilitate, cu autentice virtuți literare, poezii scrise cu propriul sânge”.

Constantin Avădanei, venit tocmai din Alba Iulia, oraș al Marii Uniri, alături de Arad, își reamintește și împărtășește cu cei prezenți momentul în care a început să colaboreze cu Salonul Gutenberg, ajungând să facă parte din echipa revistei, apreciind tot ceea ce se întâmplă aici, fiindcă Florica R. Cândea reușește să creeze punți atât între arte diverse, fiecare, de la literatură până la muzică, film și teatru, găsindu-și loc confortabil în paginile revistei-mosaic Gutenberg, cât și între românii de acasă și cei din diaspora sau între generații. Despre cea din urmă, Constantin Avădanei a precizat: „colaborarea între generații e deosebit de importantă, deoarece face ca ISTORIA să fie cunoscută și transmisă mai departe, generațiilor viitoare.”

Marius Țica, venit la Salon tocmai din Bătania, Ungaria, a impresionat prin coșul lui cu fructe... exotice: goji, smochine, jujube, achebia, fructe de ciocolată, fructe cultivate în livada proprie, pentru fiecare în parte aducând informații complexe. Adevărul e că „un măr pe zi ține doctorul la distanță”, dar efecte similare au și aceste fructe: să protejeze sănătatea, al cărei capital a crescut foarte mult, în acest an, la bursa de (autentice) valori ale omenirii.

La final de Salon Gutenberg, în loc de concluzii, au fost punctate mai multe aspecte:

·Florica R. Cândea, a transmis celor prezenți gândurile bune ale președintelui UZPR, Doru Dinu Glăvan, care ar fi trebuit să fie la Arad în această zi, unde urma să aibă loc Consiliul Național al Ziariștilor. Din motive obiective, acesta a fost amânat.

·A fost reluată ideea de a continua colaborarea cu diaspora, prin Vasile Barbu, Bunicuțele de la Uzdin, Teodor Groza Delacodru, Vanghea Steryu.

·Publicarea în paginile revistei atât a celor mai sus amintiți, cât și a vocilor tinere, fiindcă au potențial de a deveni voci avizate în presa și creația literară, ipoteză argumentată prin faptul că revista Gutenberg a alocat un spațiu generos atât CENTENARULUI UZPR, cât și lansării prestigiosului volum „Voci și vocații arădene”, semnat de Vasile Filip și Emil Șimandan.

(Foto: Mircea Boran)

BIRCHIȘ – VECHE VATRĂ DE OLARI

Domnica FLORESCU

Existența centrului de olărit de la Birchiș se bazează pe informații culese de la câteva familii de olari, pe studierea vaselor primite de la aceste familii, precum și pe bibliografia de specialitate referitoare la acest centru. (Violeta Blaj - „Ceramica populară de la Birchiș”).

Ultimul olar din Birchiș a murit în anul 1994, Dehelean Dumitru (Jicărean - 70 ani), care a abandonat olăritul pentru a îmbrățișa o altă meserie, mai rentabilă, aceea de cojocar, meserie pe care a practicat-o până a murit. Alți olari care au practicat această meserie într-un trecut nu prea îndepărtat au fost: Manguța Victor (Bârlan) 73 ani, Giura Dumitru (Șidăl) 67 ani, Păvică Alexandru (Cocan), Cărăpangea Ion (Nesu), Giura Ionel (Crăciunel) și Manguța Traian (Bîrlan).

Lista olarilor decedați, care au practicat toată viața acest meșteșug este mult mai bogată. De reținut sunt numele cele mai importante: Todorescu Traian (Chentu) cel mai vestit, care executa comenzi pentru familia Mocioni și ale cărui vase circulau de la Budapesta la Viena.

Madoș Dumitru, Giura Dumitru (Șidăl), Cocan Alexandru, Cărăpangea Alexandru și Traian (Nesu), Tămaș Alexandru, Margheș Ion (Țompu), Jucu Ion (Mena), Jucu Dumitru, loțcu Dumitru (Hocea), Sîrbu George (Mitru Lenii), Sîrbu Gheorghe (Teuca), Pera Nicodim, Olariu Livius (al lui Ionuț), Olar Gheorghe, Jucu Leonte, Dobrei Alexandru (Pădureț).

La Birchiș s-a produs ceramică uzuală în primul rând, însă unele forme îndeosebi "bildele" și "tănierele" erau atât de frumos executate și decorate, încât dobândeau și o funcție estetică.

În centrul de la Birchiș s-au lucrat constant formele tradiționale, cu excepția unui singur olar - "maistor Traian Todorescu", cum singur se numește printr-un decor de brâne aplicat pe un vas (oală de fiert la vatră), aflat în colecția Muzeului Banatului, paralel cu stilul tradițional, se profilase în ultima parte a activității sale și pe vase decorative și obiecte de cult. Acest meșter ajunsese la o asemenea perfecțiune a formei, la un asemenea simț al proporțiilor și al culorii, încât se detașa evident de confrății săi lucrând în ultimii ani numai pentru comenzi. Multe din piesele sale se află în colecții particulare, la muzeele din București, Arad, Timișoara și Budapesta.

Revenind la formele tradiționale, trebuie amintite vasele de mare capacitate, care păstrează cel mai bine caracteristicile centrului unde au fost produse. Oalele de fiert la vatră, foarte mari ("burfănoase"), cu o capacitate până la 50 l, au o formă aproape sferică, puțin alungite la bază, cu gura largă, buza răsfrântă și toartele pline aplicate în continuarea buzei sau în unghi.

Smălțuite la gură și în interior, cu brun sau verde, sunt ornamentate cu motive în relief - brâne alveolare cu degetul sau crestă cu fusul, continuu sau alternativ, în doi, trei sau patru șiruri paralele sau asociate cu diferite combinații; în meandru sau zig-zag. Asemenea oale se executau mai mult pe comandă, deoarece era dificilă atât modelarea lor (din mai multe bucăți) cât și transportarea pentru vânzare. Specializați în acest tip de vase erau olarii Todoresu Traian și Madoș Dumitru. Oalele de fiert de capacitate mai mică nu sunt ornamentate cu brâne, ci cu dungi ("vrâste") și linii frânte ("colți") trasate cu roșu, dispuse pe umerii vasului.

Olarii din Birchiș își vindeau produsele în satul lor, la târguri și piețe săptămânale și când aveau nevoie de produse (grâu, porumb, fructe, țuică), vindeau și "pe sate", însă mai rar.

REȚETE SAU „ROATA AI MEI” Delia CHEVEREȘAN

Cântecul tăițelor

(Cules de la Mărioara Damian)

Taie, mamă, la tăiței	Dichi, dichia
Că vin pețitorii mei!	Dichi,dichia.
Dichi,dichia	Taie, maică, la tăiței
Dichi, dichia.	C-or mai fi alții ca ei!
Taie, maică, și le lasă,	Dichi, dichia
Că s-or dus la altă casă!	Dichi,dichia.

Curele cu mac (se pregătesc în Ajunul Crăciunului) (Rețetă transmisă de Mărioara Damian și pregătit de Delia Chevereșan)

Aluatul: Apă caldă - o cană, sare, 1 lingură ulei, făină cât cuprinde.

Preparare: Din apă, sare, ulei și făină frământați un aluat omogen, consistent/vârtos. Îl lași să se odihnească 10-15 minute, apoi îl întinzi cu sucitoarea și faci o pătură mai groasă de 2-3 mm. O lași să se zvânte pe masă 15-20 de minute, o rulezi apoi pe sucitoare și tai cu cuțitul de-a lungul ei. Îndoii o parte peste cealaltă, o împarți în două, suprapui părțile și tai tăiței lași de o jumătate de deget, de unde și numele de „curele”. Fierbi tăiței în apă clocotită și puțin sărată și când se ridică la suprafață, îi strecuri în strecurător și îi clătești cu apă rece.

Îi pui într-un castron, îi stropești cu puțin ulei fierbinte și îi amesteci cu macul, cu zahăr sau miere, după gust.

FELICITĂRI GUTENBERG

NAȚIUNEA DE AZI ARE LA BAZĂ NARAȚIUNEA DE IERI!

Națiunea de azi are la bază narațiunea de ieri! Așa îmi place mie să spun adesea, iar în cazul de față, la ceas aniversar al revistei *Gutenberg* care este tipărită la Tipografia Gutenberg Arad, este cu adevărat potrivit. Revista pare să fie un brand cultural de patrimoniu arădean.

Numele revistei ne duce cu gândul la **Johannes Gensfleisch zur Laden zum Gutenberg** (n. 1398 – d. 3 februarie, 1468). (...)

Cu un conținut variat, trecând de la prezentarea de evenimente și concursuri pentru texte dramatice la punerea în atenția publicului a unor proiecte editoriale sau a unor cărți, revista *Gutenberg* atrage prin calitatea și diversitatea conținutului.(...)

Marele istoric și savant Nicolae Iorga spunea, afirma undeva că omul rămâne în viitor doar cu ceea ce a putut da sau oferi altora. Gândindu-mă la acest aforism, am senzația și impresia că doamna Floare Ranta Câdea a fost întotdeauna și permanent conștientă de această vocație a omului, de “dăruitor” pentru cei din jurul său și din neamul său, cel strămoșesc, creștinesc și românesc.

Doresc să apreciez în mod deosebit seriozitatea, competența, realismul, discernământul, hărnicia și dărnicia membrilor și colaboratorilor care fac parte din acest veritabil colectiv redacțional, și să-i felicit pe toți pentru tot efortul depus în publicarea acestei prestigioase reviste *Gutenberg*. (...)

La mulți ani revistei Gutenberg și întregului colectiv redacțional!

Daniela GUMANN

Sunt deosebit de bucuros sa aduc felicitari întregului colectiv al revistei Gutenberg ,acum la a patruzeci și cincea ediție. Sunt un norocos să o și cunosc încă de la prima ediție, în urmă cu mulți ani,mai ales că la Serviciul unde lucram era frecvent distribuită. O parte din activitățile noastre au fost consemnate in aceste pagini(de curând tocmai o recenzie a cărții fratelui meu precum și Lucrarile Sesiunii de Comunicari din satul meu natal,Coroieni,au fost incluse in pagini).

Felicit cu drag ,alaturi de soția mea,Maria care o citește filă cu filă ,intreg colectivul și îi doresc ediții interesante.

Eugeniu CRISTE

PORTRET

Daniela HAN

Florica R. CÂNDEA

Rapsodia toamnei ne-a scos in cale o artistă coborâta din Țara Motilor la Șiria în Podgorie.

Am cunoscut-o cu multi ani in urma dar acum am depanat picurand din degete boabe de refrene.

Ca pe o vie întinsă ne-a fost dialogul cand pe note cand în grai.

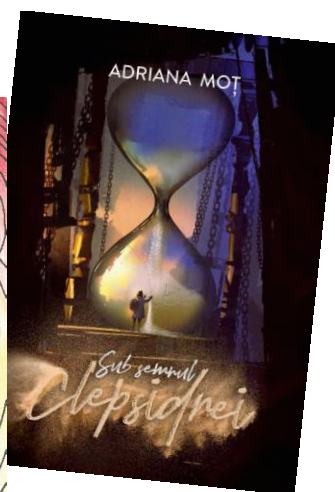
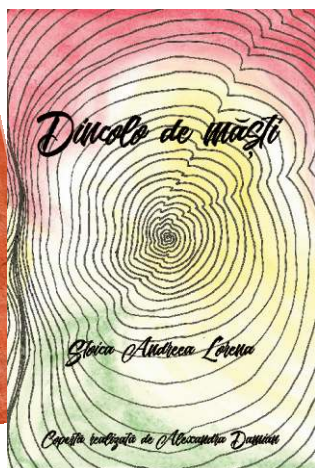
Căci sincretismul devine artă când artistul plimbă admiratorii de la melos popular la cocteil-caffe sau la dulce tango vita într-o perfectă armonie fără kitscs pe taraba lui. (acel...care...se ...cere...)

Când am ascultat vorbele de o modestie aparte, am aflat si de profesorii care i-au corectat dicția familia Maria și Virgiliu Bradin și am înțeles atâtea înțelesuri.

Înzestrată cu o voce caldă, Daniela Han cântă calm precum raze de curcubeu.

De la munte la deal, șesul canonic al repertoriului alături de Rapsodia arădeană (Vasile Rus) încântă plăcut auzul.

Sus pe deal în podgorie, Bate duba peste sat, Din Poiana Horii vin, Hai la joc, Moara cu noroc, Munții Apusenilor, Pe drumul bătut de care ș.a sunt câteva piese ale bogatului său repertoriu.

GUTENBERG SE PREZINTĂ

DE CE DAI, TOVARĂȘU' VAN HANEGEM...?

Hans DAMA

La 50 de ani de la meciul emoțional de fotbal în cadrul cupei campionilor europeni, UT.A. – după ani de zile revenită în anul acesta din nou în divizia A – a eliminat în data de 30 septembrie 1970, campioana olandeză Fejenoord Rotterdam, într-un meci istoric, despre care au fost publicate multe comentarii.

Această partidă fotbalistică a atras pe mulți spectatori chiar și din afara Aradului...

Subsemnatul, altădată ca portar al echipei de juniori Unirea din Sânnicolau-Mare – raionul Sânnicolau-Mare aparținuse până prin anii 60 de Regiunea Arad – am fost încadrați în campionatul regional de juniori, susținând meciuri cu echipe din Regiunea și orașul Arad, printre care cu formațiile de juniori UTA, INDAGRARA, AMEFA ș.a. pierzându-le pe toate cu scoruri exorbitante – între 6:0 și 13:0...

Meciul nostru cu juniorii de la UTA l-am susținut chiar pe stadionul în care UTA a eliminat pe Fejenoord din Rotterdam.

Și cum terenul stadionului UTA ne-a fost bine cunoscut, ne-am deplasat – mulți fiind susținători ai echipei arădene – din Sânnicolau-Mare la istroicul meci de fotbal care avausese loc miercuri, în 30 septembrie 1970.

Printre susținătorii din Sânnicolau-Mare se aflau și persoane – oficialități – locale din conducerea partidului și a sindicatului. Locurile noastre pe tribună erau laolaltă, așa încât puteam auzi fiecare comentariu la fazele meciului... La un moment dat, jucătorul olandez (Willem) van Hanegem a faultat un jucător de la UTA.

Indignat, președintele sindicatelor din Sânnicolau-Mare (numele este cunoscut redacției), a strigat în gură mare: „De ce dai, tovarășu' van Hanegem?...“

(E vorba de tov. XXX, care a mai enunțat și alte baliverne, dar, cum una din fiicele sale este prof. pe lângă Arad, confidența se impune.)

SALON GUTENBERG

Foto: Ioana Nistor

FILM
ANDREI TARKOVSKI
REGIZORUL CARE SCULPTEAZĂ ÎN TIMP
Andrei Rubliov

Carina A. BABA

Al doilea film tarkovskian, „Andrei Rubliov”, apărut în 1966, la cinci ani distanță de „Copilăria lui Ivan”, prezintă viața celebrului iconar rus, ucenic al lui Teofan Grecul, dar și o frescă a Rusiei secolelor XIV-XV, perioadă care a stat sub semnul năvălirii tătarilor în Cnezatul Moscovei.

Muzica filmului este compusă de Viaceslav Ovcinnikov, în rolurile principale fiind distribuiți: Anatoli Solonițin (Andrei Rubliov), Nikolai Grinko (Daniil Ciornii), Ivan Lapikov (Kiril), Nikolai Burliaev (Boris), Rolan Bikov (bufonul), Irma Raush Tarkovskaia (fata săracă cu duhul), Iuri Nazarov (Marele Cneaz, fratele Marelui Cneaz), Nikolai Sergheev (Teofan Grecul).

Deloc specific lui Tarkovski, filmul „Andrei Rubliov” este împărțit în mai multe capitole, denumite sugestiv, notând, cu precizie anotimpurală, anii în care au loc evenimentele. Astfel, filmul debutează cu imaginea unui țăran care se prăbușește, cu balonul lui cu aer cald, pe malul unei ape, (apa, care ia forma râurilor sau a ploii - simbol esențial, utilizat de Tarkovski pe tot parcursul filmului.

Bufonul (măscăriciul) prezintă societatea acestui veac (și nu numai!). Ca de obicei, strecoară realități dureroase printre glumele lui, dovedind (a câta oară?!) că adevărul poate fi spus, dar cel care îl spune (chiar și glumind!) trebuie să suporte consecințele. Pe bufonul nostru... adevărul l-a costat 10 ani de temniță, datorăți lui Kiril, un novice pe drumul îngust al desăvârșirii. De ce e oare atât de important Kiril? Fiindcă amintește de alte probleme importante ale societății, ca de pildă: de ce le este dificil oamenilor să recunoască adevărul sau meritele celor de lângă ei? De ce le e atât de ușor să acuze, să pizmuiască și, cel mai grav, să trăiască în mentalitatea lui „să moară capra vecinului!” O viață de om trebuie să treacă pentru ca acesta să înțeleagă și să își mărturisească greșeala față de bufon și pizma față de Andrei și să încerce să (își) îndrepte toate păcatele.

O apariție interesantă în ingineria filmului o are Teofan Grecul. Apare aproape de la început, pe la 1405. Istoric vorbind, Teofan Grecul și Andrei Rubliov pictează împreună iconostasele bisericilor din Moscova și Vladimir. Tarkovski păstrează în peliculă elementele reale ale vieții celor doi mari iconari, subliniind însă desăvârșirea lor prin discuțiile pe care aceștia le poartă: „Totul se repetă, într-un ciclu etern” „Totul e în zadar!” (cuvintele Ecclesiastului sunt reluate mereu, ca un lait motiv). Aparițiile bruște ale lui Teofan, în cele mai stranii locuri, duc însă cu gândul la minuni.

Desigur, înainte de a începe efectiv să picteze, Andrei trebuie să treacă prin niște ispite, ca de pildă cele cauzate de sărbătoarea păgână a dragostei (1408), la care asistă intrigat și entuziast deodată.

Vara anului 1408 e esențială pentru Rubliov. Este angajat de Marele Cneaz să picteze Catedrala Buna Vestire. Andrei nu poate să picteze Judecata de Apoi, considerând că arta lui trebuie să aducă nădejde în sufletele oamenilor, nicidecum groază. Și nu va picta Judecata de Apoi, ci, inspirat de 1 Corinteni 13, imnul paulin al iubirii, va picta o bisercă albă, luminoasă, în acord cu sentimentele transmise de Sf. Ap. Pavel. Recitarea acestui capitol, fundalul alb, pereții albi, vocile de copii, ninsoarea cu pene albe, toate

acestea crează o stare de calmă, autentică bucurie. Sigur, există și un revers al medaliei, care duce cu gândul la jertfa artistului, la Manole al nostru, bunăoară, deoarece... Marele Cneaz le va scoate ochii zugravilor, pentru a nu mai putea repeta actul creației.

Laicul își face cu cruzime simțită prezența în sacru. Un conflict între frați, îl transformă pe unul în criminalul celuilalt. Fratele Marelui Cneaz îl ucide pe acesta, cu ajutorul tătarilor. Catedrala va fi pustiită. Tătarii vor intra cu caii în biserică, vor arde totul, vor ucide și vor umili. În aceste condiții, fără de veste și fără să vrea, Andrei însuși ucide un tatar, pentru a o proteja pe fata tânără, nebuna întru Hristos, care nimerise pe acolo cu ceva timp înainte... ca o ironie a sorții, cea pentru care a ucis, va pleca de bunăvoie cu un tatar, îndrăgostită de luciul armurii acestuia.

Andrei i se destăinuie lui Teofan, apărut iarăși... din senin, ireal de liniștit, ireal de frumos... dar acesta îl sfătuieste să nu abandoneze pictura și să trăiască „între iertarea lui Dumnezeu și chinul său”, ca și cum acestea ar fi cele două aripi care l-ar purta pe om către Hristos.

Arta lui Tarkovski se observă în nuanțe, fiindcă, atât timp cât durează vizita lui Teofan în ceea ce a însemnat cândva o minunată catedrală, ninge cu pene, parcă îngerii și-ar fi făcut culcuș pe undeva, prin bolta bisericii. În plus, în fundal, discret, se aude un clopot, mai mult șoptit, ca venind de departe din suflet...

„Clopotul”, ultimul... capitol al filmului îl are ca erou, mai degrabă, pe Boris (Ivanul cel din primul film, din 1961), copil orfan, care are curajul să facă un clopot. Copilul care trece de la disperare la extaz, căutând lutul perfect, cerând Cneazului cantități imense de argint, poruncind, implorând, amenințând, sperând. Boris e urmărit îndeaproape de Andrei. Acesta îi vede reacțiile, gesturile. Îi înțelege deznădejdea. Îi vede sufletul în ploile nesfârșite și în ceața care cuprinde, pentru o clipă, totul. Îl vede făcând totul la nimereală. Cum poate. Cum îl duce mintea. Pe umerii lui fragili apasă o responsabilitate uriașă. Dar nu lasă să se vadă nimic din sufletul lui. Nu recunoaște nici măcar față de sine. Merge înainte. Orbește. Iar clopotul va fi gata la timp. Clopotul va suna așa cum trebuie. Atunci, copilul va plânge, abandonat într-un spațiu dezolant, în mijlocul mocirlei, singur pe lume, copilul va plânge cumplit, cu toată ființa lui, iar Andrei va învăța lecția credinței... lecția minunii... Va rupe legământul tăcerii, chemându-l pe Boris cu el: unul va picta, iar altul va face clopote...

Ultimele zece minute din film creează o stare sufletească fantastică prin muzica aleasă și prin prezentarea icoanelor lui Rubliov, culminând cu icoana Sfintei Treimi...

GUTENBERG FELICITĂRI

Dragi prieteni,

Din Viena va doresc multă sănătate și bucurii la aniversarea revistei Gutenberg.

Îmi place să spun că este fratele revistei Unirea care are o vârstă mai mică însă va crește odată ce anii îi scot în cale oameni cumsecade.

Îmi amintesc cum, în 2019 am fost la Arad și am sărbătorit la scenă deschisă ambele reviste.

La ceas de sărbătoare gândurile mele se îndreaptă înspre întreg Colectivul Gutenberg cu sincere urări de apreciere și doriri de bine!

Ioan GODJA

ȘTIINȚĂ

CĂI DE VALORIFICARE A MIERII DE ALBINE. PRODUCEREA HIDROMELULUI.

Dr. PATKO Robert, Dr. PATKO Camelia

Miedul sau hidromelul, denumit și „Nectarul Zeilor”, este cea mai veche băutură fermentată, apărută cu mult înaintea celor din viță de vie, cereale sau fructe. Deși originea hidromelului este încă incertă, există controverse legate de proveniența sa: unii susțin că era folosit încă din timpul imperiului Babilonian, alții susțin că este mai vechi de 8000 de ani și că și-ar avea rădăcinile în India.

Strămoșii noștri cunoșteau miedul și îl consumau încă de pe vremea dacilor antici, după cum ne lasă mărturie Ptolemeu (Geografia – în jurul anului 150 d.Hr) ”Locuitorii din Dacia sunt obișnuiți cu miere, cu lapte și mied.”

În secolul III î.Hr. dacii exportau miere și mied. O spune asta și naturalistul roman Aelianus - Bautura zeilor sau „melikraton”, cum îi zicea Homer, cucerește Europa, pornind din inima Daciei. Alte informații întâlnim în „Ambasadele lui Priscus (diplomat roman) care scria prin sec. V d.Hr: „Prin săte ni se aducea de mâncare și anume în loc de graud, mei, și în loc de vin, mied, cum îl numesc localnicii”

Aproape fiecare dintre autorii antici aminteste de acest mied, bautura cea mai populara a antichitatii. Se spune ca atunci cand Deceneu a dispus taierea viilor, pentru ca dacii sa nu mai aiba vin, ei au continuat sa prepare aceasta bautura slab alcoolizata, caci miere aveau din Belsug.

Despre consumul de mied al moldovenilor din secolul XVII, aflăm de la cronicarul și arhidiaconul sirian Paul de Alep (1627-1669): „...pentru noi domnul a pus să ni se dea, în zilele de miercuri și vineri din post și în timpul acestei prime săptămâni, bere și mied, căci în toată această țară nimeni nu bea apă goală, afară de câțiva.” Antonio Maria Gratiani nota, pe la 1564, despre moldoveni: „De vin nu duc lipsă, dar folosesc mult miedul, ca unii ce au miere multă”.

În Europa consumul de mied este specific țărilor nordice. Astfel, pentru vikingi, miedul este cel ce a daruit omului inspirația poetică. Se știe că Odin a făcut din “miedul poetilor” o licoare magică, ce asigură puterea premoniției.

În Polonia, producția de mied reprezintă o tradiție veche de peste o mie de ani, caracterizată printr-o mare diversitate. În anul 966, diplomatul, comerciantul și călătorul Ibrahim Yaqub a scris: „pe lângă mâncare, carne și pământ de arat, țara lui Mieszko I are din Belsug mied.

Deși Europa este locul de origine al preparării hidromelului, astăzi doar puțin hidromel se produce în Europa de vest. În Anglia există o companie care produce hidromel, în Franța producția industrială nu depășește 3.000 de hectolitri. Polonia produce două feluri de hidromel după metodele tradiționale: Dwojniac (învechit 5-7 ani) și Trojniac (învechit cel puțin 3 ani). Conform catalogului “wines and vines” (vinuri și vite de vie) în 1970 existau în America de Nord trei companii producătoare.

Metode de preparare a hidromelului. Tipuri de hidromel.

Miedul este rezultatul fermentației alcoolice prin amestecarea mierii, în diferite proporții, cu apă în prezența *polenului* ca agent de fermentare. *Polenul* se poate înlocui cu diferite drojdii, iar fermentarea se poate stimula cu diferiți agenți nutritivi. Conținutul de alcool poate să varieze între 8 și 18 % în funcție de procentul miere-apă, dar și de procesul de fermentație și tipul de drojdie. De asemenea produsul final poate să fie sec și subtil asemănător cu vinul de struguri sau poate fi dulce plin precum băuturile desert, sau acidulat ca și șampania. [Gupta, 2009]

Dupa metoda de preparare, hidromelul poate fi: - sec, dulce, sampanizat. Hidromelul se poate prepara prin: 1. Metoda Godan (cu maia de struguri)

2. Metoda Derosne si Layens (cu pastura)
3. Metoda Cabas si Ware (cu drojdie de vin)
4. Metoda Jacquemine (fermenti selectivi)

La toate cele patru metode, cantitatea de glucide prezente în must este direct proporțională cu valoarea concentrației alcoolice a produsului finit. Valoarea pH-ului și a acidității influențează direct procesul fermentativ și durata acestuia, reprezentând factori esențiali în fermentarea mierii.

Vinurile fermentate cu polen au o concentrație alcoolică mai mare decât cele fermentate cu *Saccharomyces cerevisiae*, fapt explicat de aportul suplimentar de glucide pe care îl aduce adăția de polen. Polenul se poate utiliza ca revelator de aromă. Acesta influențează în mod decisiv senzațiile odorante, produsul dobândind note florale, accentuându-se însușirile olfacto-gustative ale materiei prime.

Fermentarea cu *Saccharomyces cerevisiae* este mai sigură și mai ușor de controlat, în special dacă se asigură sterilizarea materiei prime în vederea obținerii unui mediu propice fermentării.

Preparat în condiții optime respectând tehnologia hidromelul poate concura cu succes vinurile de marca: vinurile de Rin, Champagne, Bordeaux, Xeres, Malaga.

Defectele vinului din miere.

Defectele organoleptice pot să apară datorită modificărilor chimice nedorite cauzate de diverse interacțiuni între compușii chimici ai mustului și factorii de mediu. De asemenea există situații în care defectele organoleptice sunt cauzate chiar de proprietăți caracteristice ale materiei prime sau materiile auxiliare. O altă cauză a defectelor o reprezintă igienizarea necorespunzătoare a mediului tehnologic sau contaminarea cu diverși factori externi.

Inocularea mediului cu microorganisme dăunătoare prin intermediul materiilor auxiliare (condimente, cereale, fructe) este de asemenea posibilă.

Toate aceste variabile sunt ușor de controlat în situația în care se cunoaște exact modalitatea și momentul în care produsul finit poate să fie compromis: înainte de procesul de fermentare, în timpul fermentării sau după fermentare în perioada de maturare și învechire.

Există situații în care o însușire a produsului finit poate să fie considerată defect organoleptic de o persoană și apreciată de alta. Acest lucru se datorează

subiectivității care caracterizează fiecare subiect consumator. O astfel de situație este destul de rară însă, în decursul probei practice a acestui studiu doctoral s-au apreciat diferit anumite calități ale aceluiași produs.

Vinul din miere - Aliment funcțional. Efectele terapeutice ale hidromelului.

În urma numeroaselor studii s-a concluzionat că acest amestec de miere, apă pură și polen este un adevărat cocktail de vitamine, enzime și hormoni naturali. Proprietățile funcționale ale mierii sunt transmise, fără a fi alterate de factori intrinseci, în produsul finit.

Compușii din miere responsabili pentru activitatea antioxidantă sunt flavonele, acizii fenolici, acidul ascorbic, catalazele, peroxidazele, carotenoizii și produșii reacției Maillard [Gheldof și Engeseth, 2002].

Compușii fenolici sau polifenolii manifestă un spectru larg de proprietăți: anti-alergenici, anti-inflamatori, anti-microbian, anti-oxidant, anti-trombotic, cardioprotector și vasodilatator [Benavente-Garcia și col., 1997; Manach și col., 2005, Middleton și col., 2000, Puupponen-Pimiä și col., 2001; Samman și col, 1998].

Hipocrate, parintele medicinei, recomanda ca hidromelul să fie baut în „tot cursul bolilor acute, fiind mai puțin indicat celor cu bila amară și cu hipertrofia viscerală”. Aceasta licoare provoacă mai puțină sete decât vinul dulce și este calmantă pentru tuse, având o însușire „detergentă” prin care se îngroașă expectorația. Miedul este și diuretic și purgativ pentru scaunele biliare, care pot fi favorabile, dar mai abundente. Hipocrate consemna ca, diluat, favorizează mai mult expectorația și calmarea plămânilor.

Stimulează funcționarea aparatului digestiv, crescând atât secrețiile gastrice (are efect inhibitor pentru *Helicobacter pylori*), cât și îmbunătățind peristaltismul intestinal, astfel contracarând apariția constipației.

Este eficient în vindecarea mai rapidă a răcelilor și gripei, având un puternic efect inhibitor pentru circa 60 de germeni patogeni precum (*Bacillus anthracis*, *Klebsiella pneumoniae*, *Haemophilus influenzae*, *Corynebacterium diphtheriae*, *Listeria monocytogenes*, *Mycobacterium tuberculosis*, *Pasteurella multocida*, *Yersinia enterocolitica*, *Proteus species*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Acinetobacter spp*, *Salmonella spp*).

Este un bun expectorant și calmează tusea.

Într-o investigație recentă, s-a raportat că mierea și hidromelul reduc activitățile ciclooxigenazei-1 și ciclooxigenazei-2, prezentând astfel efecte antiinflamatorii.

Ajută la detensionarea nervoasă și relaxare, este bun în insomnii.

Ajută la reducerea efectelor negative în menopauză.

Crește pofta de mâncare.

ARS FOTOGRAFICA

România 2020 - PREMII-FOTO CLUB ARAD

Mircea BORAN

SECȚIUNEA „LIBER - COLOR” :

- Premiul I și Medalia de Aur AAFR – Bardossi Virgilio, Italia – Strade bianche 1
- Premiul II și Medalia de Argint AAFR – Badea Teodor, Găești – Air Show 1
- Premiul III și Medalia de Bronz AAFR – Voștinar Ioan Emil, Arad – Două fortărețe
- Mențiune AAFR – Bodea Marius, Oradea – Picătura perfectă
- Mențiune AAFR – Despotov Danijela, Cluj Napoca - Jump
- Mențiune AAFR – Pop Ovidiu, Oradea – Five Seasons 02

- Premiul I și Medalia de Aur Varadinum – Bikfalvi Zsolt, Carei – Landscape în Szatmar
- Premiul II și Medalia de Argint Varadinum – Gajewski Damian, Polonia – Lost in the Race
- Premiul III și Medalia de Bronz Varadinum – Mărculescu Ion, Târgoviște - Solitar
- Mențiune Varadinum – Kralik Jaroslav, Serbia - Banat
- Mențiune Varadinum – Simovic Olja, Serbia - Meeting
- Mențiune Varadinum – Tomic Maja, Serbia – Misty Morning 1

- Premiul I și Medalia de Aur Foto Club Arad – Stoica Adrian, Simeria - Renascence
- Premiul II și Medalia de Argint Foto Club Arad – Lybaert Daniel, Olanda - Liefkuzing
- Premiul III și Medalia de Bronz Foto Club Arad – Vîrbănescu Daria, București – My Name is Red
- Mențiune Foto Club Arad – Plaino Marian, București - Pescarul
- Mențiune Foto Club Arad – Domokos Adrian, Arad – City Lines
- Mențiune Foto Club Arad – Szabo Iosif, Odorheiu Secuiesc - Rivalitate

SECȚIUNEA „LIBER - MONOCROM” :

- Premiul I și Medalia de Aur AAFR – Șerban Tunde, Arad - Yamaia
- Premiul II și Medalia de Argint AAFR – Negoită Bogdan, Craiova – You are the One that I want 4
- Premiul III și Medalia de Bronz AAFR – Monorostorine Hrabovsky Eva, Ungaria – Lines and Shapes
- Mențiune AAFR – Floriganță Tiberiu Cristian, Craiova - Steps
- Mențiune AAFR – Poiată Anatol, Moldova – Winter Trees
- Mențiune AAFR – Pop Ovidiu, Oradea - Statues
- Premiul I și Medalia de Aur Foto Club Arad – Lybaert Daniel, Olanda – Glooiend Landschap
- Premiul II și Medalia de Argint Foto Club Arad – Biro Erika, Ungaria - Eyes
- Premiul III și Medalia de Bronz Foto Club Arad – Plaino Marian, București – Poveste de iarnă
- Mențiune Foto Club Arad – Bogdan Lucian, Cluj Napoca – Zombii în ofensivă
- Mențiune Foto Club Arad – Cosma Alexandra, Arad – The Calm before the Storm
- Mențiune Foto Club Arad – Kralik Jaroslav, Serbia - Driving

Trofeul Asociației Foto Club Arad pentru autorul care are cele mai multe acceptări se acordă lui Lybaert Daniel din Olanda.

Salonul a fost deschis de: Virgiliu Jireghie, Președintele juriului, Monica Szentes și Mircea Boran.

MUZEU EXPONATUL LUNII NOIEMBRIE

Adelina STOENESCU

O fotografie făcută în anul 1908 într-un decor de epocă din atelierul de fotografie „Hungaria” din Arad, aflat pe strada Forai (astăzi Mețianu) e expozatul ales de Complexul Muzeal Arad pentru luna noiembrie. Fotografia, un crâmpei din viața renumitei familii Goldschmidt, ai cărei strămoși erau originari din Austria și care s-a mutat de la Timișoara la Arad pe la jumătatea secolului al XIX-lea, o înfățișează pe Cecilia Goldschmidt, o doamnă din înalta societate a orașului, recent divorțată după un mariaj nereușit la Fiume, împreună cu fiica ei Margareta (Margit), la vârsta an și jumătate. Fotografia a fost făcută la scurt timp după ce Cecilia Goldschmidt s-a în orașul natal. Ea moment din viața descendente ale Goldschmidt, care, secol, au trăit drama războaie, ani de perioada interbelică care au fost supuse comunist (povestea familiei fiind istorisită de muzeograful Adelina Stoienescu).

Fotografia a fost după ce Cecilia reîntors din Fiume imortalizează un celor două familie de-a lungul unui și ororile a două prosperitate în dar și umilințele la de regimul

Ruinată după Primul Război, Cecilia Goldschmidt, descendenta a unei familii de comercianți înstăriți, s-a lansat în afaceri, a deschis un o firmă de confecții care a devenit cunoscută în Arad și nu numai, iar fiica sa a înființat o apreciată casă de modă, chiar în spatele teatrului. Ea frecventa lumea bună a orașului, împreună cu primul ei soț, care, în anii celui de-al doilea război a fost internat într-un lagăr de muncă de unde s-a întors foarte bolnav și în scurt timp a încetat din viață. După război, întreaga avere a familiei a fost naționalizată, aceasta a pierdut locuința elegantă aflată într-unul din palatele de pe bulevard iar Margareta, împreună cu mama sa și cel de-al doilea soț, s-a văzut nevoită să se restrângă într-un apartament mult mai mic.

După câțva timp, Margareta a rămas singură în Arad și a reușit să supraviețuiască, dând ore de pian și de limbi străine. A încetat din viață în 1995 și este înmormântată în cimitirul evreiesc din Arad, placa simplă a mormântului său fiind înconjurată de obeliscurile somptuoase ale strămoșilor ei. Fotografia face parte dintr-o donație pe care Margareta Goldschmidt-Braun a făcut-o muzeului arădean în 1993, împreună cu alte fotografii, tablouri de familie, obiecte personale, scrisori de război sau documente personale și oficiale, care permit reconstituirea istoriei unei familii vreme de mai multe generații.(...)

SINAGOGA NEOLOGĂ DIN ARAD

Margareta SZEGŐ

Sinagoga Neologă este una dintre clădirile de patrimoniu ale orașului nostru. Ea se remarcă atât prin arhitectura deosebită, cât și prin istoria tumultuoasă care i-a precedat construcția, împletirea cu povestea etniei evreiești, a gândirii evreiești și cu momente de mare însemnătate ale orașului nostru.

Totodată, clădirea este simbolul noului și al progresului în tradiția și ritualul evreiesc, schimbare ce s-a născut în Seesen, Germania (unde a fost construită prima sinagogă neologă, inaugurată în anul 1810) s-a răspândit mai întâi în Hamburg și Berlin, ajungând odată cu rabinul Aron Chorin și la Arad. Orașul a fost pus astfel la loc de cinste în istoria universală a gândirii evreiești prin toate valorile culturale adăugate de rabinul Aron Chorin, contemporanii și urmașii săi. Luându-și foarte în serios rolul de îndrumător al obștei sale, rabinul arădean a răspuns provocărilor aduse de evreii din Arad prin sfaturile practice, reformele sinagogale, cărțile publicate și o comunitate clădită pe valori morale, spiritual și educaționale foarte solide. În acest fel, sinagoga devine simbolul firesc al nevoilor de dezvoltare ale comunității. Însă, începerea construcției este amânată de mai multe ori datorită numeroaselor piedici puse de autoritățile arădene.

Istoria orală a comunității descrie munca de sisif depusă de cei pe umerii cărora s-a construit sinagoga. Membrii comunității nu s-au dat bătuți chiar dacă piedicile veneau de la autorități sau de la gruparea care nu accepta gândirea reformatoare a lui Chorin. Cei care s-au zbatut cel mai mult pentru realizarea acestui vis a fost rabinul Aron Chorin și judele Moises Hirschl. Cel din urmă a făcut colectare de fonduri pentru sinagogă, dumnealui fiind printre cei mai mari contribuitori financiari la acest scop și nu numai.

Comunitatea a inițiat nenumărate demersuri către autoritățile locale pentru a se găsi o locație acceptată de toată lumea. După numeroase amânări și replanificări s-a primit acordul pentru a construi pe actuala locație iar la începerea lucrărilor au participat chiar și oficialități arădene. Însă bucuria a fost de scurtă durată.

Samuel Hirschl, fiul lui Moises Hirschl descrie situația destul de complicată a acelor vremuri în care idea de drepturi egale pentru toate religile și etniile era încă un concept necunoscut. El povestește cum orice autoritate, indiferent cât de arbitrară, putea dispune anumite decizii la care evreii trebuiau să se conformeze. De multe ori, deciziile unui nobil sau a unei autorități se băteau cap în cap cu cele altor factori hotărâtori astfel încât evreii erau puși în situații greu de gestionat și extreme de periculoase.

Astăzi, membrii mai învârstă ai comunității spun că bunicii lor povesteau cum evreii săpau o zi întreagă pentru a face fundația sinagogii iar noaptea niște „binevoitori” astupau totul. Cert este că după trei săptămâni de munci istovitoare vice locotenentul von Vásárhelyi a dispus încetarea imediată a oricărui lucru.

Moises Hirschl a fost acuzat că nu respectă ordinul și a fost convocat de urgență în fața instanței de judecată a orașului. Hirschl merge la primărie unde era deja așteptat de o gloată gata să-l linșeze. Oamenii din fața clădirii și de pe holurile acesteia strigau injurii, acuzații și amenințări cu moartea la adresa judeului comunității

evreiești. Ajuns în fața mai marilor urbei, Moises Hirschl îi convinge să meargă la locul săpăturilor și să se convingă că acestea au încetat. Astfel, ajunge să se salveze. Lucrurile nu rămân însă așa. Sunt chemați oameni să astupe locul pentru fundație și sunt plătiți cu multă băutură alcoolică și mâncare. Comunitatea pierde astfel banii investiți în lucrare.

Dorind cu toată ființa lui să ajute comunitatea ce îi este atât de dragă, Moises Hirschl vine cu o idee năstrușnică. Având acordul rabinului Chorin și a comitetului de conducere al comunității, merge la autoritatea supremă din aceea perioadă, Majestatea sa Împăratul Francisc, Mare Prinț al Transilvaniei și îi oferă acestuia clădirea. Împăratul este impresionat de gestul lui Hirschl și al evreilor lui și acceptă oferta, devenind, astfel, protectorul sinagogii. Ea primește autorizația de construcție și nimeni nu se mai poate opune proiectului imperial.

Autorizația de construcție și onorurile imperiale

Datorită eforturilor deosebite făcute și a demersului său, judele Hirschl este decorat de împărat și se întoarce de la Viena în cele mai mari onoruri. Construcția sinagogii începe în anul 1828 sub îndrumarea arhitectului Domokos Helm și s-a finalizat în anul 1834.

În anul 1841, la etajul întâi al sinagogii a fost instalată orga construită de Antal Dangl. Astfel, sinagoga a primit cel de-al doilea element care deosebește o sinagogă neologă de una ortodoxă. Primul element este bimah (platforma de unde se citește Torah în Shabbat și de sărbători), care în sinagoga ortodoxă este situată în mijlocul sinagogii iar în cea neologă în față, după modelul altarelor din bisericile creștine.

Din punct de vedere arhitectural sinagoga a fost construită în stil neoclassic, pe o fundație aproape triunghiulară ce este înconjurată de trei străzi: Strada Sinagogei, strada Cozia și strada Tribunalul Dorbra. Ea este situată vis-a-vis de Casa cu lacăt și la aproximativ 200 de metri de sinagoga ortodoxă, ambele clădiri de patrimoniu ale Aradului.

Privită din exterior, clădirea dă senzația unei clădiri de apartamente cu două etaje. Ea a fost construită în acest fel atât din motive de securitate cât și din perspectiva practică comunitară, clădirea adăpostind nu doar sinagoga ci și apartamentul rabinului, spații comerciale și altele. Astăzi, intrarea în imobil se face de pe strada Tribunalul Dobra, printr-o curte interioară însă constructorul a gândit intrarea principală să fie de pe strada Sinagogei, unde descoperim o poartă încadrată de niște coloane.

Alte momente marcante din existența clădirii

În data de 17 august 1834 baronul Orczi, comisar regal, vine la Arad pentru a înmâna oficialităților diploma de oraș liber regesc. Cu această ocazie cortegiul se oprește și la sinagogă unde este întâmpinat cu fast de rabin. Aron Chorin l-a binecuvântat pe baronul Orczi în prezența întregii comunități.

Moartea rabinului Aron Chorin a survenit pe data de 24 August 1844, în Arad. Se spune că în cinstea lui au bătut clopotele bisericilor creștine, iar la funerarii au participat atât înalte fețe bisericești cât și personalități ale orașului nostru și nu numai,

adunând oameni de toate etniile, religiile și păturile sociale.

În anul 2004, sinagoga a fost pusă pe lista monumentelor de patrimoniu ale municipiului Arad.

În 21 decembrie 2007 Comunitatea Evreilor din Arad organizează un eveniment în sinagoga neologă pentru a cinsti memoria Reginei Mamă Elena, căreia i-a fost acordat titlul de „Drepti printre popoare” de către poporul evreu. Momentul a fost cu atât mai somptuos prin prezența Majestății sale Regele Mihai.

Concertul prim-cantorului de la singogoga din Viena, Shmuel Barzilai în 2013, la care a participat și familia Herschel, urmașii judeului Moises Hirschl.

La împlinirea celor 300 de ani de viață evreiască în Arad (2017), sinagoga a găzduit mai multe evenimente. Remarcăm vizita familiei Fritz a cărei strămoș, Isac Elias a intrat în istorie alături de Marcus Mayr ca fiind primii evrei stabiliți legal în Arad, în anul 1717. Peter Fritz, urmașul lui Isac Elias ajută comunitatea arădeană în restaurarea cimitirului neolog vechi.

Rabinii neologi care au continuat pe drumul început de Aron Chorin au fost: Iacob Steinhardt (1845 -1885), Sándor Rosenberg (1886–1906), dr. Lajos Vágvölgyi (1906 -1940), dr. Nicolae Schönfeld (1940 – 1961), Baruch Lerner (1961 -1963), Nicolae Kesztenbaum (1963 – 1965), Müller și Wiznitzer. Până la urmă funcția a fost suplinită o perioadă și de rabinul Timișoarei, dr. Ernest Neumann.

Astăzi, Sinagoga Neologă este folosită atât ca lăcaș de cult cât și ca loc de desfășurare a multor evenimente culturale precum concerte, lansări de carte, expoziții și acțiuni caritabile. Ea face parte din seria de monumente vizitate de elevii care au participat la programele organizate de Complexul Muzeal Arad în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Arad și Comunitatea Evreilor Arad ai căror ghizi au fost Adelina Stoenescu, Anitta Mizsur (ambele muzeografi) și Margareta Szegő, managerul de proiect al comunității.(...)

OVIDENIE...

Nicolae NICOARĂ-HORIA

Vine iarna, Poezie dragă,
Focul tău nu poate să îl stingă,
De el atâtea amintiri mă leagă!
Dimineața a-nceput să ningă...
Tu niciodată nu vei fi răpusă,
Boala nu-i dată de la Dumnezeu!
Toamna, iată, e aproape dusă,
Mâine-i ziua să mă nasc și eu...

E-un adevăr citit în ochii tăi,
Neghina strică liniștea din grâne,
Oamenii au fost și buni, și răi,
Muzele lor-sfinte și păgâne.
.....
A intrat Fecioara-n templul sfânt
Și-nlăcrimată pentru noi se roagă,
Întotdeauna jertfa din cuvânt
Mi-a fost și mie-aici, atât de dragă!

POVESTE DIN PARCUL BĂTRÂNILOR PORCĂRIILE ȘI VETERINARUL

Gheorghe HODREA

Iată-mă în Parcul bătrânilor, parc aflat în spatele primăriei din Arad. Domle! De câteva zile bune, dar ce zic eu bune, bune rău de tot, ceva spectaculos se întâmplă în jurul nostru. Nu mai miroase a C(M)ureșel, nu mai pute a stație de Depurare, nu mai aburește a câmpuri presărate din belșug cu dejecții... nici barem containerele și tomberoanele nu ne mai afumă nările cu binecunoscutele mirosuri. Și toate acestea nu se întâmplă deoarece s-a așternut frigul peste toți și peste toate, amorțind până și mirosurile, ci deoarece de peste tot se înalță fumuri de prăjeli și aburi de fierturi, de sezon. Astfel: de prin bucătării țâșnesc fumuri de la jumări, cârnați și cârnuți condamnate definitiv și irevocabil la înec în untură încinsă, de porc; de prin curțile gospodarilor se avântă spre înalt aburi de catlaboși opăriți în căldări pântecoase, arome de slănină fiartă și împănată cu usturoi, din belșug; mireme de gogoși și alte plăcinte casnice... și peste, precum și printre, toate acestea, se strecoară tiptil mirosuri îmbietoare de vin fiert cu scorțișoară, cuișoare, miere, mere, portocale... Așadar, ceva spectaculos se întâmplă! Așa stând, mai bine zis mergând, treburile, nu avea cum să fie scutit de spectaculos nici Parcul bătrânilor. Deci, ține-te frate bine la mirosuri! Că de fapt asta am încercat să fac, din răspuțeri, doar că puterile seducției au fost mai puternice decât răspuțerile mele, așa că taberele s-au luat la trântă prin lupte greco-romane, kung fu, ciomăgeală casnică... și ce o mai fi fost să fie, ca în cele din urmă să mă las sedus, dar nu abandonat, că m-a luat în primire din scurt tov. Ștefan, zis Mincioc: - *“Treci, domle, aci cu noi! Sau ce, ești pocăit, vegetarian, ori te miri ce luptător pentru drepturile rămătorilor?”*. De fapt iată ce se întâmplă în zonă!

Domle! Era așa, cam pe la prânz. În jurul a două mese la care se juca șah se aflau cei îndăcinați ai parcului, puțini la număr dar consecvenți, deși se cam răcise aerul în aer. La un moment dat și-a făcut apariția nea Florică, zis Polonic. Domle! Venea de parcă plutea, cu două plase de rafie în mâini. Da, dar nu venea singur, ci însoțit de o paletă diversificată de mirosuri îmbietor de îmbietoare nimerind la țanc, asta cu atât mai mult cu cât cam era ora mesei. Domle! Ca la comadă atenția celor prezenți s-a dezlipit de pe piesele de șah și s-a lipit, ce zic lipit, de fapt s-a sudat, pe plasele lui nea Florică, zis Polonic. Ce a urmat? Păi, iată ce!

Tov. Subțirelu a adunat cât ai zice șoric piesele de șah de pe o masă, Calnegru Terentie a ivit câteva ziare și a improvizat o față de masă, iar ceilalți, cu gurile căscate, aplaudau la fiecare pachet scos de către nea Florică, zis Polonic, din prima plasă, repetând în cor după el, cam așa: Nea Florică, zis Polonic: - *“Jumări!”*, Cei prezenți: - *“Jumăăări!”*; Aplauze; Nea Florică, zis Polonic: - *“Șoric!”*, Cei prezenți: - *“Șoriiic!”*; Aplauze; Nea Florică, zis Polonic: - *“Cârnați!”*, Cei prezenți: - *“Cârnaaăți!”*; Aplauze; Nea Florică, zis Polonic: - *“Catlaboși!”*, Cei prezenți: - *“Catlabooooși!”*; Aplauze;... Nea Florică, zis Polonic: - *“Bocanci!”*, Cei prezenți: - *“Bocaaanci!”*; Aplauze însoțite de râsete

nemaistăpânite, asta pentru că bocancii, deși din piele de porc, nu făceau parte din meniu.

Domle! După nenumărate “*porcării*”, nea Florică, zis Polonic, a scos din a doua plasă o pâine mare, feliată, o sticlă de 2 litri cu țuică “*prefriptă*”, un borcan cu muștar, pahare și păhăruțe din plastic și o damigeană de 5 litri, cu vin roșu, după care a ordonat scurt: - “*Atacați!*”. Și s-a pornit atacul! Domle! Eu stam pe banca-mi îndătinată și mă holbam la cei prezenți cu câtă poftă dădeau pe gâtlej jumări după înghițituri de răchie, cârnați încinși agresiv în muștar, pâine, catlaboși și alte cele, toate stropite din belșug cu vin roșu. La un moment dat, când nea Nicu, zis Năpârlitu, uns până la urechi cu grăsime dintr-un cârnaț sănătos, începu să cânte “*să trăiască tata socru / că mi-a dat fata și porcu*”, iar tov. Pajură, zis Ciocârloiu, încerca zadarnic să-l convingă pe domnul Nucu Tololoi, zis Clănțău, că încă se mai poate vorbi despre patriotismul urban, tov Ștefan, zis Mincioc, cu căciula de nutrie năclăită de muștar, s-a întors spre mine zicând: - “*Treci, domle, aci cu noi! Sau ce, ești pocăit, vegetarian, ori te miri ce luptător pentru drepturile rămătorilor?*”.

Domle! Pocăit nu-s, vegetarian nici atât, de luptat nu mai pot, așa că am dat să mă îndrept spre masa cu bunătăți. Am dat să mă îndrept, zic, deoarece nu am ajuns din cauză că fără de veste, în parc, s-a făcut auzită o voce de bărbat agitat: - “*Nellaaa! Nellaaa! Nellaaa!*”. Deși ne-am întors privirile toți spre de unde venea vocea, mai că n-am fi băgat-o în seamă, mai ales că nea Florică, zis Polonic, insista să începem cântarea “*bun e vinul ghiurghiuliu*”, doar că vocea se apropia strigând din toți plămâinii ei de voce: - “*Nellaaa! Nella Trichi! Nella Trichi!*”. Na, în momentul acela mi-a trecut un fior pe șira spinării, de jos în sus. Când vocea a început să repete fără pauză între cuvinte: - “*NellaTrichi, Nellatrichinellatrichi!*”, încheind cu: - “*Trichinella!*”, am înțepenit toți cei prezenți. Domle! Vocea nu o căuta prin parc pe doamna Nella Trichi, ci îl căuta pe nea Florică, zis Polonic, să-i comunice rezultatul analizei cărnii din porcul ce-l tăiasse dimineață. Da, domle! Era veterinarul, că i-a și zis nea Florică, zis Polonic: - “*De ce ai întârziat, nemernicule!*”, după care s-a întors spre efectivul prezent zicând: - “*Deșertați!*”, iar efectivul, domle, a deșertat.

Așa stand treaba, bucuros că nici măcar nu am gustat din bunătățile porcărești ale lui nea Florică, zis Polonic, m-am îndreptat spre una dintre ieșirile/intrările parcului, în vreme ce din fugă veterinarul striga spre grupul de deșertători, vizându-l, desigur, pe nea Florică, zis Polonic: - “*Fenta asta-i pentru neplata analizei, zgârcitulee!*”.

În drum spre casă, de prin bucătării țâșneau fumuri de la jumări, cârnați și cărnuri condamnate definitiv și irevocabil la înec în untură încinsă, de porc; de prin curțile gospodarilor se avântau spre înalt aburi de catlaboși opăriți în căldări pântecoase, arome de slănină fiartă și împănată cu usturoi, din belșug; miresme de gogoși și alte plăcinte casnice... și peste, precum și printre, toate acestea, se strecoarau tiptil mirosuri îmbietoare de vin fiert cu scortșoară, cuișoare, miere, mere, portocale... Așadar, ceva spectaculos chiar se întâmpla!

1 DECEMBRIE PREAMĂRIRI ȘI SIMBOLURI

Constantin AVĂDANEI

Patria nu vine de la pământ, nici din vreo lucrare a câmpului, nici din vreo abstracțiune, ci dintr-o noțiune concretă, de la pater, de la patres, din părinți,

moși și strămoși. Părinții, moșii și strămoșii ne sunt patria noastră; ei cari au vorbit aceeași limbă, care au avut același dor, aceleași suferințe, aspirațiuni, sunt adevărata noastră patrie! Montaj național cu prilejul Centenarului încropirii depline și rotunde a României (drapelul a fost sfințit la Viena, în data de 25 mai 2018 la Domul din Viena și apoi expus la manifestările Centenare ale Unirii de la Alba-Iulia din 1 Decembrie 2018, iar apoi a fost purtat la toate evenimentele cu aură patriotică din țară și din străinătate)

Un alt simbol național și reprezentativ pentru poporul român este Imnul Național al României, care răsună și rezonează în inima tuturor celor ce simt românește.

Fiecare epocă istorică și-a ales un text și linie melodică, aceasta ținând de decizia politică. Actualul Imn Național, adoptat în 1990, prin Constituția României, este **Deșteaptă-te române**, având versuri semnate de poetul Andrei Mureșan și melodia concepută de Anton Pann, după un cântec popular românesc. Se pare că această melodie a fost cântată, pentru întâia dată, în 29 iulie 1848, în Râmnicu Vâlcea, de aceea această zi a fost decretată ca Ziua Imnului Național.

Tricolorul ne-a însoțit peste tot, în sălile de conferințe, la parada portului popular, la festivalul folcloric, când s-a dansat Hora Unirii, la slujbele de pomenire din biserici.

Tricolorul purtat de noi a fost confecționat cu mare grijă și cu mare iubire de neam și țară, am reușit să înmagazinăm în acesta tot ceea ce este mai bun pentru veșnicia unității și trăirii românilor pe aceste meleaguri.

La acest drapel, am atașat o eșarfă pe care am încrustat cu mari emoții patriotice acele figuri legendare care au făcut pașii hotărâți pentru înfăptuirea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, de la Alba Iulia, generalul Ioan Boeriu și Iuliu Maniu.

Acest moment solemn a făcut înconjurul lumii, drapelul stătea alături de formațiile folclorice prezente pe fondul muzical al cântecului „Cântă cucu-n Bucovina”, și această asociere de simboluri a făcut să verse lacrimi de emoție chiar și bărbaților români prezenți.

Și astfel, drapelul a devenit „DRAPELUL CENTENAR-MAREA UNIRE-ALBA IULIA-2018”, un drapel al tuturor românilor.

Tuturor românilor, oriunde s-ar afla, gânduri bune în liniște și pace, de sărbători și la început de an!

HANS DAMA PRIN VREMURI, ȚĂRI ȘI CULTURI

Anton STERBLING

Prin această carte, autorul, un șvab născut în Banatul românesc, doctor în germanistică și românică, mulți ani universitar la Institutul de Translatiori al Universității din Viena și președinte al Asociației de Compatrioți Șvabi Bănățeni din Austria, vrea să ne poarte cu el în călătorii subiective prin felurite vremuri și spații culturale, care ne conduc oarecum în jurul întregii lumi și al culturilor lor multiple. Iată cum ne indică el punctul de plecare:

„În vechile atlase, hărți și manuale etc., originare din zilele dublei monarhii, puteau fi descoperite și adunate informații și valori științifice, care, pe timpul lui Stalin, puteau să mijlocească o imagine absolut diferită a istoriei lumii și ne-au trezit și dat la iveală curiozitatea, ceea ce, după ce am fost catapultat de destin în metropola muzicii, trebuia să-mi fie rodnic și folositor; în primul rând dacă pluteai mereu cu ochii deschiși prin mediul ei și manifestai sânguincios interes divers pentru tot ce era nou. Cu toate acestea, amintirile cimentate în memorie din zilele copilăriei nu cedau și astfel s-a copt în mine intenția ca aceste evenimente să fie transmise mai departe și generațiilor viitoare, pentru ca de acum încolo situațiile plauzibile, ca și cele de necrezut, să poată fi păstrate în bună stare.” (p. 4–5)

Așa că, mai întâi, vom fi luați împreună în vatra părintească a autorului, în perioada zilelor de război în care Armata Roșie pustia prin localitate, iar în perioada postbelică și a stalinismului, în care a început transformarea socialistă și concomitent au căzut și întâmplările cu efect durabil ale autorului. Sunt relatate cele câteva povestiri caraghioase, căci pe vremea conflictului Stalin-Tito și al tensiunilor de la granița româno-iugoslavă apropiată, din excesul de zel al vigilenței, un cetățean român inofensiv a fost confundat cu „Tito” sau cel puțin cu un spion iugoslav, până ce i s-a recunoscut adevărata identitate, căci nu era decât un tăietor de lemne din partea locului. Aflăm de o întâlnire întâmplătoare și de o convorbire ciudată a doi șvabi bănățeni în îndepărtata Siberie, în care niciunul dintre ei n-a venit într-acolo de bunăvoie. Unul din ei a rămas pe acolo ca prizonier din Primul Război Mondial, după ce s-a căsătorit cu o femeie indigenă, celălalt și-a petrecut acolo viața ca prizonier rămas din al Doilea Război Mondial.

Facem cunoștință cu fantastul și niciodată confuzul maestru zugrav într-ale proverbului Hans Breitenbach din Sânnicolau Mare. Și tot așa moșii care veneau cu căruța cu coviltir din Carpații Apuseni și își vindeau merele iarna în localitățile bănățene și care, întâmplător, ca în cazul familiei autorului, erau chiar găzduiți de șvabii bănățeni. Aflăm de obiceiul serenadei și facem cunoștință cu renumita podgorie Marienfeld (Teremia Mare). Și primim aruncări de privire mai apropiate în experiențele și dificultățile autorului ca tânăr profesor de istorie.

Suntem conduși în vremurile primejdioase ale soldaților din Primul Război Mondial la Marea Adriatică. Putem să ne amuzăm sau supărăm împreună de înțelegerile greșite și zăpăcelile provocate de „mania titlurilor” din limbajul administrativ austriac. Realizăm lămurit valoarea prestigiului propriei mașini la șvabii bănățeni și la coloniștii de acolo. Este relatat din permanente observații

obraznice, ca și neghioabe, din călătoriile în misiune comercială din Vest de pe vremea comunismului. Și despre noile relații și impresii ale unei excursii în Transilvania și Moldova după întorsătura politică din 1990.

Apoi se trece în alte regiuni ale lumii. Mergem cu autorul pe urmele Habsburgilor în Madeira, vizităm obiective turistice precum Moscova și Petersburgul și ne cufundăm punctual în istoria lor culturală. Facem cu autorul o săritură mai departe prin spațiu și timp și întâlnim cultura maișilor în peninsula Yucatan și suntem confrunțați în acest caz cu dialectele și mărturiile lor culturale, cu viziunile lor profetice și apocaliptice, ca și, pe lângă aceasta, în asociație cu alte reprezentări ale lumii subterane. În continuare suntem răpiți în lumea irizantă a Omanului, a micilor state arabe de astăzi, în relația lor tensionată, peste tot vizibilă, a tradiționalității religioase și a modernității excedentare.

În fine, facem cale întoarsă în Europa, la Memel și la Kurische Nehrung (Cordonul litoral al Curlandei) și ne amintim de mulți artiști germani, pictori cunoscuți, ca și scriitori, care au trecut ori și s-au stabilit acolo pentru mai multă vreme. Volumul se încheie cu o captivantă contribuție la istoria orașului și a culturii sale, la obiectivele turistice ale capitalei Riga, un text care, de altfel, pe lângă ilustrații, se găsește reprodus și într-o mai nouă broșură (2/2020) a revistei literare „Bawülön. Süddeutsche Matrix pentru Literatură și Artă”.

Povestirile de călătorie prin vremuri și spații culturale istorice sunt complexe, pictate pe un fond plin de umor sau cu poantă anecdotică, urmând, de cele mai multe ori, unui mod vizibil de subiectivitate clară și încercând în felul acesta să-l ia cu el asociativ pe cititor în necunoscut sau și în cunoscut, însă uluit de înstrăinat. Ele vor, așadar, să fie salvată și păstrată în amintire o bucată din care se pare, deja de adeseori, că în clarobscurul uitării s-au pierdut și trebuie puse bine în această carte.

(Traducere: Simion Dănilă)

A FI OȘTEAN ÎN TRUPELE DE ELITĂ ALE ÎMPĂRATULUI SLAVEI

Eugen DORCESCU

Mi s-a făcut, de curând, un dar de mare preț: o carte. Dar ce carte! Se intitulează *Istoria Bisericii ortodoxe din Almăj*, ediția a doua, revăzută și adăugită. S-a publicat, în anul 2019, la Editura Hoffman, din Caracal, și însumează, text și iconografie, 561 de pagini.

Autorul acestei mirabile lucrări, al acestui filocalic tom, este binecunoscutul profesor și om de cultură Gheorghe Rancu-Bodrog, al cărui sumar, dar sugestiv portret îl găsim în *Cuvântul înainte*, semnat de Dr. Doru Sinaci, Directorul Bibliotecii Județene „Alexandru D. Xenopol” Arad: „Dascăl școlit pe băncile Preparandiei arădene, fondată de către Dimitrie Țichindeal încă de la 1812, apoi profesor asociat la Universitatea „Dacia Hercules” din Băile Herculane, inspector – metodist pentru învățământul primar în județul Caraș-Severin, colecționar și ctitor de muzee, autor de monografii și lucrări științifice de excepție, membru în Adunarea Eparhială a Episcopiei Caransebeșului, realizator de expoziții inedite în țară și peste hotare, profesorul

Gheorghe Rancu-Bodrog a mai găsit timp să se ocupe, cu maximă competență, și de românii din Voivodina sau de cei de pe Valea Timocului”. Pe de altă parte, Domnul profesor Gheorghe Rancu-Bodrog se încadrează, perfect, în definiția pe care am dat-o eu, cândva Persoanei umane (entitate diferită, axiologic, de Individ uman, care este o noțiune statistică), definiție pe care am aplicat-o, apoi, la câteva cazuri determinate: G. I. Tohăneanu, Iulian Chivu, Aurel Gheorghe Ardeleanu etc. Anume: Persoană umană este acel Individ uman, purtător de excelență, care trăiește pentru un Ideal, care are nu doar sentimentul, ci și cultul valorilor și care are necesități spirituale conștientizate.

Domnul Gheorghe Rancu-Bodrog umple, până la margini, cadrul și concavitățile enunțului acestuia. Cartea pe care ne încumentăm a o comenta este încă un argument peremptoriu.

Istoria Bisericilor ortodoxe din Almăj se deschide cu pomenitul Cuvânt înainte și se continuă cu Binecuvântarea PS Lucian, Episcopul Caransebeșului, din care reproducem o secvență: „Ostenitor în descoperirea trecutului și frumuseților de pe Valea Almăjului s-a arătat cu cinste Domnul profesor Gheorghe Rancu, împământinit din tinerețe pe meleagurile almăjene. Preocupările istoriografice ale Domniei Sale nu au putut lăsa la o parte istoricul Almăj. După multe și minuțioase cercetări, după o temeinică documentare, ce a durat ani buni, Domnul profesor ne atrage atenția cu volumul său intitulat Istoria Bisericilor ortodoxe din Almăj”.

Urmează desfășurarea propriu-zisă a studiului, în toată amploarea și profunzimea lui. Mai întâi, cronotopul, situarea spațio-temporală a zonei cercetate și evocate: Almăjul în hotarele Banatului de Severin. Considerații de geografie istorică. În prelungire, după logica strictă a evoluției și maturizării fenomenului religios, o secțiune dedicată genezelor: Răspândirea și organizarea creștinismului de început în Banatul de Sud.

Autorul inventariază și descrie, minuțios, obiecte și locuri, precum și mărturii ale istoriei orale, doveditoare, toate, și absolut necesare și utile în dezvoltarea argumentată a temelor și tezelor sale: „Descoperirile arheologice, concretizate prin obiecte de uz casnic și podoabe, unele dintre ele chiar parțiale, dovedesc cu prisosință existența cultului creștin în vecinătatea imediată a Almăjului, tăria credinței creștine printre locuitori, puterea de a se exprima prin însemnarea acestora cu elemente creștine, curajul de a le întrebuința zilnic și, dacă le purtau, cu siguranță că le cunoșteau și semnificația”. Sau: „Despre lăcașurile de cult menționate, istoria orală dă multe informații, care ne ajută atât la localizarea lor, cât și la însemnătatea lor pentru locuitorii Almăjului”.

Abia acum, după aceste docte preliminarii, prinde relief și consistență substanța densă a cărții, pornind de la neprețuitele surse ale memoriei și ale conștiinței obștești și abordând splendidul, emoționantul subiect al bisericilor de nuiete și de lemn: „Urmând tradiția locală, am încercat să identific și să descriu primele lăcașuri de cult, construite din nuiete sau lemn, care, în ciuda materialului perisabil din care erau construite, au rămas în istoria orală a acestor locuri”. Pulsează, alături de filonul istoric, și multă poezie adevărată, latentă, de neînving, în evocarea acestor prime biserici românești, din nuiete sau lemn, pe cât de modeste, pe atât de eterice. Pretutindeni și oricând, Dumnezeu Însuși își clădește Biserica, animând, prin Duhul Său, inima, gândul și brațul credincioșilor. Aici, în Almăj, și peste tot, pe teritoriul vechii Dacii, Duhul Domnului a hrănit și întărit inima, gândul și brațul țaranului român: „Din negura vremurilor, lăcașul de cult stă mărturie a forței nației noastre române, prin care aceasta

și-a păstrat modul propriu de viață, credința, portul și limba străbunilor. Bisericele din nuiele sau lemn au constituit o dovadă vie a continuității credinței creștine pe aceste meleaguri, alături de alte dovezi ale permanenței noastre, cum ar fi: descoperirile arheologice, documentele istorice, datini și tradiții ale înaintașilor... Constructorul acestor biserici nu a fost nimeni altul decât țaranul român, acest anonim al timpului, care și-a exprimat gândul prin planimetria creatoare a acestor lăcașuri sfinte”.

Autorul a procedat cu mare pricepere în edificarea lucrării sale. După acest capitol al Genezei, în care Poezia (Emoția) însoțește Știința (Conceptul) și veghează asupra ei, se desfășoară alte două, în care, invers, Știința (Conceptul) însoțește Poezia (Emoția) și o domină cu putere și cu mare autoritate (dat fiind că, de data aceasta, lăcașurile sfinte și documentele adiacente există materialmente și sunt arhivate). Reținem, astfel, pe de o parte, suita de micromonografii dedicate Bisericilor din zid și, pe de altă parte, Suita de profiluri consacrate slujitorilor – preoților, ce duc „lupta cea bună” (după spusa Apostolului Pavel), în vasta și nobila oștire a lui Hristos, Împăratul Slavei. Vom enumera câteva doar din Bisericile (și Mănăstirile) monografiate: Biserica de zid din Bănia, Biserica de zid din Bozovici, Biserica de zid din Dalboșeț, Biserica de zid din Șopotu Vechi, Biserica de zid din Șopotu Nou, Mănăstirea „Țara Almăjului”, Mănăstirea Almăj-Putna etc. De asemenea, reținem, oarecum aleatoriu, numele unora dintre fețele bisericești antologate de autor în capitolul Personalitățile marcante ale bisericii ortodoxe din Almăj : Dr. Iosif Traian Bădescu, Protopopul militar Pavel Boldea, Preot Iconom Stavrofor Iosif Coriolan Buracu, Protopop Gheorghe Țunea, Părintele Ilie Imbrescu, un promotor al României creștine, Preotul profesor Romulus Novacovici ș. a.

Iată ce scria Gala Galaction (ne informează autorul), după decesul Episcopului Dr. Iosif Traian Bădescu: „A murit la Caransebeș vlădica Traian Bădescu... Dumnezeu să-l primească în corturile dreptilor și să-i dăruiască desfătărilor raiului!... Trebuie să fi fost dacă nu un ierarh oțelit, un om tare cumsecade, fiindcă grozav a iubit discreția și anonimatul. Abia dacă știam noi – familia teologală - că există un vlădică numit Traian Bădescu cu reședința la Caransebeș... Testamentul acestui om al bisericii este pentru mine o revelație... a fost un suflet de adevărat creștin și de adevărat episcop...”

Istoria Bisericilor ortodoxe din Almăj se încheie cu un inspirat capitol de Anexe, capitol ce conține un bogat material iconografic, menit să întregească, vizual și imaginativ, ampla informație vehiculată de text.

Acestea ni se par a fi structura de adâncime a cărții și eșafondajul ei conceptual, aflate în armonios echilibru cu tectonica textului și cu fluiditatea frazării și argumentării. Întregul se rânduiește, firesc și foarte credibil, în primele rafturi ale Bibliotecii eclezial-istorice almăjene și naționale.

Istoria Bisericilor ortodoxe din Almăj este un studiu important, un studiu savant, conceput, însă, și realizat (precizare importantă) de un învățat creștin, altfel spus: un studiu întreprins, desăvârșit și împărtășit cu deplină știință, dar și – deopotrivă – cu credință, nădejde și dragoste.

Truditor discret, absorbit de truda sa, străduindu-se a desluși minunatul basm calofilic al istoriei, culturii și ființei noastre, în tărâmul binecuvântat și fericit al Almăjului, Gheorghe Rancu-Bodrog se dovedește, el însuși, prin slujirea sa de acum și dintotdeauna, un oștean credincios, jertfitor de sine, în trupele de elită ale lui Hristos – Împăratul Slavei.

Semnează în această ediție

IOAN ARDELEAN ALEXANDRU
CONSTANTIN AVADANEI
CARINA BABA
VASILE BARBU
MIRCEA BORAN
FLORICA R.CÂNDEA
DELIA CHEVERESAN
LIVIA CIUPAV SFARAILA
EUGENIU CRISTE
HANS DAMA
EUGEN DORCESCU
CĂTĂLIN DRĂGAN
DANIELA FORCOS
DOMNICA FLORESCU
IOAN GODJA
DANIELA GUMANN
TEODOR GROZA DELACODRU
GHEORGHE HODREA
MONICA R.IACOB
ANTON ILICA
PAUL KRIZNER
LIDIA LEAHU
AMINA LUP
LAZĂR MAGU

ADINA MATEI
CLAUDIU MARGHIOLU
ROXANA LADUNCA
IOANA NISTOR
N.N.HORIA
DORIN OCNERIU
MIRA ODAGIU
CAMELIA PATKO
ROBERT PATKO
IULIANA PINTEA
EUGENIA PONTA PETE
DOMNICA POP
VASILE POP
ANTON STERBLING
ADELINA STOENESCU
IULIU CEZAR STURZA
MARGARETA SZEGO
FLAVIUS STETCU
SEMIDEEA SULEA
LOREDANA TUDORESCU
ALEXANDRA TUDORESCU
HORIA TRUTA
AIDA VOIVODICIAN

Nota redacției:

Această ediție de decembrie a revistei este ilustrată cu imagini de la Salonul Gutenberg Arad, prilejuit de prezentarea colecției revistei: martie, iunie, septembrie. Alte aspecte au fost surprinse la Salonul vară-toamnă, precum și odată cu prezența la Arad a președintelui UZPR, domnul Doru Dinu Glăvan. (Foto: Ioana Nistor, Mircea Boran, Mircea Irimescu).

Revista Gutenberg precizează:

Vă rugăm să expediați materialele pentru luna martie 2021 până în data de 20 ianuarie la următoarele adrese de email candeafoare@yahoo.com, tel. 0745263205; carina.anqa@gmail.com; tudlore@yahoo.co.uk

Materialele vor fi însoțite de o fotografie a autorului, conținut o pagină A4, scris cu font Times New Roman, caracter de 10, text corectat cu diacritice.

Vom încerca, pe cât posibil să inserăm și alte fotografii în măsura spațiului, însă nepreluat de pe internet, la fel, vom publica doar materiale inedite, cu trimitere la o sursă bibliografică (exclus internet sau webografie). Manuscrisele nu se înapoiază. Revista Gutenberg - Universul Cărții găzduiește opinii, creații sau înscrisuri ale autorilor, din segmente culturale, cotidiene, mozaic, panoramic etc, dar responsabilitatea conținutului fiecărui text, aparține autorului în exclusivitate. Manuscrisele nu se înapoiază, materialele în excedent vor fi luate în seamă pentru viitoarele ediții cu precizarea expresă de a nu se depăși conținutul unei pagini A4.

Colegiul Editorial - Redacțional

Foaie culturală, recunoscută de C.N.C.S.I.S.
ISSN 2248 - 308X
ISSN-L 2248 -308X

ISSN 2248-308X
ISSN-L 2248-308X

ANUL SERIA II. — No. 5. BUCUREȘTI 15 IANUARIE 1900.

„UNREA FACE PUTEREA”

ABONAMENTE:
 PE UN AN LEI 6. —
 PE JUMĂTATE AN. » 3. —
Exemplarul peștig pe jumătate

Exemplarul 25 bani
 — *Extracție săptămânală și refacere* —

GUTENBERG

Organ oficial al societății lucrătorilor tipografi din România

„DREPTURI ȘI DATORII”

ANUNCIURI:
 PAG. IV LINIA — 50
 INSERȚII ȘI RECLAME 2. —
Anunțurile exploat. costăcel 20%

Apare de două ori pe lună
Arti cile impubitate în ard

ADMINISTRAȚIUNEA
 STRADA BELVEDERII NO. 28 NOV. — BUCUREȘTI

Delegat-Răspunzător: AL. IONESCU

REDAȚIUNEA
 STRADA SF. CONSTANTIN NO. 28